

The background features a large, irregular arrangement of hexagonal tiles. Each tile contains a different landscape photograph. The top half of the tiles shows blue-toned scenes of mountains and lakes. The bottom half shows warmer-toned scenes of fields and hay bales. The tiles are arranged in a way that they seem to flow around the central text.

Barnehage- og skole konferansen

15. – 16. September.2026
Hamar
Scandic Hamar

SAMARBEIDSFORUM

Tiltak – Barnehage og skolekonferansen

Samarbeidsforum skal bidra til at alle barn og elever i Innlandet møter sterke profesjonsfelleskap som sammen utvikler fremtidens kompetanse og kvalitet. Et av flere virkemidler er muligheten til å organisere en slik konferanse.

Det er derfor av stor betydning at dere som deltakere er aktive gjennom disse dagene.

Målet med denne konferansen er ikke nødvendigvis å få bekreftet det vi allerede vet.

Kanskje vi oppdager noe vi enda ikke har sett.

For det er først når vi utfordrer våre egne antakelser at man lærer noe nytt.

Eller sagt på en annen måte:

Hvis du er enig i alt blir sagt nå og de neste to dagene, bør du kanskje være litt bekymret. Hold denne tanken!

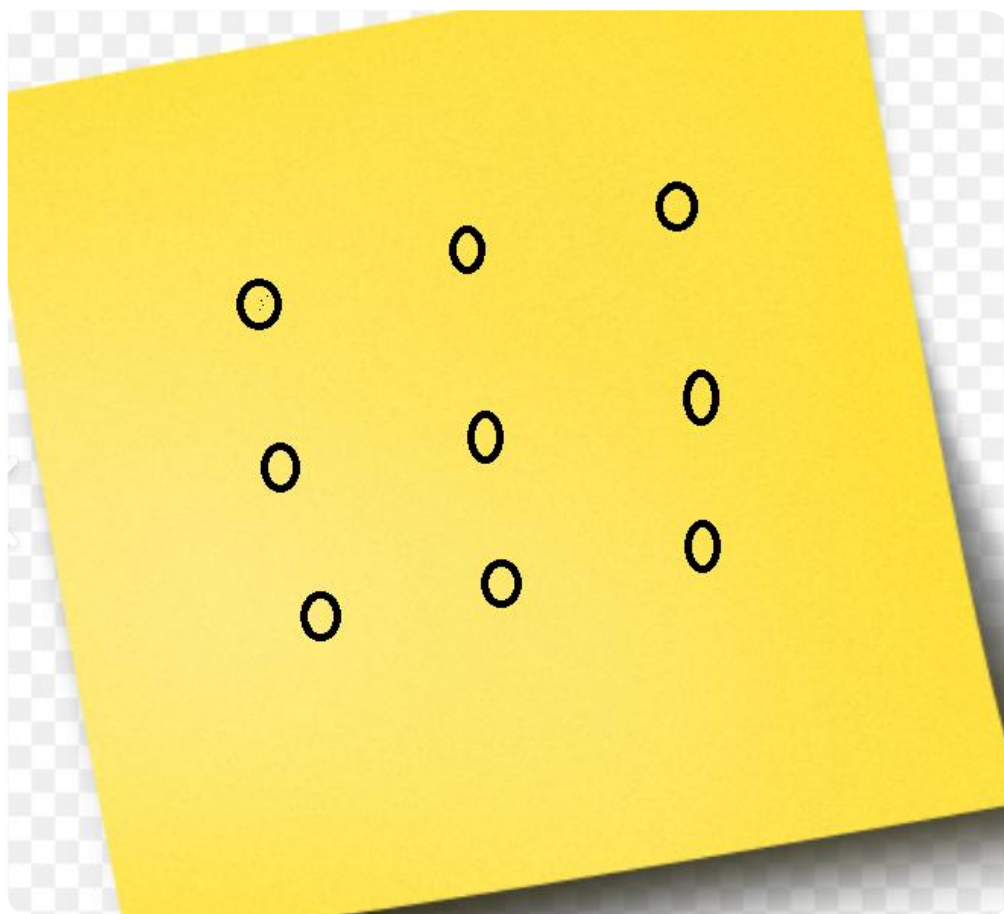

Kognitive BIAS

Kognitive Bias er litt som dårlig ånde.

Det er mye lettere å oppdage hos andre enn hos seg selv.

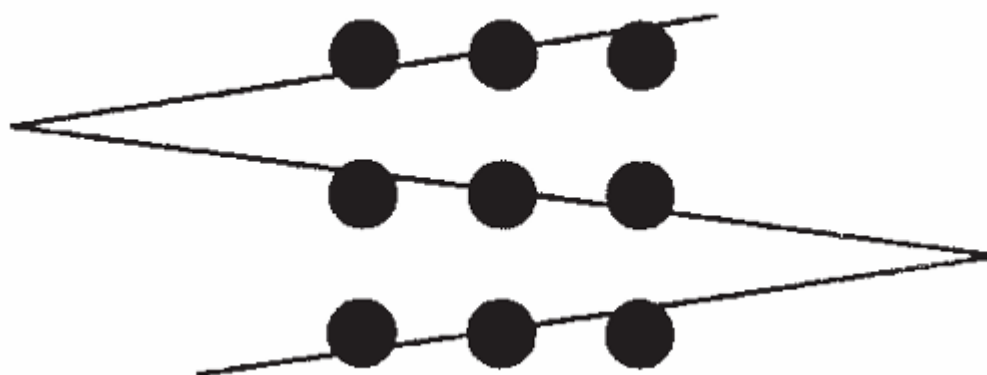
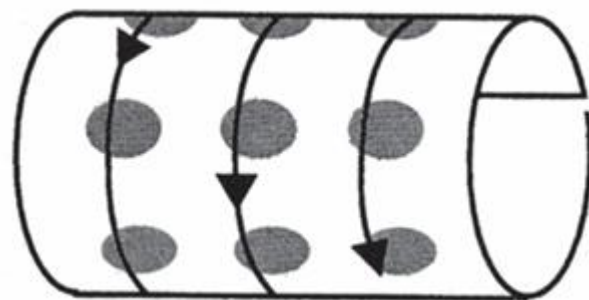
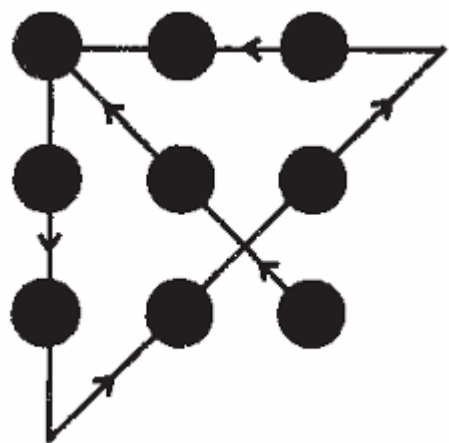
Kognitiv bias oppstår altså fordi hjernen vår har en tendens til å ville foreta en intuitiv vurdering også i situasjoner hvor vi ikke har tilstrekkelig kunnskaper, ferdigheter og erfaringer til å kunne foreta en «korrekt» vurdering.

Oppvarming

Refleksjon rundt styrken i hvordan vi kan være åpne for ny informasjon.

Ikke løft pennen, ikke tegn mer enn 4 rette streker, strekene skal gjennom alle prikkene.

1. What percentage of the world's one-year old children is vaccinated against measles?

- a) Approximately 20%
- b) Approximately 50%
- c) Approximately 80%

2. In 1950 there were fewer than one billion children (aged 0-14) in the world. By 2000 there were almost two billion. How many do UN experts think there will be in 2100?

- a) 4 billion
- b) 3 billion
- c) 2 billion

3. In the last 20 years the proportion of the world population living in extreme poverty has...

- a) Doubled
- b) Stayed the same
- c) Halved

South Africa

1. Health

a) 29% b) 35% c) 36%

2. Population

a) 70% b) 25% c) 5%

3. Poverty

a) 71% b) 15% c) 14%

% c) 17%

a) 33% b) 33% c) 33%

c) 7%

a) 33% b) 33% c) 33%

% c) 5%

a) 33% b) 33% c) 33%

***“Det mest utfordrende er ikke at vi
av og til tar feil. Det mest
utfordrende er når måten vi
undersøker på, gjør at praksisen vår
alltid får rett”.***

Prioriteringsverktøy

Dette visuelle verktøyet er en rask og effektiv måte for en gruppe å prioritere.

1 lapp pr. deltaker skal plasseres. Velg tiltak/strategi som du tenker det er viktig å få inn i matrisen.

Steg 1: Alle plasserer sin lapp, og gir en kort begrunnelse for valg og plassering.

Steg 2: Gruppen diskuterer innslagene i matrisen.

Steg 3: Gruppen har anledning til å endre plassering av lappene.

Innvirkning:

Hvis vi gjør dette, hvilken positiv innvirkning vil det ha på det vi ønsker å oppnå?

Ønskelighet:

Hvor sterkt er ønsket om å gjøre dette?

Hvorfor bruke dette?

Det gjør grupper i stand til å begrense et stort antall temaer som f.eks utfordringer eller muligheter, til et mer håndterbart antall.

*Det ideelle resultatet er å få lapper med handlinger fordelt utover matrisen slik at bare noen få havner i øverste høyre hjørne.

Janne Hedegaard
Hansen

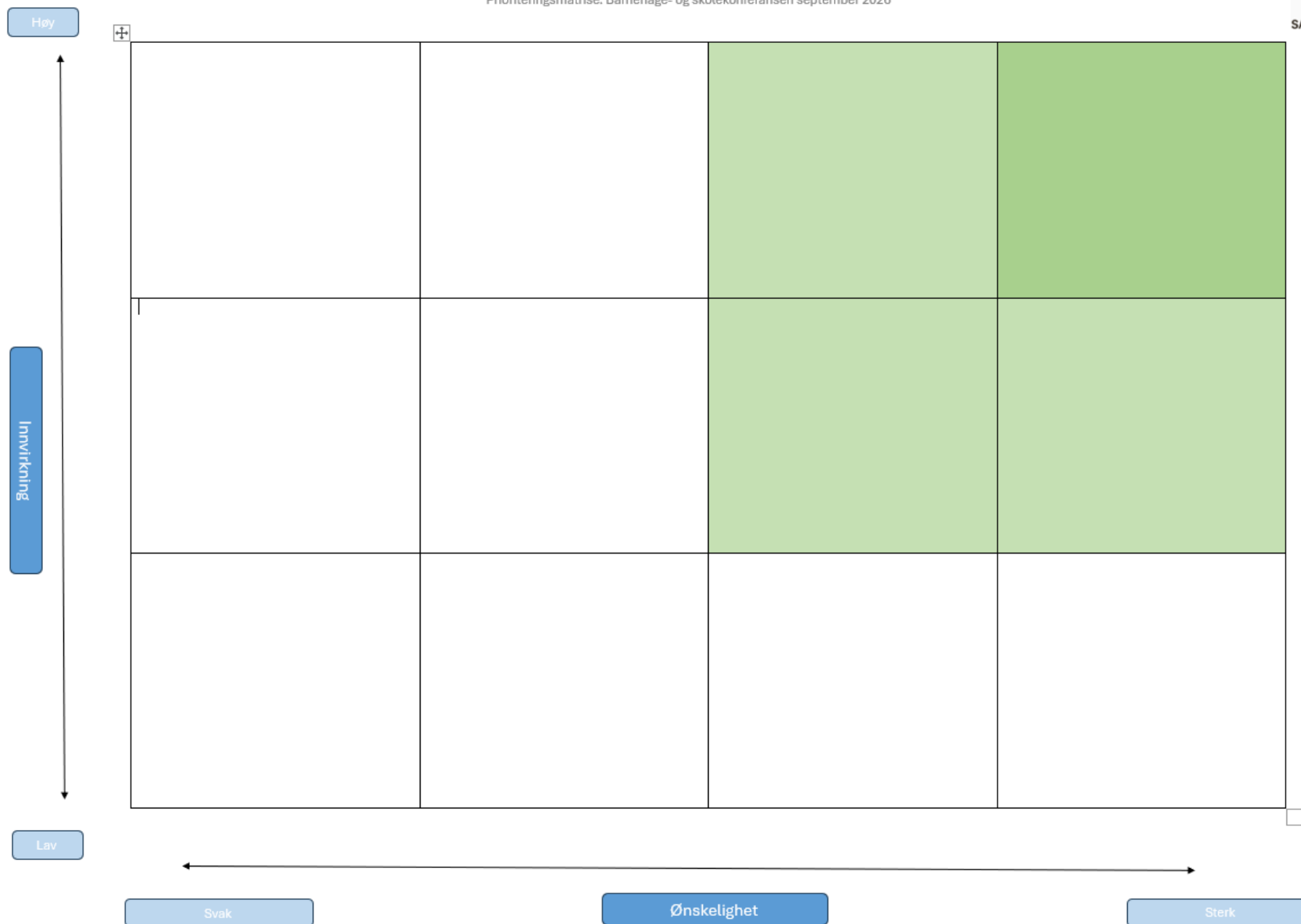
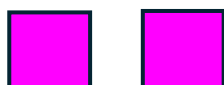
Hilde Schjerven

Ingrid Lund

Thomas Nordahl

Sammen om udvikling af inkluderende læringsmiljøer

- Fra godt til virkningsfuldt samarbejde

Janne Hedegaard Hansen
Centerchef, Center for Bedre Børneliv

☰ Agenda

- Hvorfor er samarbejde vigtigt
- Hvad samarbejder vi om i dagtilbud og skoler?
- Hvad er samarbejde?
- Samarbejde som forebyggende indsats
- Muligheder og udfordringer i det tværprofessionelle samarbejde

Mangfoldighed og samarbejde

Mangfoldighed slår faglig dygtighed (Page 2007)

Mangfoldighed skaber innovation og bedre tal på bundlinjen (Bennis og Biederman 1997)

Samarbejde er den mest betydningsfulde strategi i forhold til innovation, forandring og udvikling: skaber både bedre idéer og bedre muligheder for at føre dem ud i livet (Friend 2002)

Komplekse opgaver og samarbejde

Velfærdsopgaver er komplekse og kræver så meget viden og så mange forskellige kompetencer, at en enkelt faggruppe/fagperson ikke kan repræsentere så store mængder af viden og kompetencer

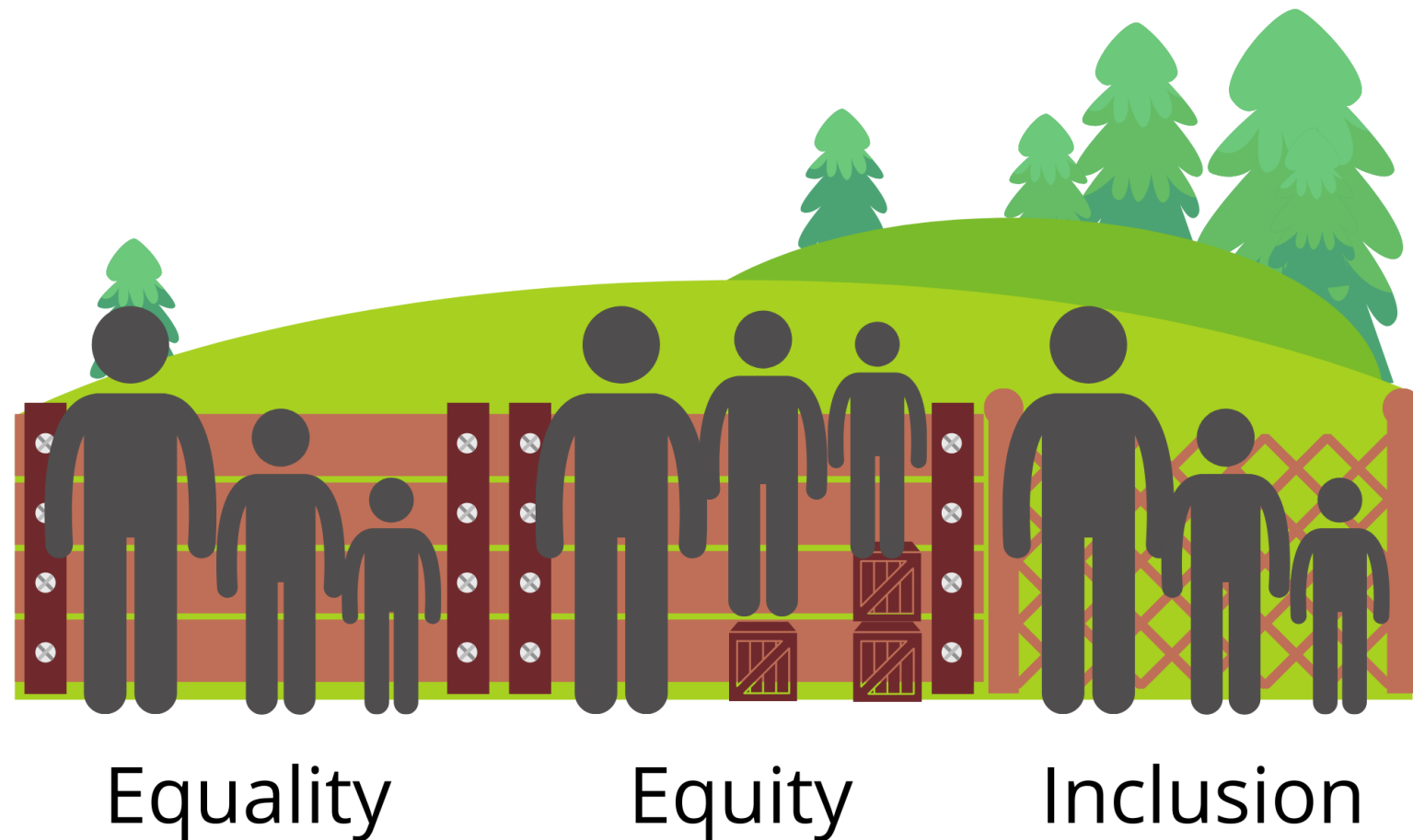
(Friend 2002)

Velfærdsopgaver som udvikling af inkluderende skoler og dagtilbud skal løses på tværs af fag, funktioner og sektorer

(Nielsen 2022, Mintzberg 1983)

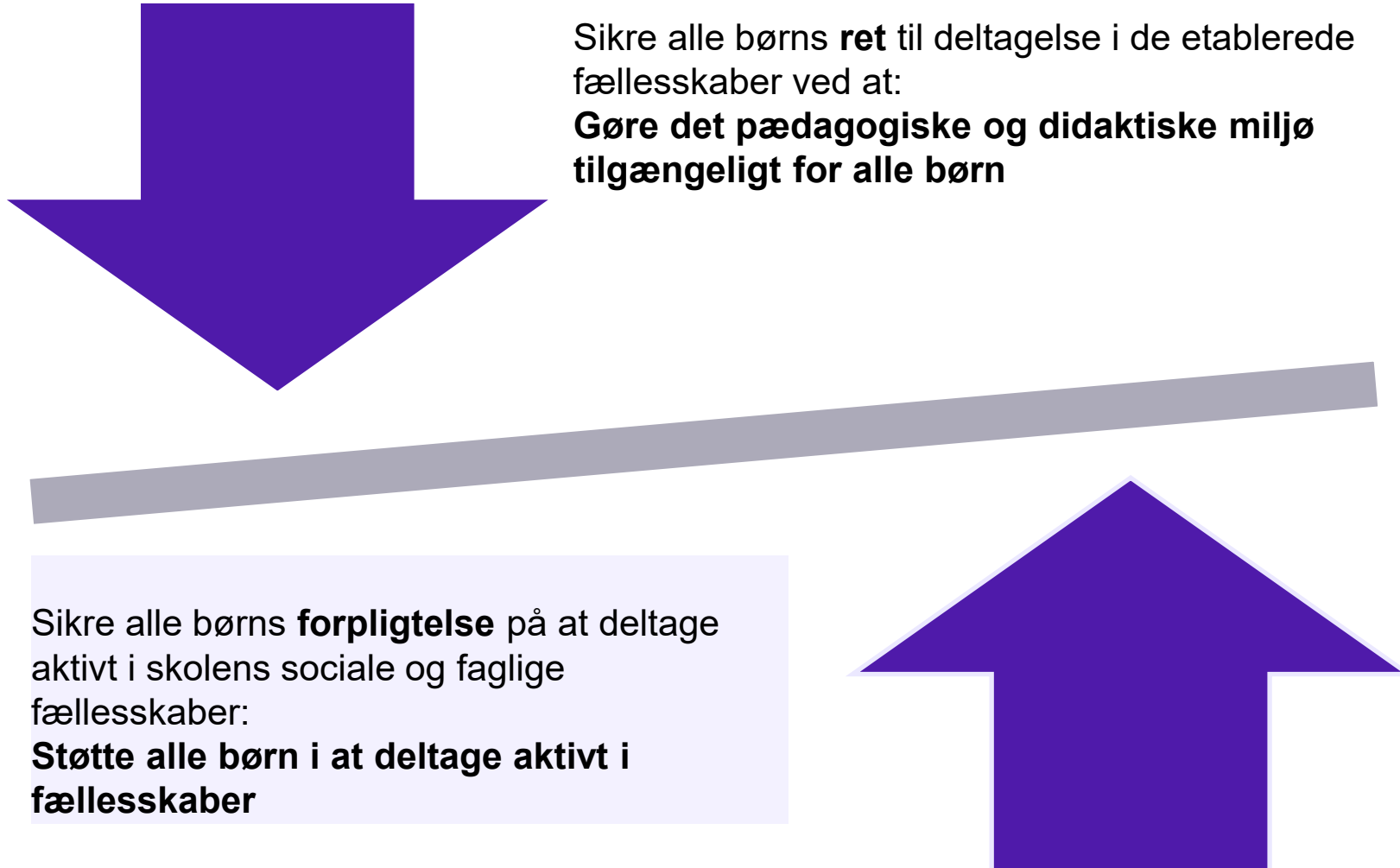

Hvori består inklusions
opgaven, der skal
samarbejdes om?

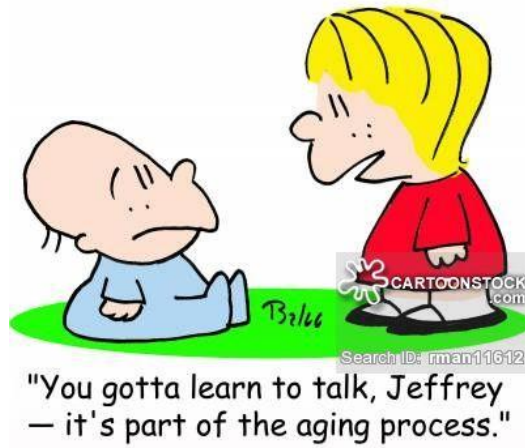
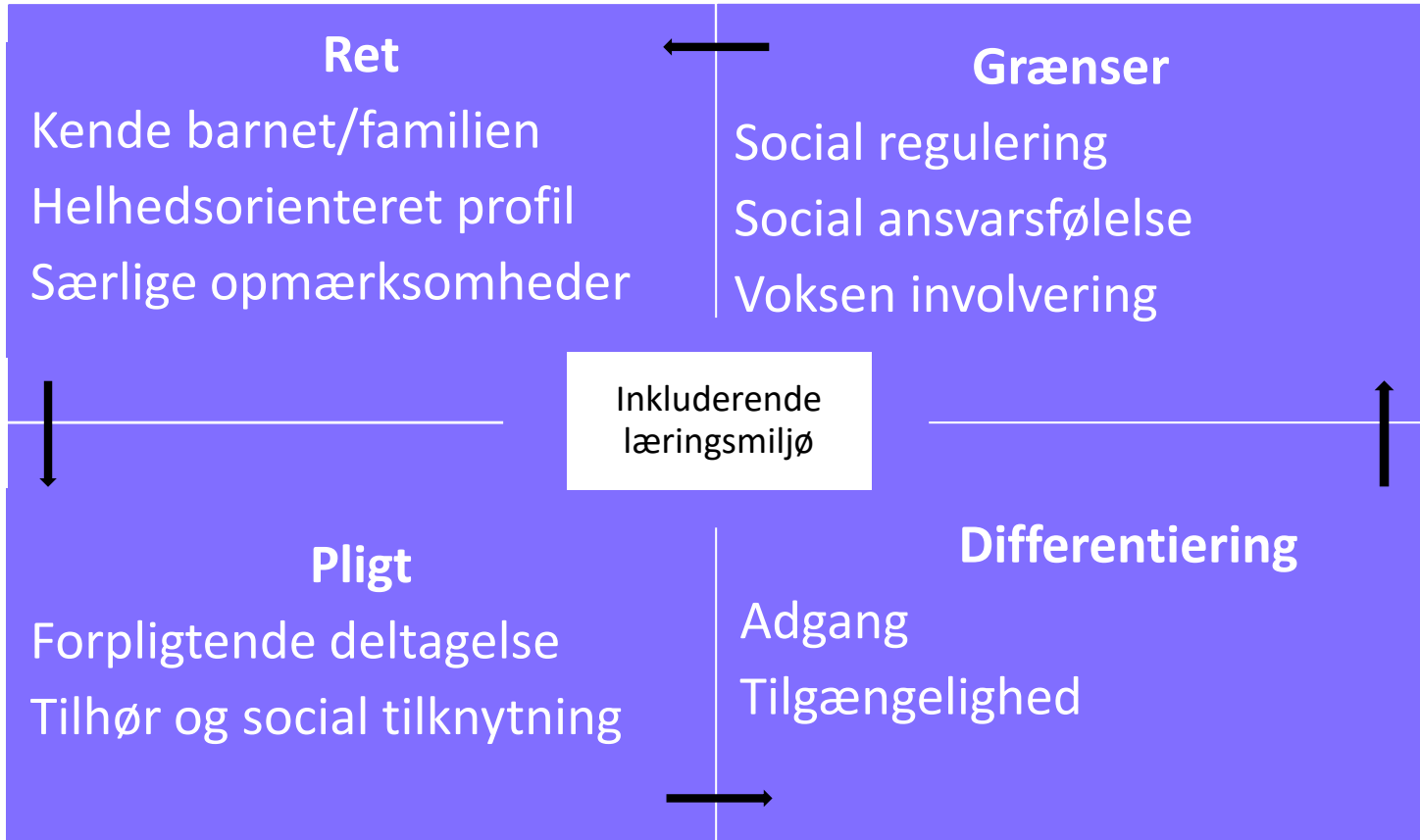
Inklusion: retten og pligten til deltagelse

Social praksisteori

Børn skal tilbydes det, der skal til, for at de på forskellig måde kan udvikle sig, trives, lære, danne relationer og indgå i fællesskaber

Disciplinerende processer:
Snævre normer for 'det rigtige' og mistillid til det afvigende – tilpasning og konsekvens

Inkluderende processer:
Giver stemme til det, der ikke passer ind i normen – tilhør og trivsel (Delanty)

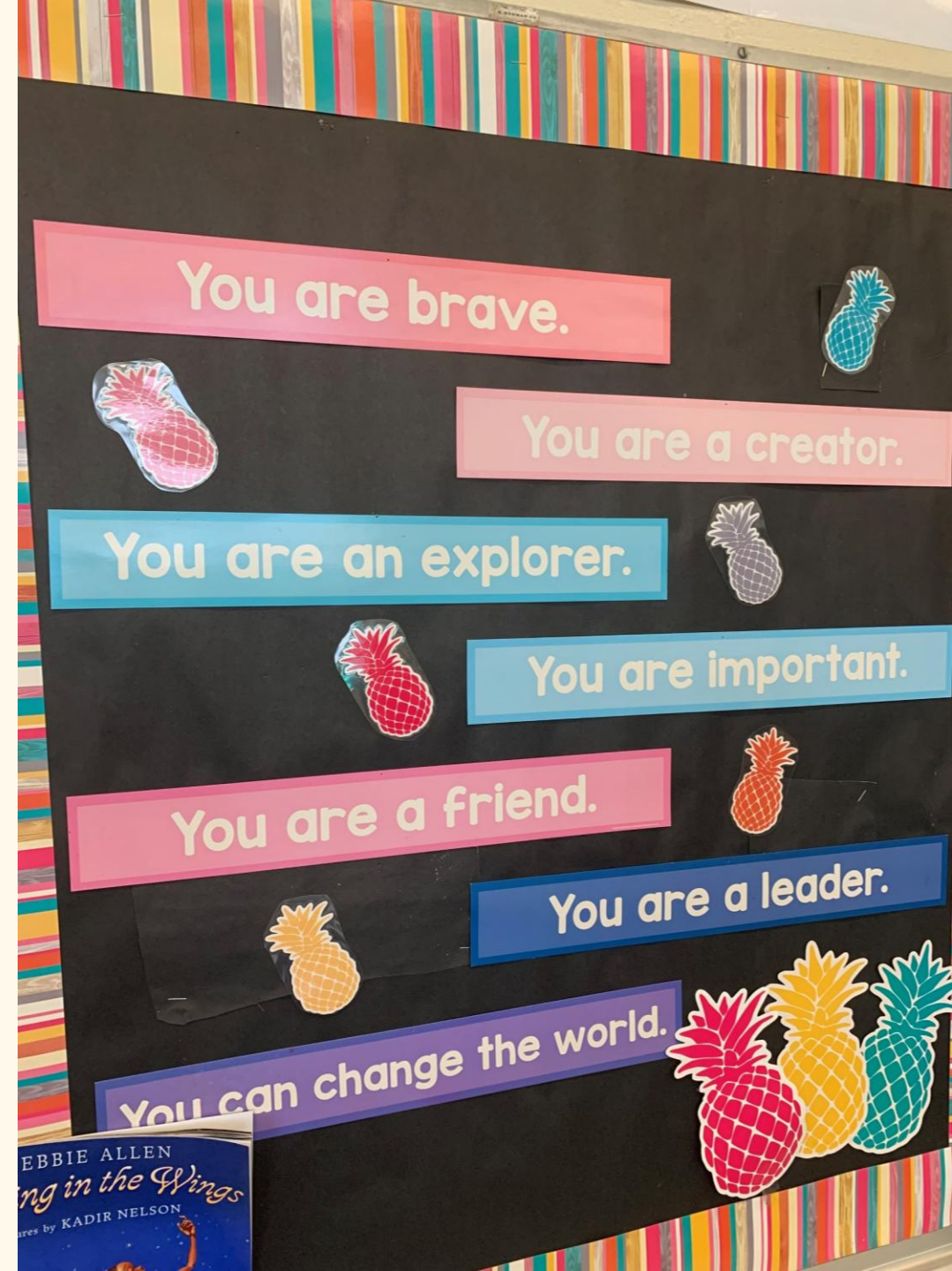
Det fysiske læringsrum

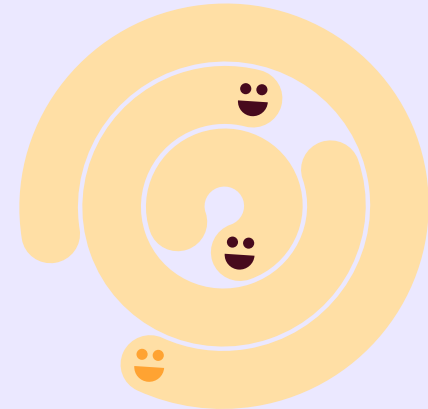
- Klasserummet inddeles i læringszoner
- Kultur og børnesyn er til stede både fysisk og i praksis
- Skabe mulighed for at alle deltager i samme aktiviteter på forskellig måde

Et fælles børnesyn

- **Forpligtelse** – alle børn har potentiale og mødes med positive forventninger og krav
- **Anerkendelse** – alle børn opmuntres, motiveres og tilskyndes. Alle børn bliver set, hørt og forstået
- **Faglig kultur** – alle børn er vores fælles ansvar ift. at kunne deltage

Fjerne barrierer for deltagelse

Barnets/familiens udfordringer danner grundlag for at udvikle en samarbejdspraksis, der fjerner barrierer for læring, trivsel og udvikling gennem deltagelse

Fra individuelt kompenserende til pædagogiske og didaktiske løsninger

- Tilbuds-vifte
- Tidlig indsats
- Opsporing

De fleste børn

Almen pædagogik

Individuel problematik

Reaktiv praksis: Udskillelse/individuel indsats

- Differentiering
- Samarbejde
- Pædagogisk kvalitet

Alle børn

Almen- og specialpædagogik

Pædagogisk problematik

Proaktiv praksis: Inkluderende praksis/fællesskab

Tid til summen

Er din praksis eller din skoles praksis kendetegnet ved at være reaktiv eller proaktiv?

Reagerer den på et problem eller forebygger den, at problemer opstår?

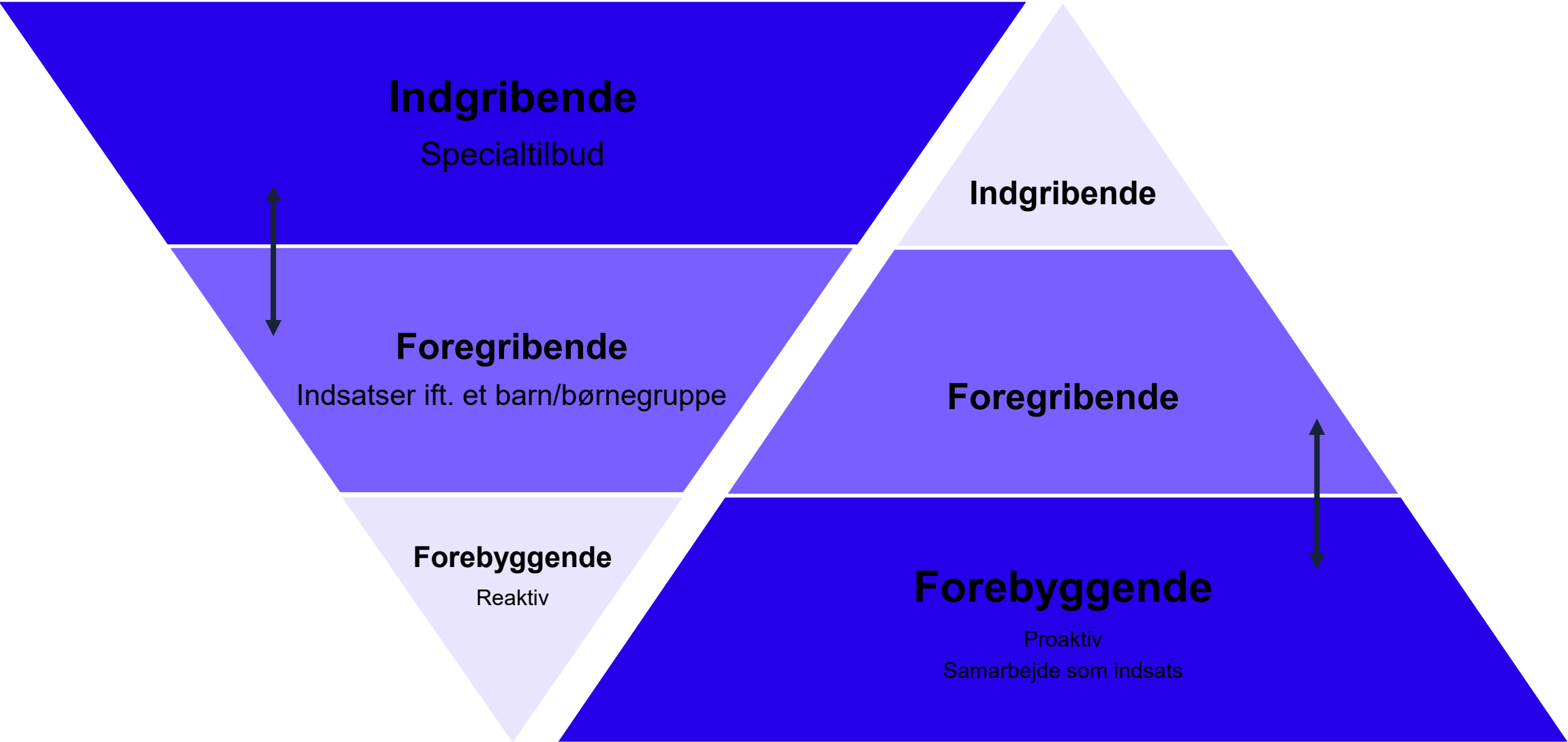
Til gavn for hvem?

Fra det gode til det
virkningsfulde
samarbejde

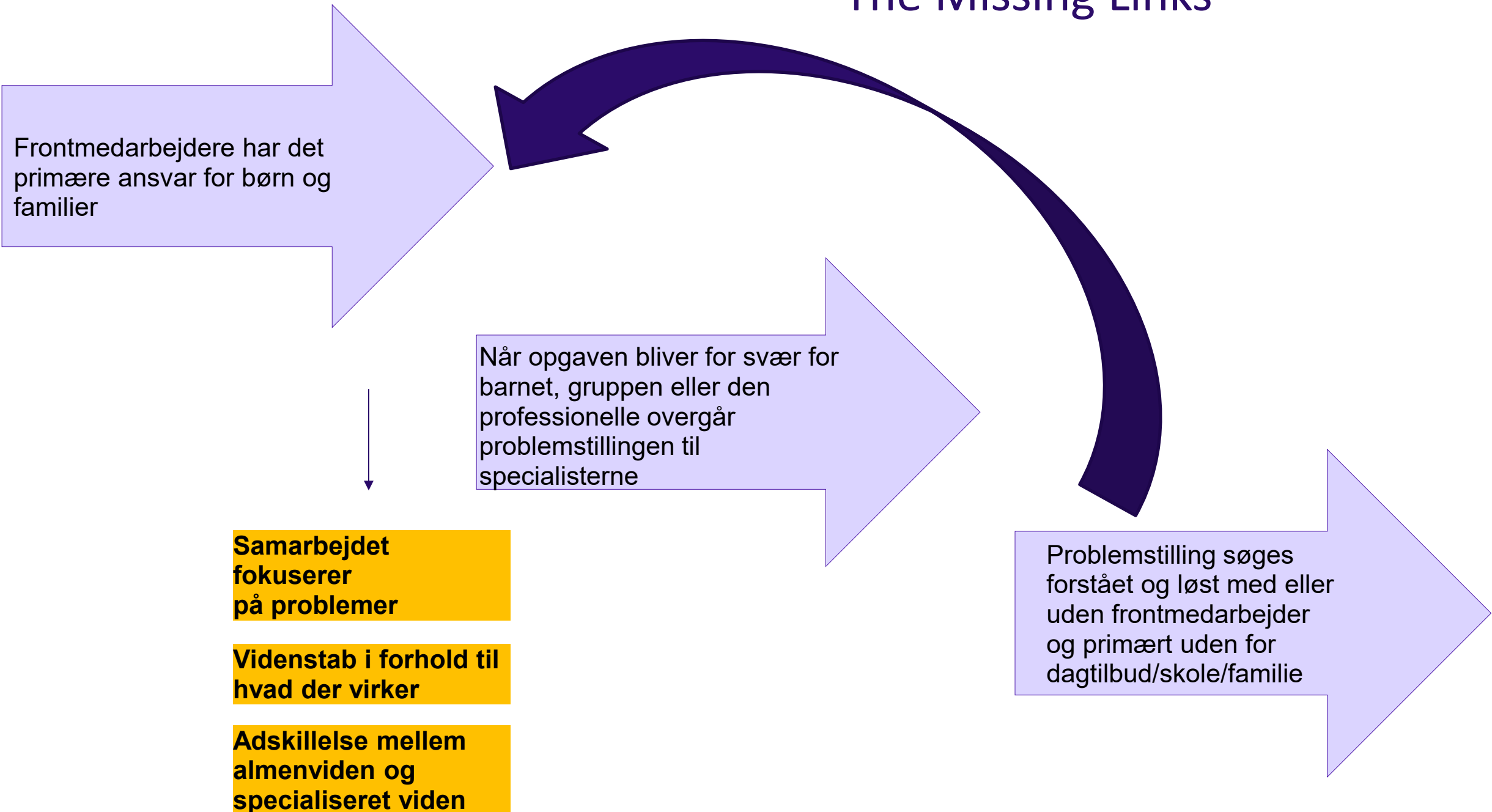

Today's theme is "Getting Beyond Group Think"

Fra samarbejde *om* en indsats til samarbejde *som* en indsats

The Missing Links

Hvad kendetegner et godt samarbejde?

Relationer – tryghed og tillid

Kommunikation – klar og transparent

Kendskab – kende hinanden, ikke hinandens faglighed

Harmonisk - Uenighed opleves som et problem

Fra det gode til det virkningsfulde samarbejde

Fra et ideal om samarbejde som
harmonisk og et sted for
konsensus

Til en forståelse af samarbejde
som et sted for forhandling og
konfliktuerende perspektiver, der
kan skabe ny udvikling

*Samarbejde er en praksis, hvor professionelle
håndterer og forhandler forskellige forståelser
af problemer og løsninger og derved transformerer den eksisterende
praksis*

Forskelle som potentiale i samarbejdet

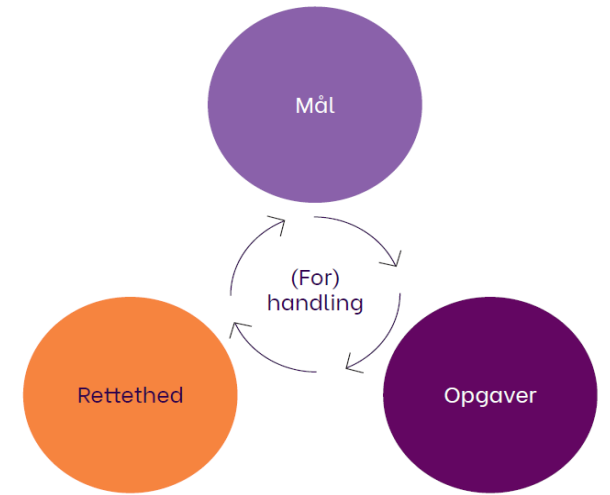

- Driver forandringsprocesser – de skaber potentiale for transformation (Deleuze 2014, Cordsen 2018)
- Kan både være mængden af forskelle eller graden af forskel
- Søges forenet og afstemt mod fælles mål
- Kan være uforenelige og ikke praktisk forståelige – forskelle neutraliseres

Ved fravær af passende afstemning af forskelle reduceres eller neutraliseres forskelle - eller samarbejde reduceres til delegering

Loyalitet over for egen del-praksis

- Loyal over for egen del-praksis
- Manglende nysgerrighed ift. forskellige positioner, problem- og løsningsforståelser
- Konsensus- og enighedskultur

Tid til summen

Hvad bliver du særligt optaget af i forhold til at flytte fokus fra at samarbejde om en indsats til at forstå samarbejde som selve indsatsen?

Relationel kapacitet (Anne Edwards)

At forstå og fortolke problematikker i samarbejde med andre fagprofessionelle

- At forstå hvad der har betydning for professionelle i andre praksisser (at vide på tværs)
- At anvende den viden til at træffe beslutninger om løsninger i samarbejde med andre fagprofessionelle (at handle relationelt)

Relationelle forudsætninger

Kommunikation:

Problemløsende

Hyppig

Rettidig

Tillid:

Fælles mål, fælles læreproces

Respekt:

Anerkendelse af gensidig afhængighed

Fra den gode til den
professionelle relation

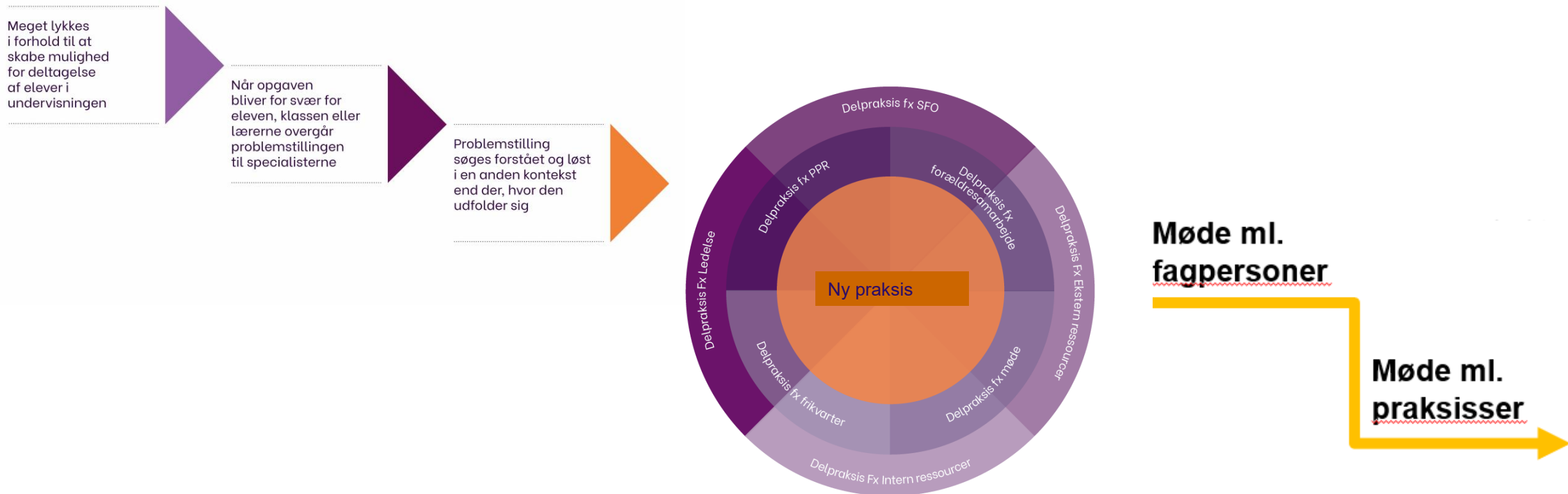
Strukturelle forudsætninger:

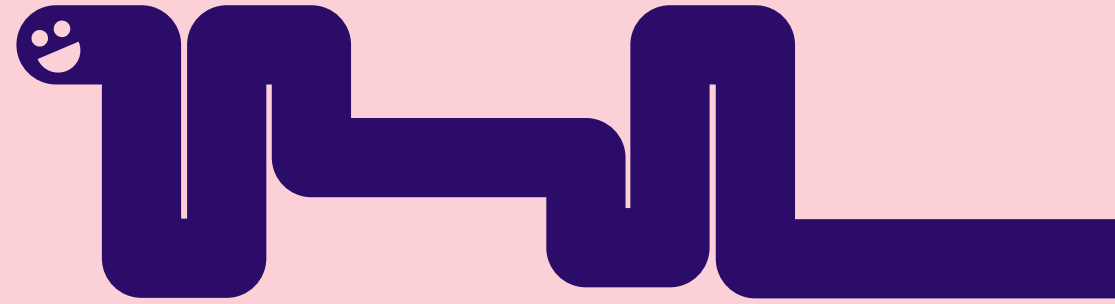
- At arbejde sammen der, hvor praksis udfolder sig
- Fælles og lige ansvar for realisering af mål
- Vidensformer og vidensfelter sidestilles: praksisudvikling (Hansen m.fl. 2022)
- Professionshierarkier nedbrydes

Organisatoriske forudsætninger

Integration af forskellige men gensidig afhængige arbejdsopgaver og praksisser

Eksempel: James' historie

- samarbejde med James
- de fagprofessionelles samarbejde
- samarbejde med forældrene

Proces

- Samtale med barnet om dets drømme, ønsker, mål og forståelser
- Psykologisk vurdering, herunder evt. test og undersøgelser
- Undervisere, pædagoger og andre fagpersoner har ansvaret for i et samarbejde at udarbejde pædagogisk plan
- Barnet involveres
- Forældre godkender plan – aftaler med forældre om hvordan de bakker op hjemme og hvad deres opgave er

Strategi og mål

Alle kender den pædagogiske plan

Alle kender strategi, aftaler og mål

Alle kender deres egen rolle og opgave

Alle kender hinandens rolle og opgave

Alle bidrager til den fælles opgave på forskellig måde

Tid til summen

Tag afsæt i casen om James og overvej, hvilke forhold, der i jeres eksisterende samarbejdspraksis understøtter en samarbejdspraksis i klasserummet, der hvor barnet er

Hvilke forhold skal I forandre på?

Fælles værtsskab

Alle kender til alle børn og alle kender de børn, de samarbejder konkret om

Opgaver løses i en samarbejdspraksis

Børn og familier kender de fagprofessionelle og ser dem som et team

“Gæst/vært magtdynamikker bidrager til at normalisere, at der er en gruppe, der er inviteret og en gruppe, der har magten til at invitere”.

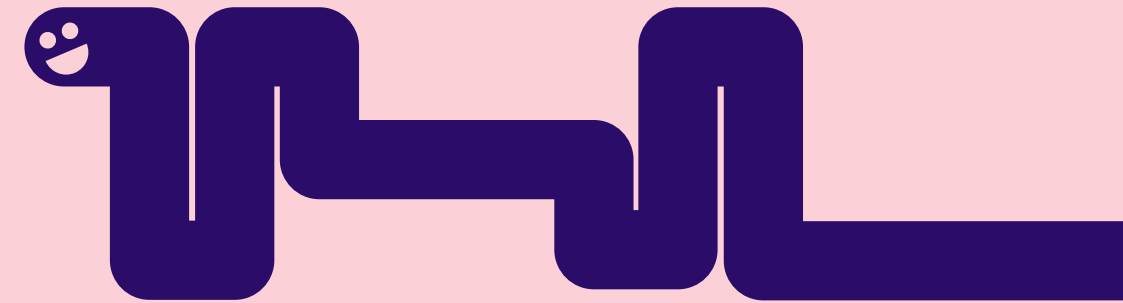
”Fra at være en gæst til festen til at fælles værtskab” (min oversættelse)

Samarbejdets fordringer

- Samarbejde overskrider positioner, hierarkier, praksisser og forståelser
- De professionelle i samarbejdet repræsenterer *en blandt flere mulige* problem- og løsningsforståelser
- Alle udvikler og forandrer egen praksis på baggrund af viden og indsigt fra andres faglighed og praksis
- Samarbejde udspringer af professionelle relationer og skaber robuste relationer
- Forståelser af og forventninger til samarbejde afstemmes

Erfaringer fra samarbejde som indsats

”Oplevelsen af support gennem professionel samarbejde modvirker udbrændthed og stress”.

”Vi har lært at læse hinanden og forstår hinanden. Det er afgørende med en åben dialog, at kunne stille spørgsmål til hinandens praksis og have det samme mål”

”Vi har elever, der er SÅ forskellige, at du føler dig som en fiasko, fordi du ikke kan ‘nå’ alle. Men når vi samarbejder, kan vi nå mange flere elever”.

”Da jeg arbejdede alene var jeg blevet lidt bitter og frustreret på eleverne. Men min kollega udfylder mit tomrum og kan det, jeg ikke kan”.

Ledelsens ansvar i realisering af en virkningsfuld samarbejdspraksis

Ledelse af forandring

- Have indgående kendskab til opgave, rammer, vilkår og udfordringer
- Være tæt på opgave og proces
- Sikre kapacitetsopbygning
- Sikre kontinuitet
- Anvende evalueringsstrategier

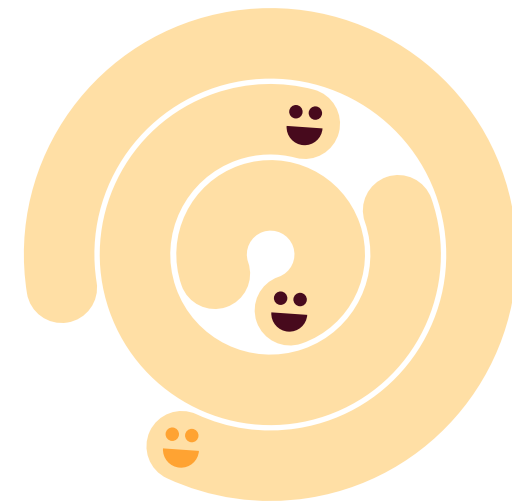
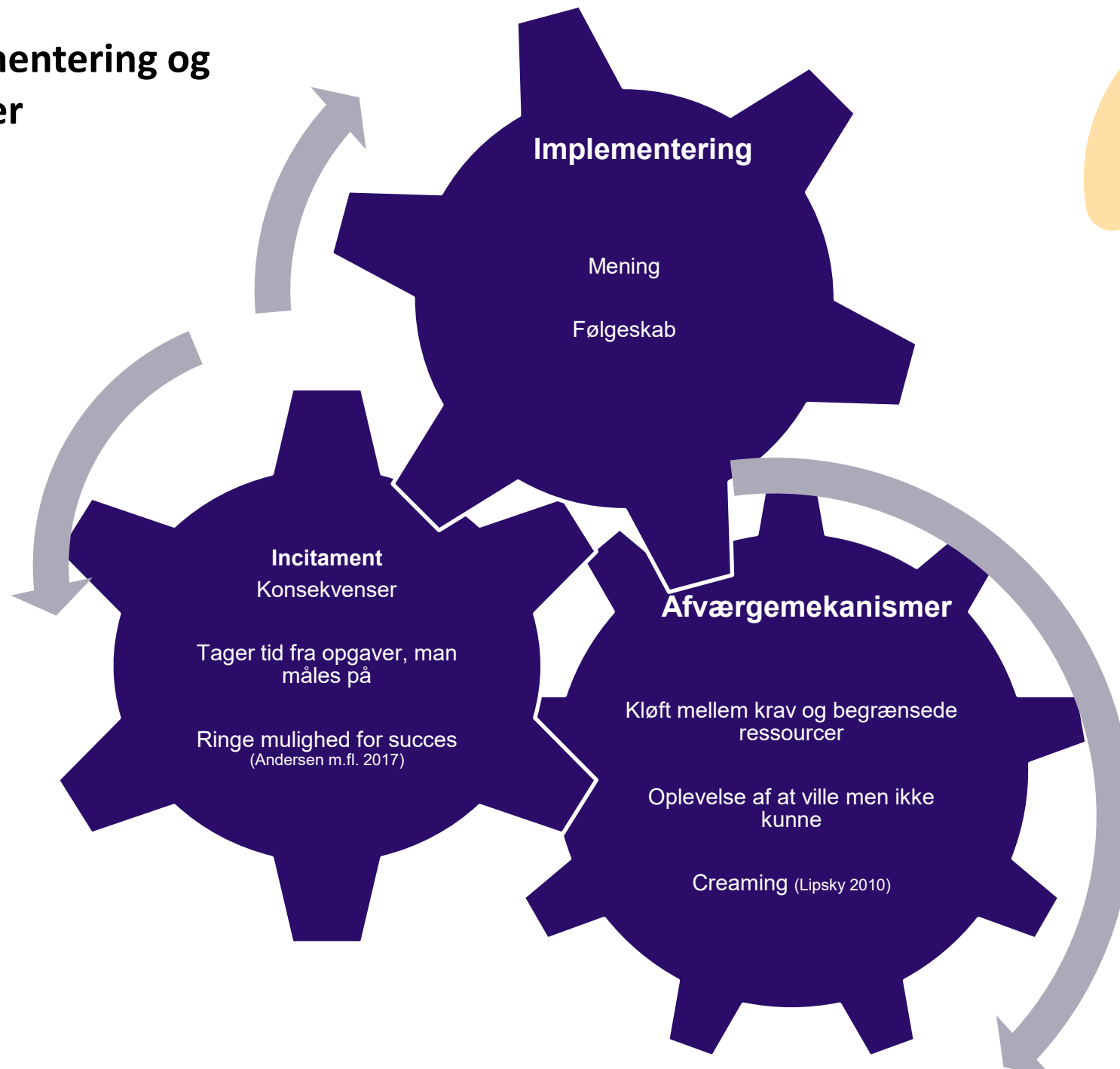
Hvorfor gør vi det her, hvori består værdien, hvad er vi sat i verden for og for hvis skyld gør vi det

Lede på en missionen

- ✓ Skelne mellem forståelse for og loyalitet overfor medarbejderne
- ✓ Transparent omkring alt det, der er svært
- ✓ Være åben omkring mulige justeringer
- ✓ Håndtere medarbejderes forskellige måder at håndtere og reagere på krav om forandring

Incitament, implementering og afværgemekanismer

CENTER FOR
BEDRE BØRNELIV

Samarbeid for inkludering i Innlandet

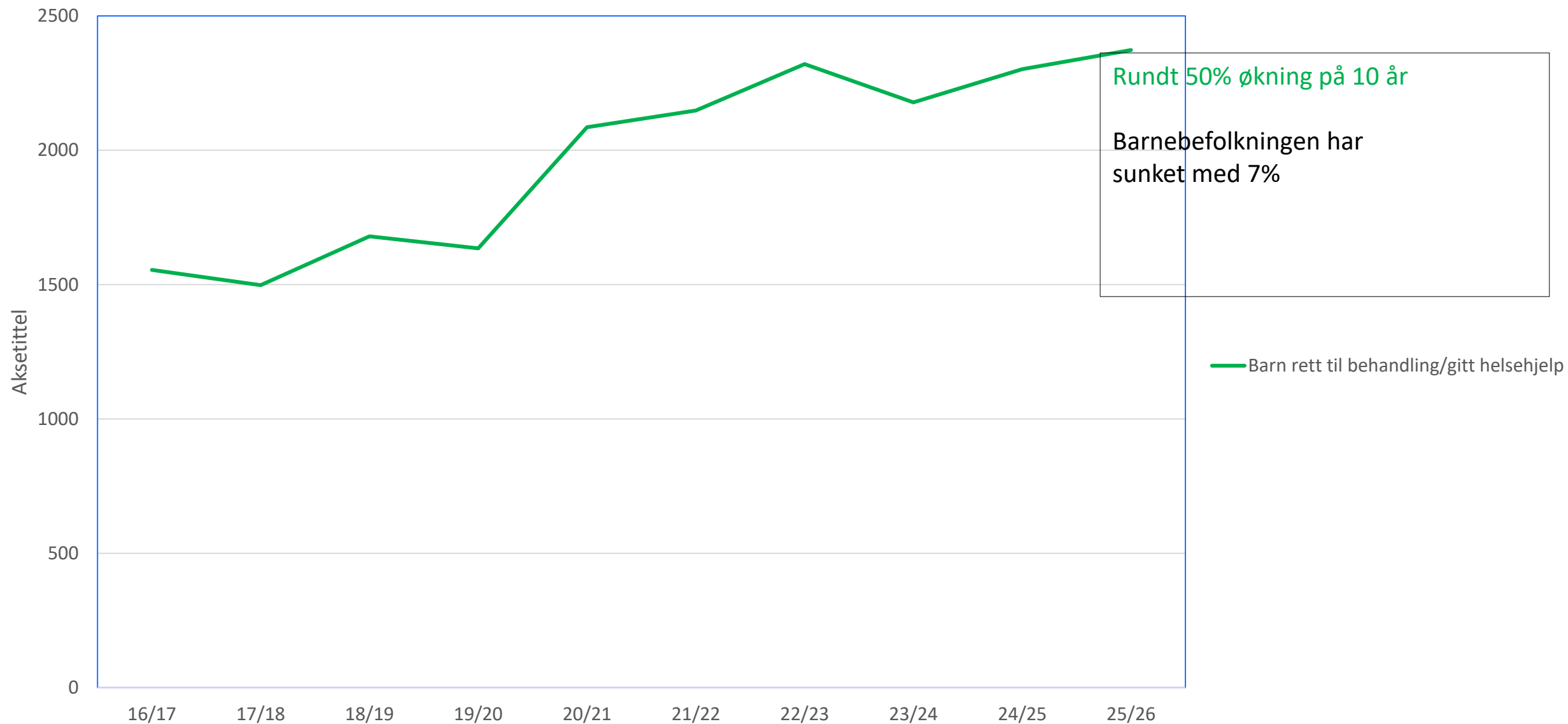
Sett med ett BUP-blikk...

Ingvild Aasen

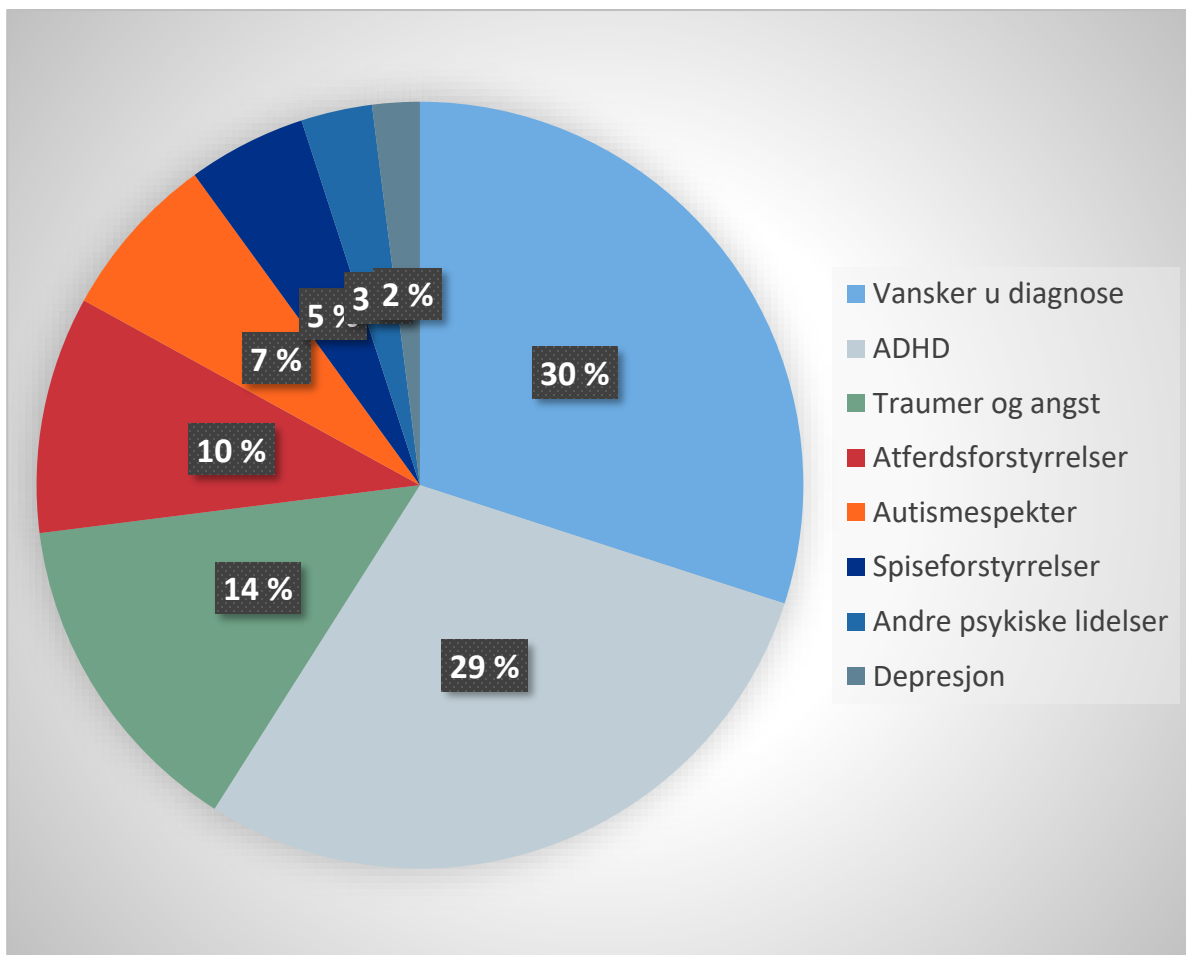
Enhetsleder BUP Hamar, Sykehuset Innlandet

- «Hva feiler det barna nå til dags?»
- Dilemma
- Trender med stor innvirkning på oss nå
- Invitasjon til videre dialog om dette

Antall barn som med hjelp i BUP Innlandet – pr skoleår siste 10 år

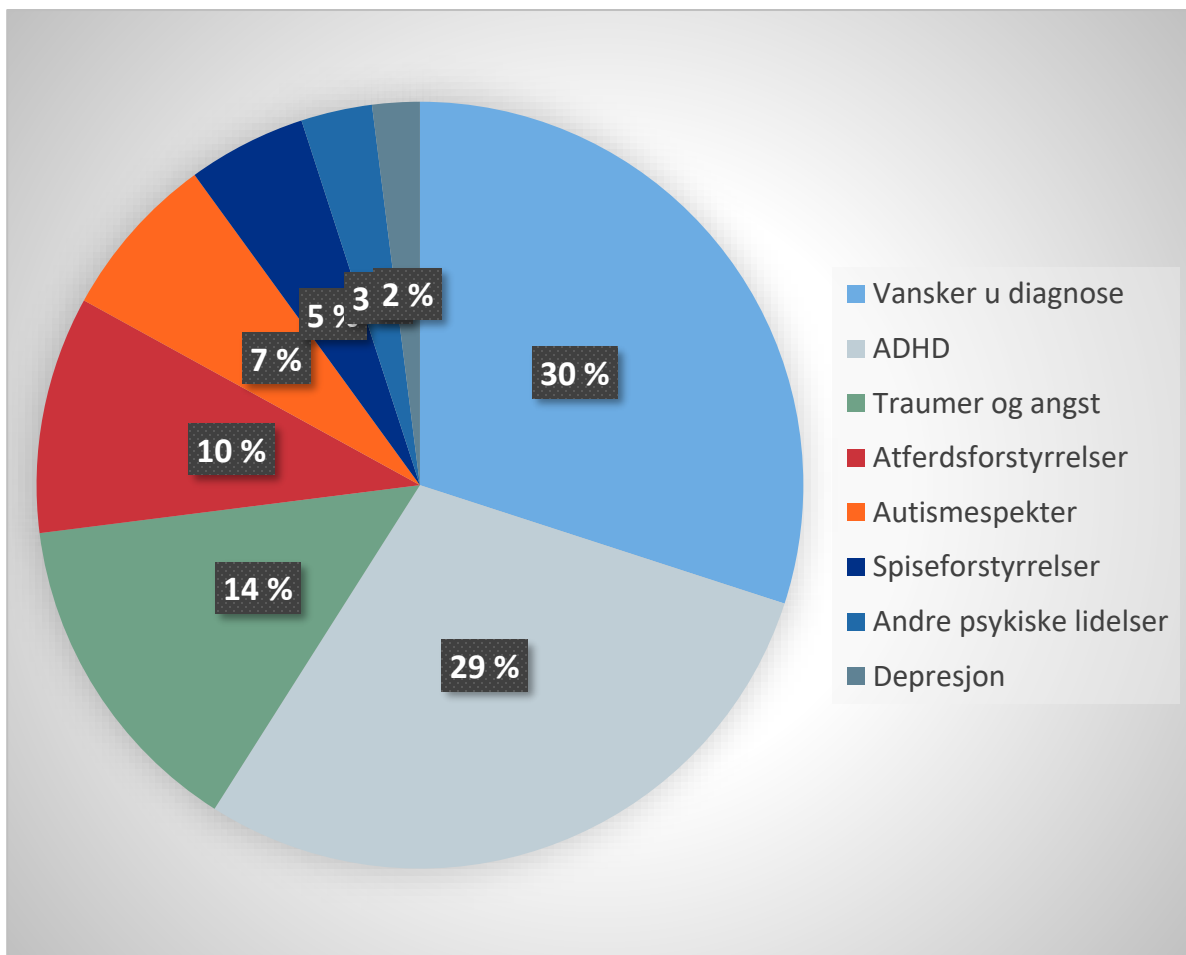

Fordeling psykiske lidelser – hva behandler vi i BUP?

Ikke diagn.psyk.lidelse	30%
ADHD	29%
Traumer og angst	14%
Atferdsforstyrrelser o.l.	10%
Autismespekter	7%
Spiseforstyrrelser	5%
Andre psykiske lidelser	3%
Depresjon/affektive lidelser	2%

Fordeling psykiske lidelser – hva behandler vi i BUP?

Ikke diagn.psyk.lidelse	30%
ADHD	29%
Traumer og angst	14%
Atferdsforstyrrelser o.l.	10%
Autismespekter	7%
Spiseforstyrrelser	5%
Andre psykiske lidelser	3%
Depresjon / affektive lidelser	2%

Trender...

1. Smalere normalitet

Psykiske lidelser

- Er et kontinuum - enten med en ende som problematisk, eller med begge ender som problematiske.
- Definert i satte diagnosekriterier – men alltid betydelig skjønn

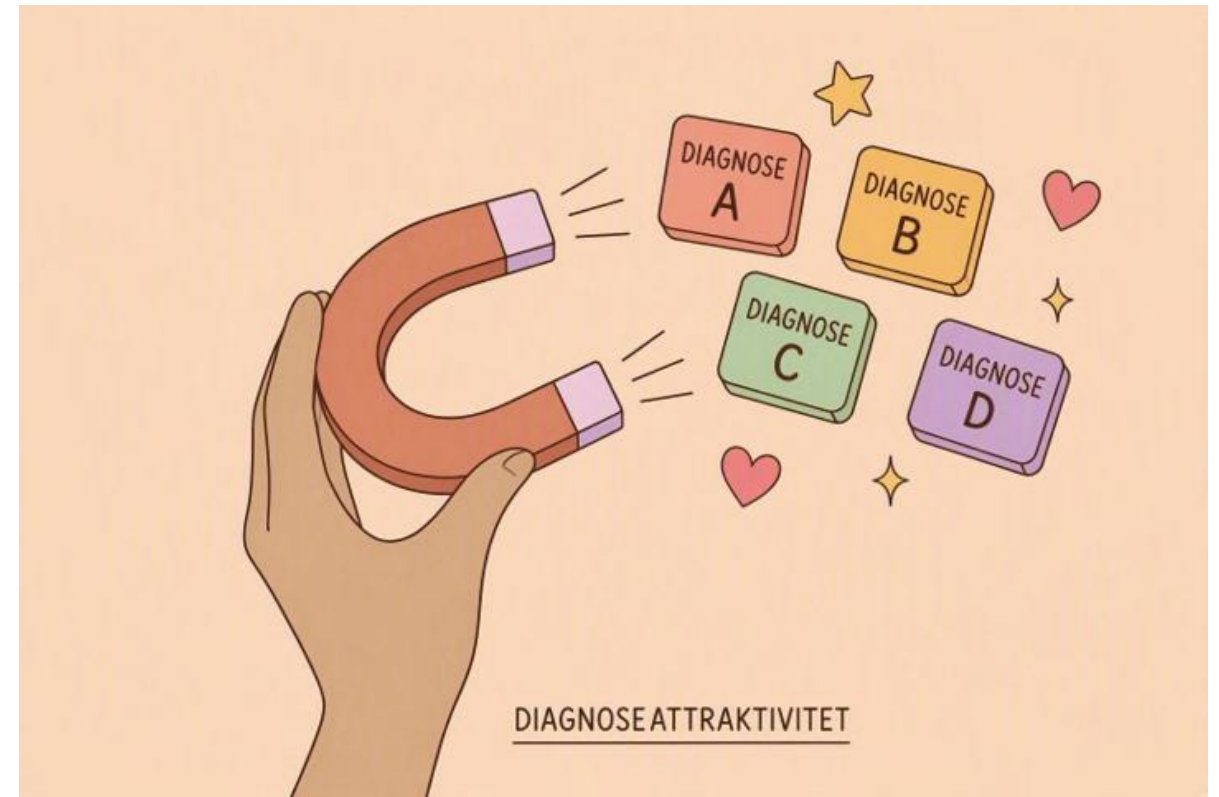
Psykiske lidelser

- Hva skjer når normaliteten smalnes, når vi tåler mindre av det som er «vanlig menneskelig»

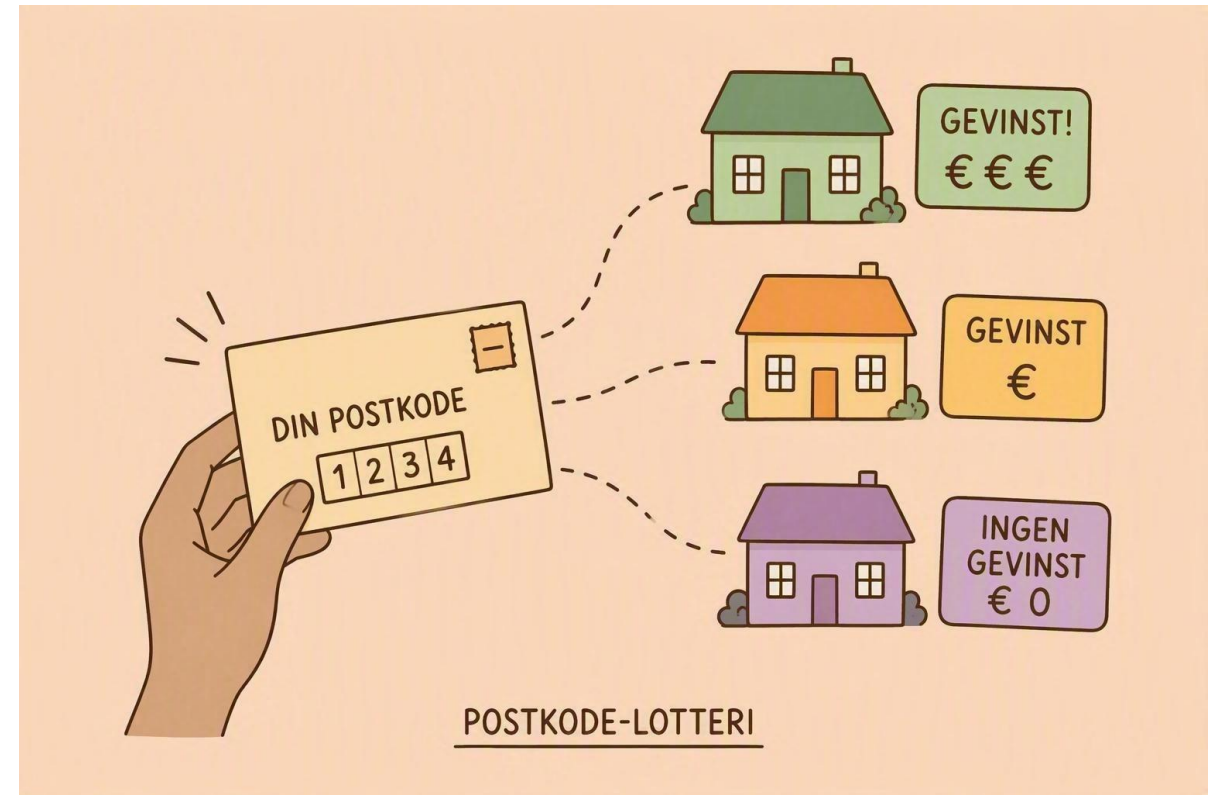
Trender...

1. Smalere normalitet
2. Diagnoseattraktivitet

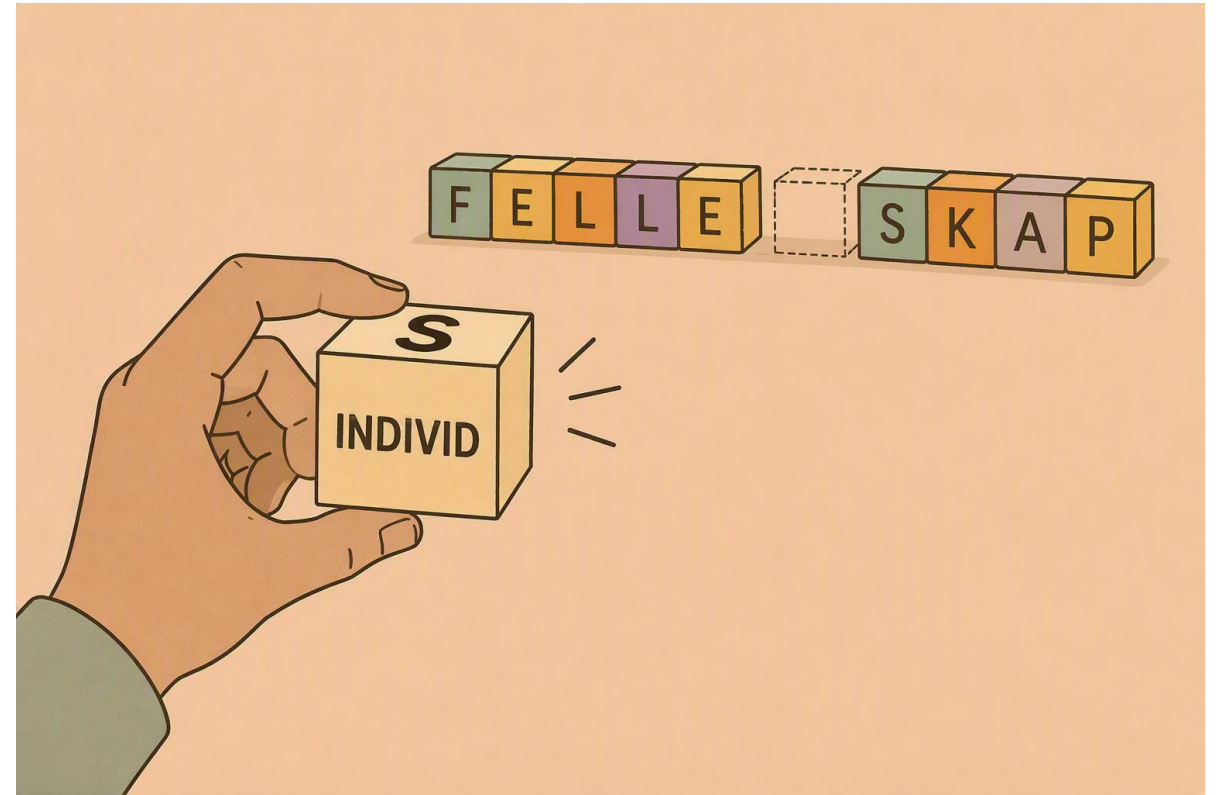
Trender...

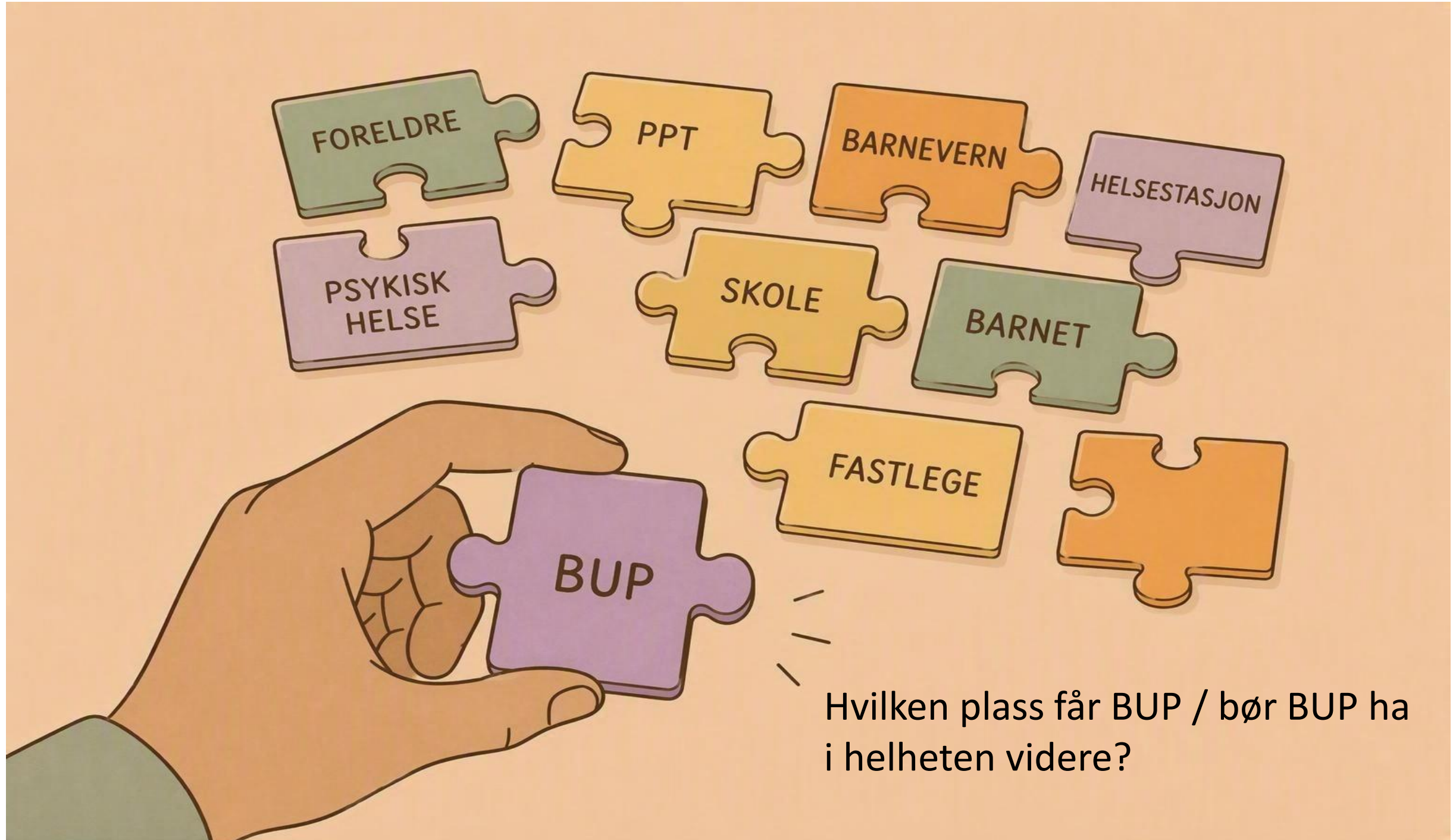
1. Smalere normalitet
2. Diagnoseattraktivitet
3. Postkode-lotteri

Trender...

1. Smalere normalitet
2. Diagnoseattraktivitet
3. Postkode-lotteri
4. Individets tidsalder

Hvilken plass får BUP / bør BUP ha i helheten videre?

Samarbeid for inkludering i Innlandet – hvordan ser dette ut fra min post?

15. September 2026

Steinar Døsrønningen

Leder barnehage og opplæring hos SFIN

Statsforvalteren i Innlandet

Problembeskrivelse

Barnehage og skolemiljø – I positiv utvikling

- Mer systematisk arbeid gjennom felles rutiner, planer og handlingsveiledere.
- Styrket internkontroll og dokumentasjon, som gir bedre oppfølging av enkeltsaker.
- Tydeligere forankring på kommunenivå med felles systemer for alle enheter.
- Økt kompetanse og bevissthet gjennom tilsyn, fagsamlinger, møter og kontinuerlig veiledning.
- Større fokus på forebyggende arbeid, relasjoner og inkluderende fellesskap.
- Bedre samarbeid mellom ledelse, ansatte og myndighetsnivåene.
- Løpende evaluering og forbedring av rutiner og praksis.
- Raskere og mer profesjonell saksbehandling gjennom bedre systemer og klarere ansvarsfordeling.

Barnehage og skolemiljø - Samarbeid for inkludering

- Barnehager og skoler har de siste årene etablert bedre systemer, felles rutiner og bedre kompetanse for arbeidet med trygge og inkluderende miljøer.
- Utviklingen går i riktig retning, men nøkkelen fremover blir å bruke systemene mer konsekvent og sikre at de gir varig utvikling i praksis.

Kollektiv kompetanseutvikling - Samarbeid for inkludering

Videreutdanning for flere yrkesgrupper , bedre veiledning for flere nyansatte lærere og kollektiv kompetanseutvikling er blant tiltakene i den nye strategien for kompetanse- og karriereutvikling for ansatte i barnehager og skoler.

[System for kompetanse- og karriereutvikling for ansatte i barnehage og skole](#)

[Prinsipper og forpliktelser for profesjonsfaglig veiledning for nyutdannede lærere i barnehage og skole](#)

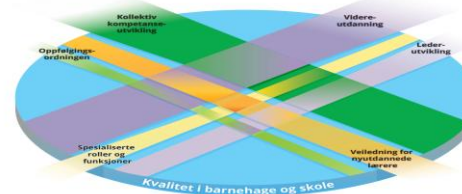
[Forskrift om tilskudd til kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole - Lovdata](#)

Kunnskapsdepartementet

Strategi

System for kompetanse- og karriereutvikling for ansatte i barnehage og skole
2025

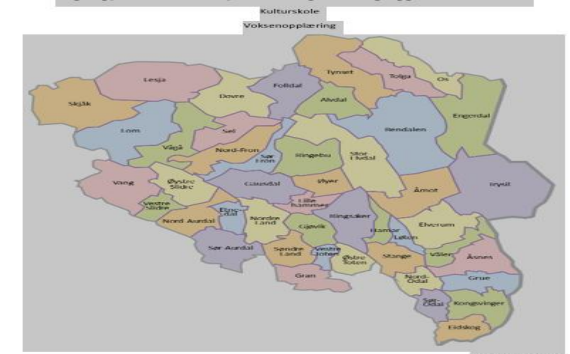
Prinsipper og forpliktelser for profesjonsfaglig veiledning for nyutdannede lærere i barnehage og skole

Kunnskapsdepartementet

2025

Langsiktig plan om kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole i Innlandet

Vedtatt i Samarbeidsforum 15.01.2026

Kilde: Kartverket

Forskrift om tilskudd til kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole

Dato	FOR-2026-01-12-23
Departement	Kunnskapsdepartementet
Ikrafttredelse	12.01.2026
Endrer	FOR-2021-01-26-230
Hjemmel	Stortingets budsjettvedtak
Kunngjort	13.01.2026 kl. 14.20

Hjemmel: Fastsatt av Kunnskapsdepartementet 12. januar 2026 til gjennomføring av Stortingets budsjettvedtak.

Kollektiv kompetanseutvikling

Når utfordringene er kollektive

– må læringen være kollektiv

Når utfordringene går på tvers

– må samarbeidet gå på tvers

Sammen skaper
vi inkluderende
fellesskap for alle
barn og unge i
Innlandet

Individuell tilrettelegging – Samarbeid for inkludering

- Statsforvalteren skal informere, veilede og/ eller føre tilsyn med at barn får den spesialpedagogisk hjelpen de har rett til etter barnehageloven.
- Statsforvalteren skal informere, veilede og/ eller føre tilsyn med at elever, lærekandidater og voksne får den individuelle tilretteleggingen de har krav på etter opplæringsloven.

Videre arbeid:

- Ut fra ulike roller og ulike forståelser – fortsette samarbeidet på alle nivåer rundt det å avklare regelverket opp mot praksis.
- Drøfte handlingsrommet til barnehagemyndigheten og skoleeier.

Statsforvalteren i Innlandet

Inkludering skjer lokalt, men den utvikles regionalt gjennom samarbeid, kunnskapsdeling og kollektiv kompetanseutvikling.

Sammen skaper vi gode oppvekst- og læringsmiljøer
der alle barn og unge hører til og deltar.

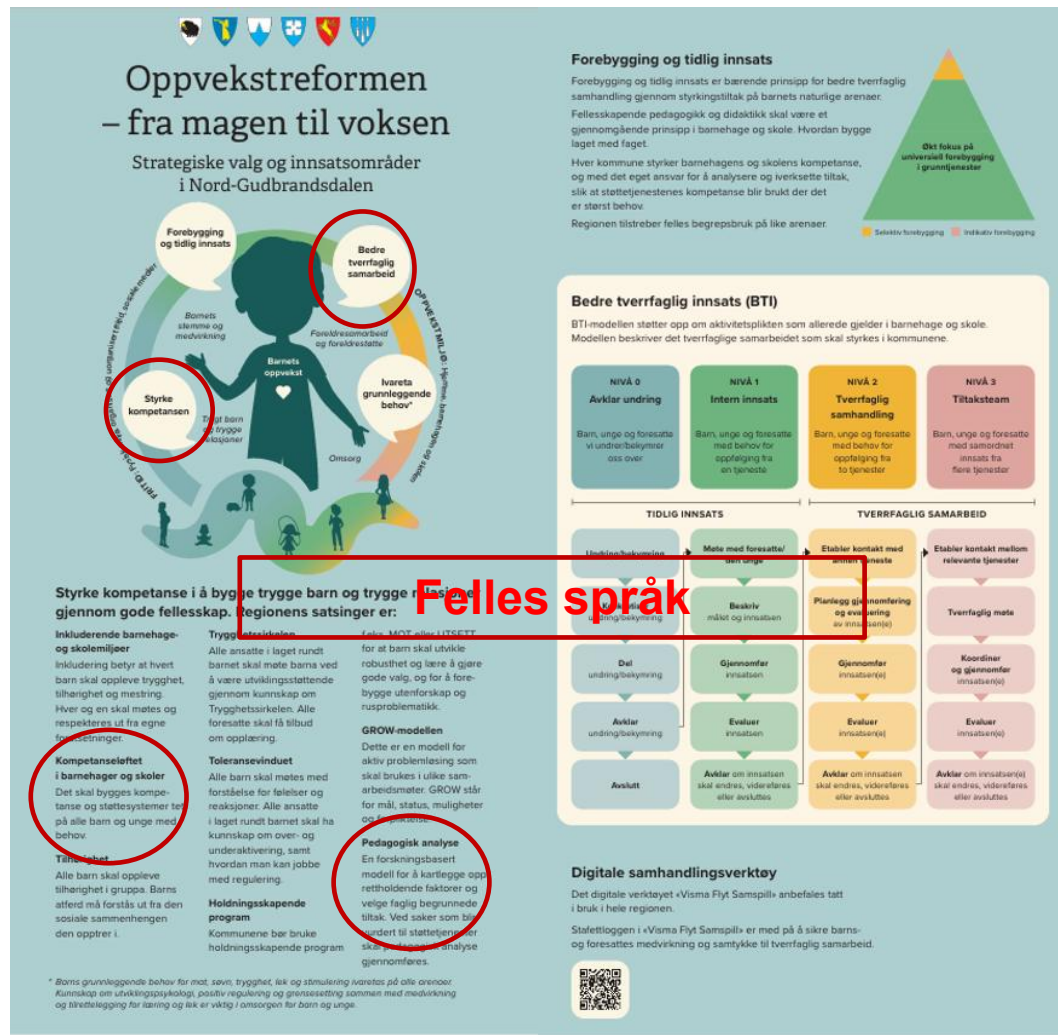

Oppgave:
«Hvordan arbeider regionen for helhetlig kompetanseutvikling som har betydning for avdeling i barnehagen og klasserom i ny ordning for kollektiv kompetanseutvikling?»

**REGION NORD-
GUDBRANDSDAL**

Et lite tilbakeblikk

“Laget rundt barnet og eleven, et inkluderende tilpasset tilbud for alle”

Hva har vi gjort?

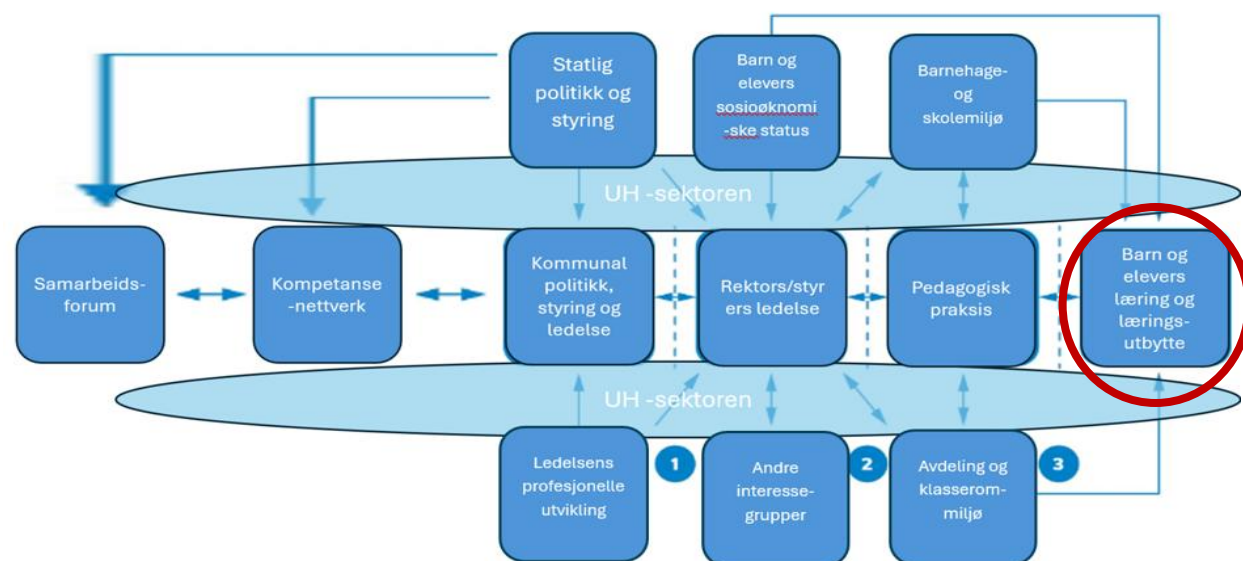

- Arbeidsverkstad STØTTESYSTEMER
 - Modul 1 - 6
- Pedagogisk analyse
 - Sertifisering
 - Kurs for alle (februar 2024)
- Kartlegging gjennom SePU undersøkelsene (T1 og T2)
 - Kjønnforskjeller
- Læringskaravaner våren 2024
 - Deling av praksis
- Kompetansepakker barnehage og skole
 - Inkluderende barnehagemiljø fritt for krenkelser (5 moduler)
 - Internt støttesystem og tilpasset opplæring (6 moduler)
- Styrernetverk
- Kompetanseverksted
 - 2023: Hva skal vi med barnehagelæreren?
 - 2024: Samarbeid med personalgruppe, hjem og andre instanser
 - 2025: Anerkjennelse og relasjoner i barnehagen
 - 2026: Samfunnsdendens som kan prege barnehagens hverdag; profesjonsfellesskap og lederrollen
- BTI (handlingsveileder, tiltaksversikt og samhandlingsmodell)
- Joint Action – samhandlingskvalitet (relasjonell kapasitet)
- Visma Samspill m/stafettlogg
- GROW

Kompetanseløftet = oppvekstreform

Har tiltakene virket, og i tilfelle hvordan vet vi det?

Figur 1.1 Den pedagogiske verdikjeden (tilpasset fra Louis et al., 2010)

Tilpasset til samarbeidsforum 19.06.2025

Innhente data

Analysere data – er vi gode nok?

«Skoleledere og lærere må sammen tolke resultater og planlegge forbedringstiltak – En skole for vår tid s. 99.»

Forankring – «enighet mellom nivåene om felles mål, hva man skal gjøre, hvordan og hvorfor.» En skole for vår tid s. 99

Samhandling «kvalitetsutvikling i skolen påvirkes av kvaliteten på samhandlingen mellom skoleeiere, skoleledere, lærere og elever» En skole for vår tid s. 99

§ 5.Kjennetegn på måloppnåelse

Tilskuddsmottaker skal gjøre en vurdering av måloppnåelse av tiltakene. •

Kjennetegn på måloppnåelse er:

- a) Tilskuddsmottaker har gjennomført kollektive kompetanseutviklingstiltak i barnehager og skoler i tråd med egne planer og behovsmeldinger.
- b) Tiltakene har bidratt til planlagt praksisendring. 🙏
- c) Tiltakene har styrket det profesjonelle læringsfellesskapet 🙏.
- d) Tiltakene har bidratt til å styrke og praksisrette lærerutdanningen. 🙏
- e) Tiltakene har bidratt til å forebygge utenforskap, fremme inkludering og gi et tilpasset pedagogisk tilbud og opplæring 🙏

Hva sier forskning? (hva kjennetegner høytpresterende skoler/barnehager)

Sterk profesjonskultur og lærende fellesskap

- Lærere og ledere arbeider systematisk sammen om undervisning, vurdering og utvikling av praksis.
- Det er høy grad av tillit, åpenhet og felles ansvar for elevenes resultater.

Tydelig og involverende ledelse

- Skoleledere er tett på den pedagogiske virksomheten og legger til rette for utviklingsarbeid.
- Skoleeier og skoleledelse samarbeider om felles mål og prioriteringer.

Elevmedvirkning og gode relasjoner

- Elevene blir involvert i læringsarbeidet og opplever reell medvirkning.
- Et trygt og inkluderende læringsmiljø med gode relasjoner mellom elever og ansatte fremheves som avgjørende.

Systematisk kvalitetsutvikling basert på kunnskap

- Gode skoler bruker forskning, erfaringer og data om egen praksis til kontinuerlig forbedring.
- Resultater analyseres for å forstå årsaker og utvikle tiltak, ikke bare for rapportering.

Koherens i forbedringsarbeid

(Fullan & Quinn, 2016)

Veien videre?

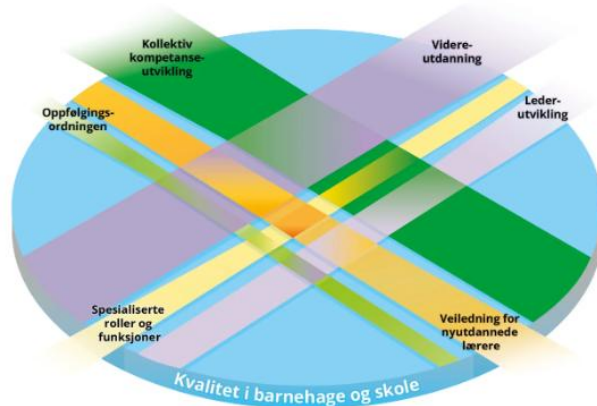

Kunnskapsdepartementet

Strategi

System for kompetanse- og karriereutvikling for ansatte i barnehage og skole

2025

Langsiktig plan om kollektiv kompetanseutvikling til barnehage og grunnskole i Innlandet

Kulturskole
Voksenopplæring

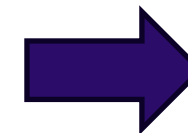
Kilde: Kartverket

Vedtatt i Samarbeidsforum 15.01.2025

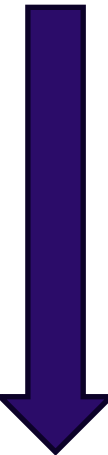
Nye forskrifter

Ny kompetanseplan for Innlandet

Ny regional kompetanseplan

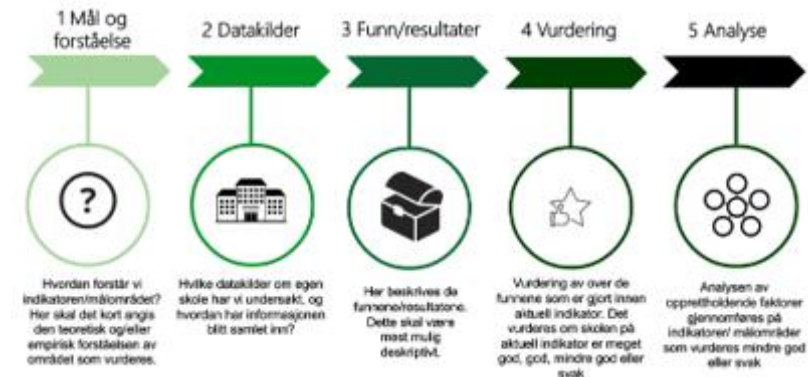
Behov for ny grundig prosess

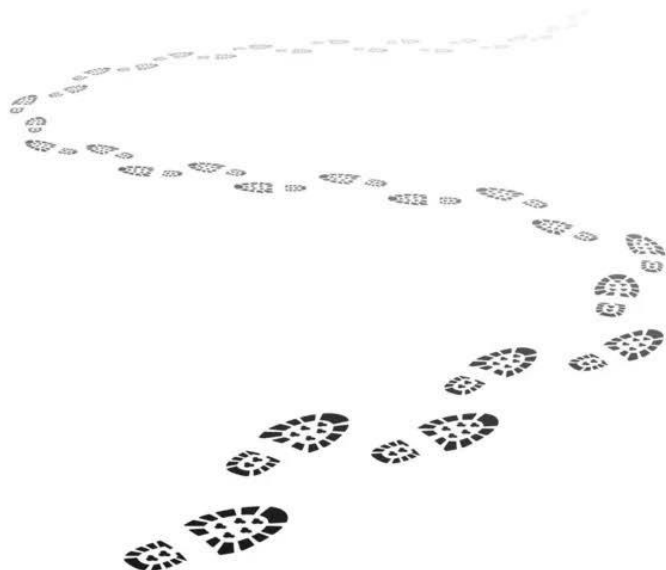

Kick-off behovskartlegging – *skape eierskap og forankring.*

- Bred involvering
- Identifisere felles målområder for regionen som også ivaretar lokale behov – BRUK AV DATA
- Ledelse på alle nivå – holde tråden - synliggjøre

«Til gjennom-
føring får en ta
den tiden som
trengs»

Lars Moen (Ap),
kirke- og undervisnings-
minister, 1950

Hold fast – hold ut

Refleksjon: 15min

Hvordan erfarer du samarbeid for inkludering fra din rolle?

Fellesskolen

Bærebjelken i framtidens samfunn NOU 2026: 10

Innlandets barnehage- og skolekonferanse 2026

15.september 2026

Utvalgsmedlem og kommunalsjef i Færder kommune Hilde
Schjerven

Fellesskoleutvalgets rapport, en
konsentrert gjennomgang av NOU'n

Hvordan oversette rapporten til egen
kommune, barnehage og skole, noen
råd og tips fra en kommunalsjef med skoa på!

Fellesskoleutvalget – bredt og upartisk sammensatt

Fra venstre: Omar Mekki, Henning Fjørtoft, Ida Maria Pinnerød, Astrid Strandbu, Hilde Schjerven, Kamal Saaliti, **Bjørn Haugstad (leder)**, Martin Eckhoff Andresen, **Kari Nessa Nordtun (statsråd)**, Audun Brandt Lågøyr, Aslak Sira Myhre (gått ut på grunn av jobbytte, Kjerstin Askolt. Lene Tanggaard (ikke tilstede), Oddny Solheim (overtok etter Aslak Sira Myhre)

NOU overlevert den 11.august. Etter det har det «kokt» og det enda mer etter at PISA-resultatene kom ;-)

Oppvekst

Norske 15-åringer fortsetter å lese og regne dårligere: - Det er alvorlig og veldig bekymringsfullt

Bjørn Haugstad
Bjørn Haugstad, leder for det regjeringsoppnevnte Utvalget

Tema

Forsider

Kur

rap

Pressen

Hvilke kunns

utvalg

fortsa

Tomas Nordahl, professor i pedagogikk, er bekymret for ungdommene som presterer lavest i lesing. Foto: Hanne Maren Torper

Av Malin Svendsen

Oppdatert: 08.09.20 17:44
Publisert: 08.09.20 17:41

Dagens tiendeklassinger har mistet ett år med læring, forklarer professor Thomas Nordahl.

Utvalgsleder Bjørn Haugstad overleverer utvalgets NOU til kunnskapsminister Karl Nessa Nordtun

Bjørn Haugstad
Bjørn Haugstad, leder for det regjeringsoppnevnte Utvalget

Ola Borten Mo skole

Et godt læringsmiljø krever fastere rammer, så at skolen kan løse dette på egen hånd

Det siste som trengs er mer penger. På tide med skolepenger denne uken. Foto: Lise Åserud/NTB

DEBATT

Skolens oppgave har aldri vært å beskytte barna mot fremtiden

BokstavMari - bedre skolestart
26m · 🌐

Leser i NOU om fellesskolen ...

«Utvalget mener de yngste elevene skal møte faginnhold fra alle fag, inkludert innhold fra samfunnsfag, naturfag og KRLE. Dette er fag som er med på å gi elevene opplevelser, kunnskap, rom for nysgjerrighet, undring og utforskning og noe å lese og skrive om ...»

<https://www.regjeringen.no/.../nou-2026-10/id3170002/...>

Enig!

Pisa-krisen: Skole-Norge advarer mot politisk ordkrig

Skole-Norge ønsker et bredt forlik fremfor mer politiker-krangel om skolen. Eks.skolestatsråd Guri Melby (V) støtter initiativet.

LEDER FOR LEDERNE: Mona Sabyskogen er leder i Skolelederforbundet - og en av brevskriverne. Foto: Skolelederforbundet

Det er vellykkede skriveprosjektene våre kombinerer nettopp mange fag - på alle nivåer - og flere kan få ut sitt beste. Det er et stort potensial, på kort og lang sikt.

skrivebordsavtaler i en tid da skolen og kommunene allerede er sterkt presset, sier regjeringen.

Humlene hjelper oss med å lage: Jordbær, blåbær, bringebær og epler. Hvis du har lyst på blåbær, jordbær, må du IKKE SPREIE

na hjelper oss å lage: Jordbær, blåbær, bringebær og epler. Hvis du har lyst på blåbær, jordbær, må du IKKE SPREIE

nste. Bort med bla. flere timer i norsk og

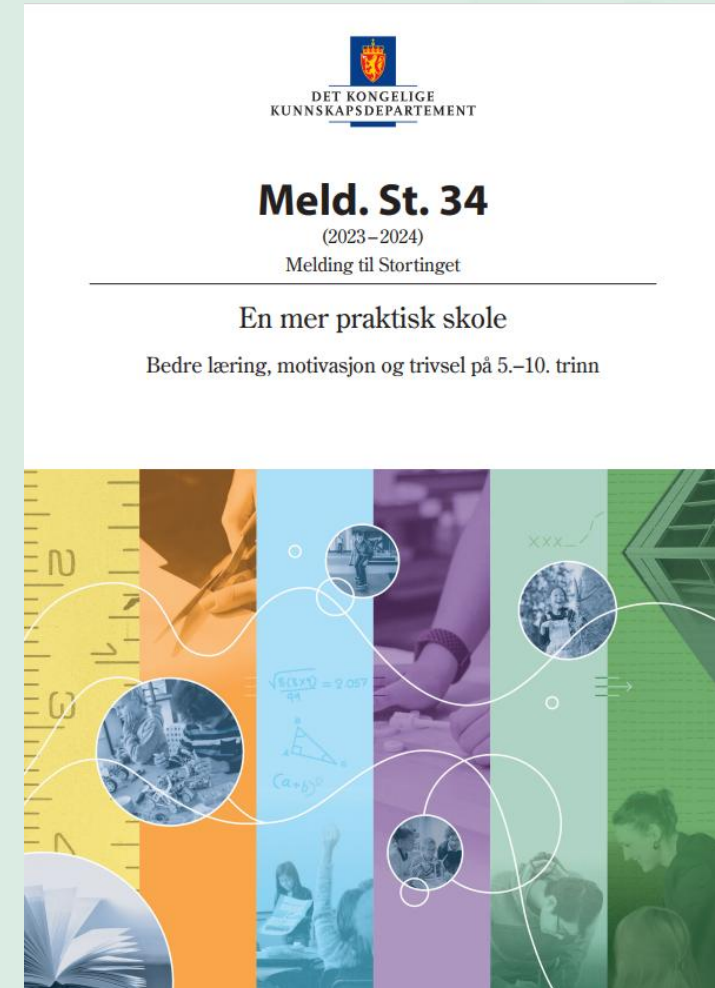
s-er på linje eller å fylle til å se hva

s. naturfag,

est vellykkede skriveprosjektene våre kombinerer nettopp mange fag - på alle nivåer - og flere kan få ut sitt

Hvorfor et nytt utvalg?

- Samfunnsendringer påvirker skolen
- Skolen må forberede seg på nye krav og rammer
- Skolen skal fortsatt bygge fellesskap og tillit i framtidens samfunn

Noen hovedpunkter fra utvalgets oppdrag

- Gjøre rede for utviklingstrekk som vil påvirke skolen
- Hvordan bør skolen utvikles for å møte nye utfordringer, krav og forventninger?
- Hvordan snu de negative skoleresultatene i et langsiktig perspektiv?
- Hvordan kan skolen opprettholde god kvalitet og et bredt samfunnsoppdrag?

Åpenhet og involvering

- to referansegrupper
- regionale dialogmøter og brede innspillmøter
- nasjonal konferanse
- samtaler med barn og unge
- møter med Sametinget
- møter med organisasjonene
- nettside med mulighet for innspill

www.fellesskoleutvalget.no

DEL 1

Fellesskolen er en bærebjelke

Samfunns- økonomisk lønnsomt

Tabell 2.1 Sammendrag av beregnede samfunnsøkonomiske gevinster av bedre skole.
Senter for økonomisk forskning, NTNU

Effektmål					
«Tiltak»	«Tiltaksstørrelse»	Verdiska- ping	Kriminalitet	Helse	SUM
«Fullføring» grunnskolen	Økning fra 92% til 93% = 600 elever	1,30 mrd.	0,27 mrd.	0,24 mrd.	1,81 mrd.
Fullføring VGO	Økning fra 82% til 83% = 600 elever	1,03 mrd.	0,66 mrd.	0,05 mrd.	1,74 mrd.
Karakterer / kognitive ferdigheter	Økning med 0,1 ka- rakterpoeng for alle elever	7,96 mrd.	1,22 mrd.	0,08 mrd.	9,26 mrd.
Sosioemosjo- nelle/ikke-kognitive ferdigheter	Økning på 0,1 stan- dardavvik for alle ele- ver	3,72 mrd.	0,50 mrd.	0,04 mrd.	4,62 mrd.
Mobbing	Redusere andelen mobbet fra 10% til 9% = 600 elever	0,65 mrd.	0	0,25 mrd.	0,90 mrd.

Kilde: Falch et al., 2026

Fellesskolen er fellesskapende og bidrar til sosial mobilitet

- Elevene har forskjellige evner, forutsetninger og behov, og en likeverdig opplæring innebærer at opplæringen må tilpasses disse forskjellene (NOU 2019: 23, kap. 1.2.1). Likeverdig opplæring kan i denne konteksten forstås som **det å gi elever like muligheter til å få utviklet og utnyttet evnene sine uansett startbetingelser.**

Kap 11 Skolen skal tilpasse opplæringen slik at elevene får tilfredsstillende utbytte av opplæringen

Tilfredsstillende utbytte av opplæringen § 11-2

- Viderefører i hovedsak pliktene til skolen:
 - Lærere skal følge med på utviklingen til elevene.
 - Lærerne skal melde fra til rektor ved tvil.
 - Skolen må vurdere om det er behov for tiltak innenfor ordinær opplæring eller individuell tilrettelegging – PP-tjenesten skal, om det trengs, støtte skolene i å sette inn tiltak så tidlig som mulig.
- Tydeliggjør kommunens/fylkeskommunens ansvar.

Skolen følger med på elevene og vurderer om de har tilfredsstillende utbytte av opplæring

§ 11-2 Tilfredsstillende utbytte av opplæringa
Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at lærerane følger med på utviklinga til elevane og melder frå til rektor dersom det er tvil om at ein elev har tilfredsstillande utbytte av opplæringa. Om det må til, skal skolen setje i verk eigna tiltak, jf. §§ 11-1 og 11-3.

Skolen skal vurdere om tiltaka er nok til å gi eleven eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa, eller om eleven kan trenge individuell tilrettelegging etter reglane i §§ 11-4, 11-5 og 11-6.

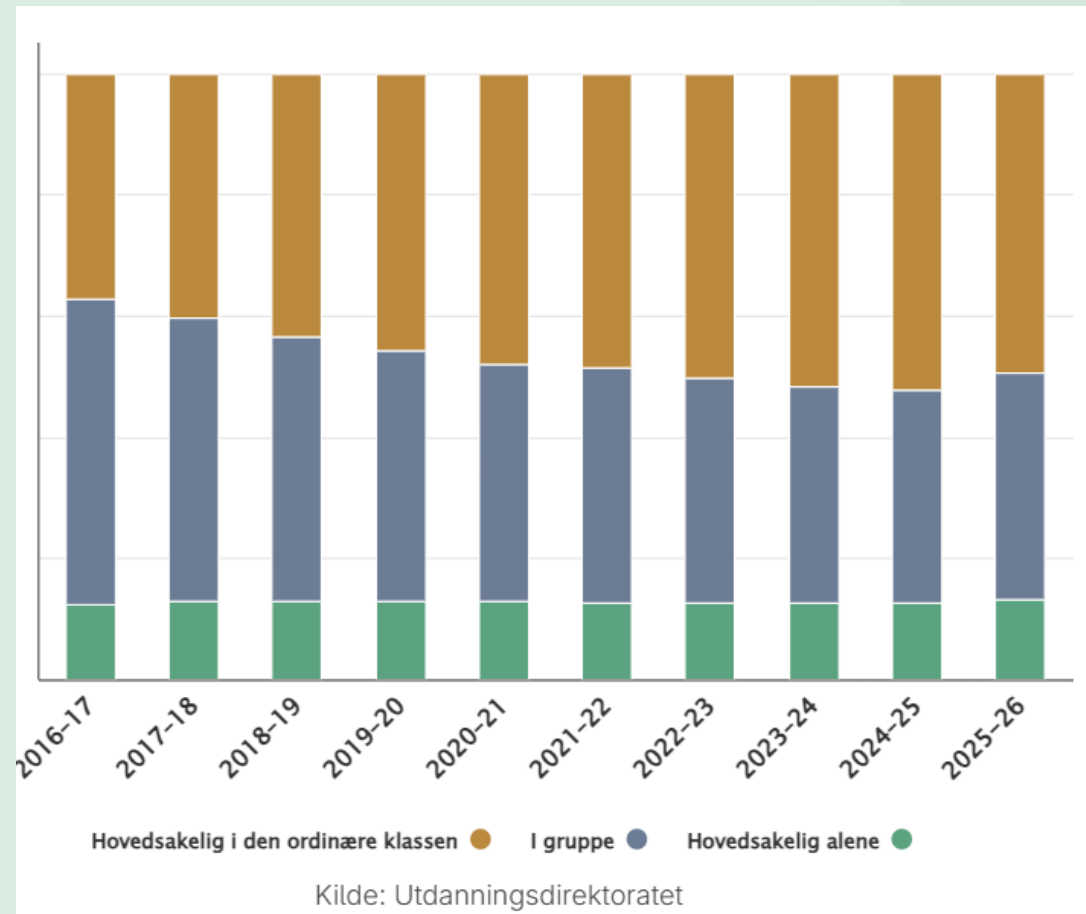
En fellesskole for alle?

- Antall elever i fast avdeling for individuelt tilrettelagt opplæring har økt med 34 %
 - Antall skoler med faste avdelinger har økt med 24%
 - Antall elever i alternative eller skolesupplerende tiltak har økt. 75% av disse er gutter
 - Økt segregering av barn med funksjonsnedsettelse
- Betydelig gap mellom intensjon og praksis
 - Svak økonomi og manglende kompetanse gjør nærskolen uegnet, mener Statped

Andel som har individuelt tilrettelagt opplæring, ITO

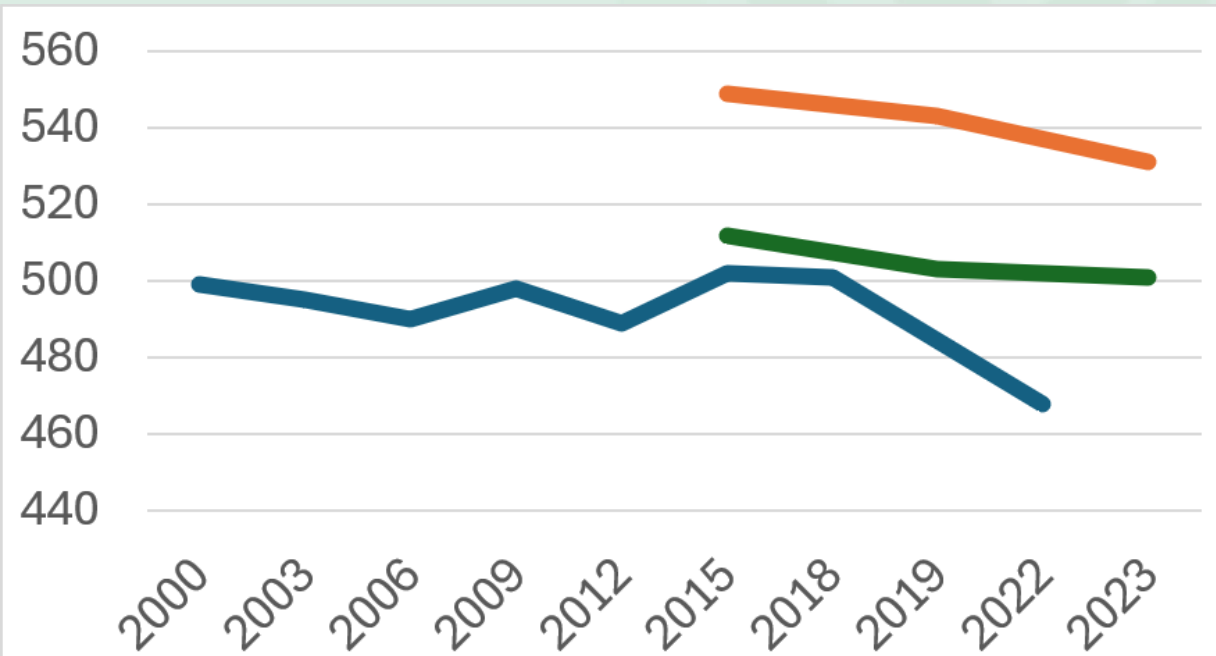
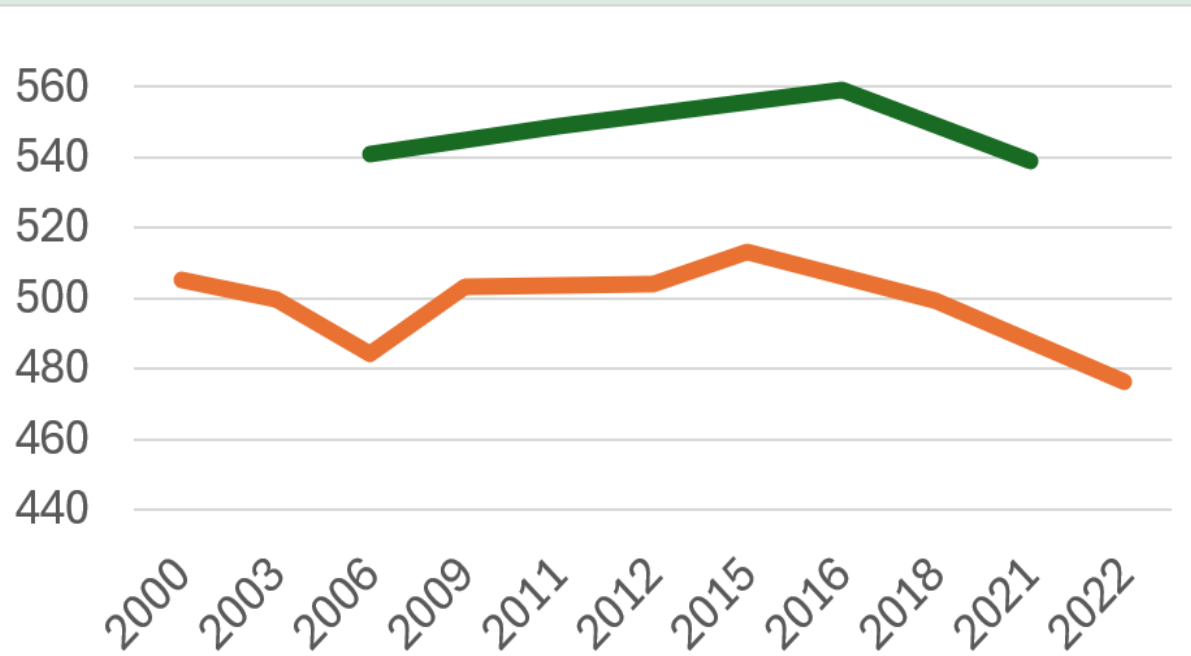
- 7,6% av elevene får Individuelt Tilrettelagt Opplæring
- 66% av elever med ITO er gutter

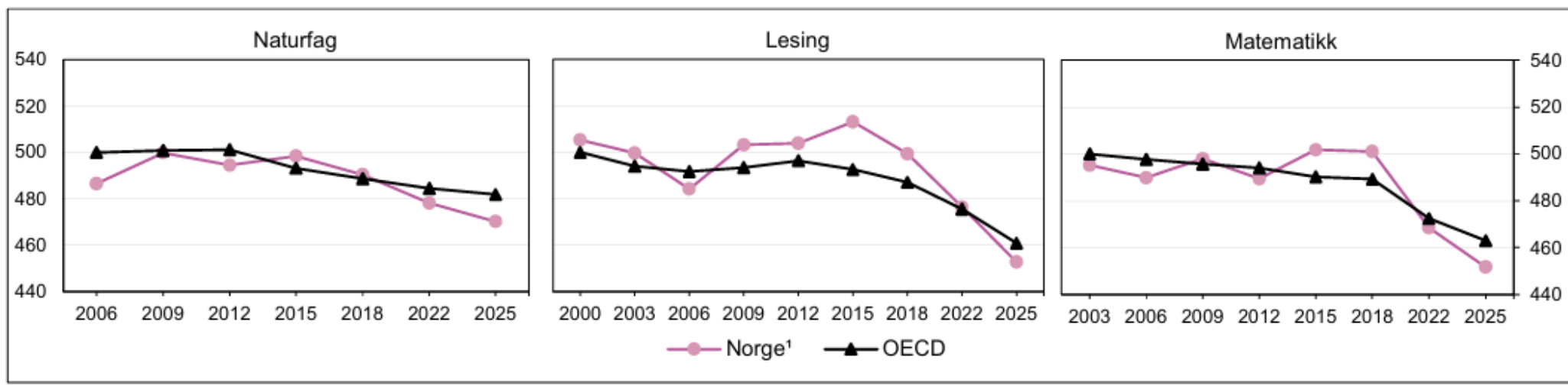

DEL 2

Situasjonen i skolen er alvorlig

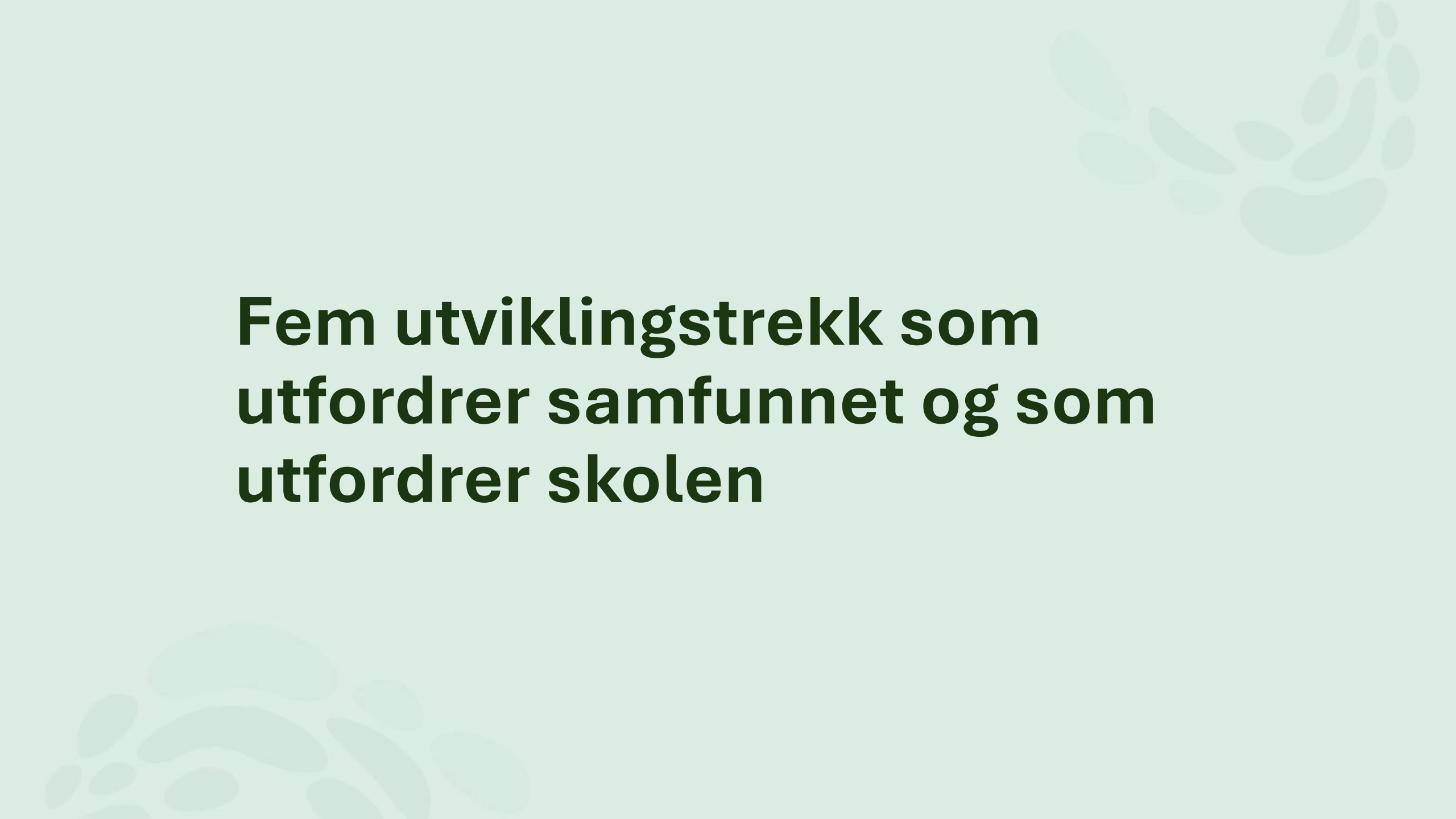

Resulta

Flere resultater vi har nytte av å dvele ved

- De fleste elever trives, men trivsel går ned og det er store variasjoner
- Bedre engelskferdigheter
- Kunnskap om demokrati og medborgerskap går ned (ICCS)
- For mange elever har for svake digitale ferdigheter
- Sosioøkonomiske forutsetninger har fått større betydning
- Jenter presterer bedre enn gutter
- Foreldres forventninger er lavere enn i andre land
- Elever som snakker opplæringsspråket hjemme har bedre resultater enn de som bor i hjem der morsmålet er et annet
- Barn med innvandrerbakgrunn ligger i snitt 2 grunnskolepoeng under andre elever

**Fem utviklingstrekk som
utfordrer samfunnet og som
utfordrer skolen**

1. Akselererende teknologiutvikling

POL

Kriminelle nettve

Rekrut nettve

De siste åren
som blir rekrut
skjer ofte i di

Kriminelle n
utføre krimi

SKAL GJENNOMGÅ BARNEVERN

Tønsberg Blad
18h ·

Barnevernet over hele landet skal gjennomgå
etter rapport om kriminelle aktører i
barnevernstiltak.

Lenke til åpen artikkel via kommentarfeltet

270 44

Most relevant

Tønsberg Blad · 18h · Author
<https://www.tb.no/barnevernet-over-hele.../s/80-76-435>

TB.NO
Barnevernet
over hele land...

3

View 1 reply

Torill Marie Sørhage · 13h
Her må absolutt ALLE som jobber
innen barnevernet
etterforskes...uansett om det er
kommunale eller private!! Alt fra
saksbehan... See more

Edited 55

View 1 reply

Ane Bakken · 14h
Hvordan kan en kommune kjøpe en
tjeneste uten å ha mere kontroll
over den?
Her bør ledelsen i kommunen også
bli gransket!

37

View 3 replies

Christine Livsnyter Olsen · 16h
Også private og kommunale
institusjoner håper jeg 🙄 Lei av å
jobbe for useriøse aktører spesielt i
det private, oq ieq vet det... See

barnehagestart? 🙄

oppsummerer
gen hva forskningen

nehagen om dette.
tidig lar det

rygt i omgivelsene.

ig?

2. Demokrati under press og relativisering av kunnskap

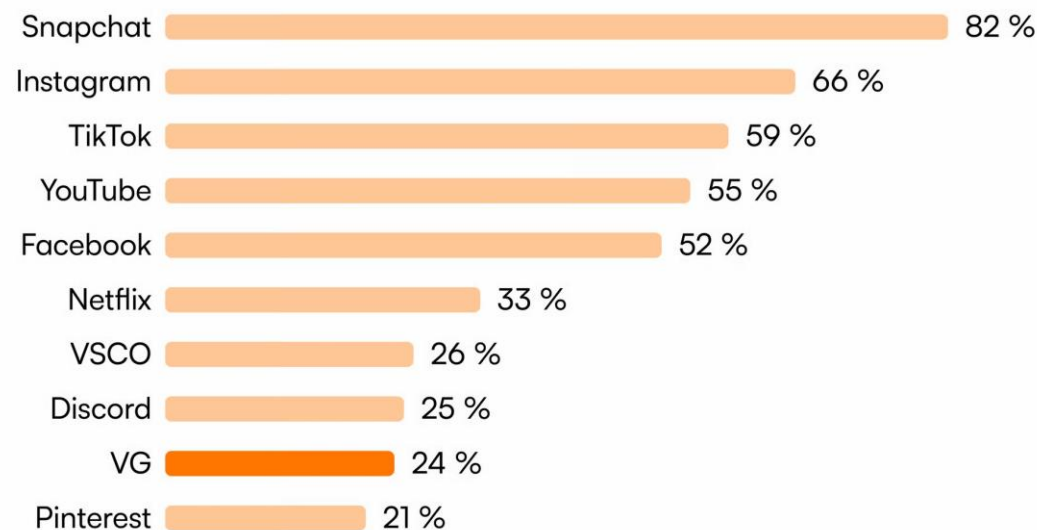

«Demokratiet er under press i stadig flere land og utgjør i dag et klart mindretall av verdens befolkning. Antallet autoritære, illiberale regimer vokser. Det går ut over ytringsfriheten, den frie pressen forsvinner og sensur innføres. Vi ser at frivillige organisasjoner knebles, kvinner diskrimineres, skeive trakasseres og at menneskerettighetsforsvarere fengsles.» (Anniken Huitfeldt)

FOTO: LEAH MILLIS / REUTERS

Topp 10 medier i Norge — daglig oppslutning
Unge 15–24 år

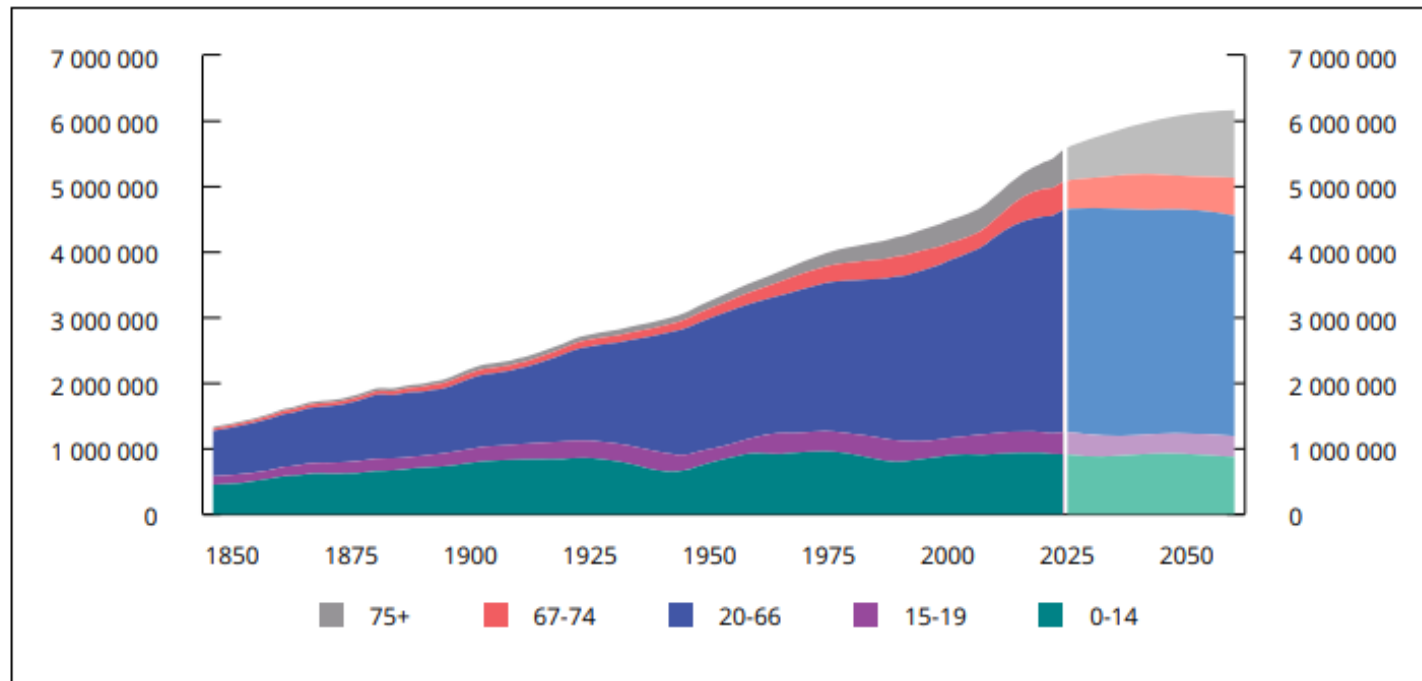
Forbruker & Media 1/25, Kantar

3. Demografisk utvikling og offentlig sektor under press

2023–2024

Meld. St. 31
Perspektivmeldingen 2024

7

Figur 1.1 Befolkningen fordelt på aldersgrupper.¹ 1846–2060

Meld. St. 31

(2023–2024)

Melding til Stortinget

Perspektivmeldingen 2024

NOU

Norges offentlige utredninger 2026: 1

En bærekraftig kommunesektor

Kommunekomisjonens første delutredning

4. Individualisering som fortrenger fellesskap

Aftenposten | Nyheter | Oslo | Meninger | A-magasinet | Vink | E-avis | Hallvard | ☰

Norge | Skole og utdanning

Foreldre lesser ned lærere med meldinger, krav og forventninger. – Mange foreldre er ganske selvopptatte.

Lærere i hele landet lesses ned av krav og forventninger fra foreldre. I én kommune er det satt inn nye tiltak for å håndtere utfordringene.

▶ Lytt til artikkelen • 3 min

NRK TV | NRK Radio | NRK Super | NRK P3 | Yr

NRK | Nyheter | Sport | Kultur | Humor | Distrikt | Mer ▾

14:13:08 Rogaland | Video | TV | Radio | Langlesing | Tips oss! | Dette er oss

Skoler tar oppgjør med foreldre: – Grensen er nådd

Lærere blir nedringt av foreldre som vil ha raske svar. – Å mase på lærerne på kveldstid bør man absolutt ikke gjøre, sier leder i foreldreutvalg.

[Simon Elias Vik Bogen](#)
Journalist

[Fride Audunsdatter Westvik](#)
Journalist

[Lise Marit Kalstad](#)

Kontaktlærer Nina Hetland sier foreldrenes beskjeder går ut over læringstilbudet til elevene. Nå kommer det et hiertesukk til foresatte.

Aftenposten | Nyheter | Oslo | Meninger | A-magasinet | Vink | E-avis | Hallvard | ☰

Norge | Grunnskolen

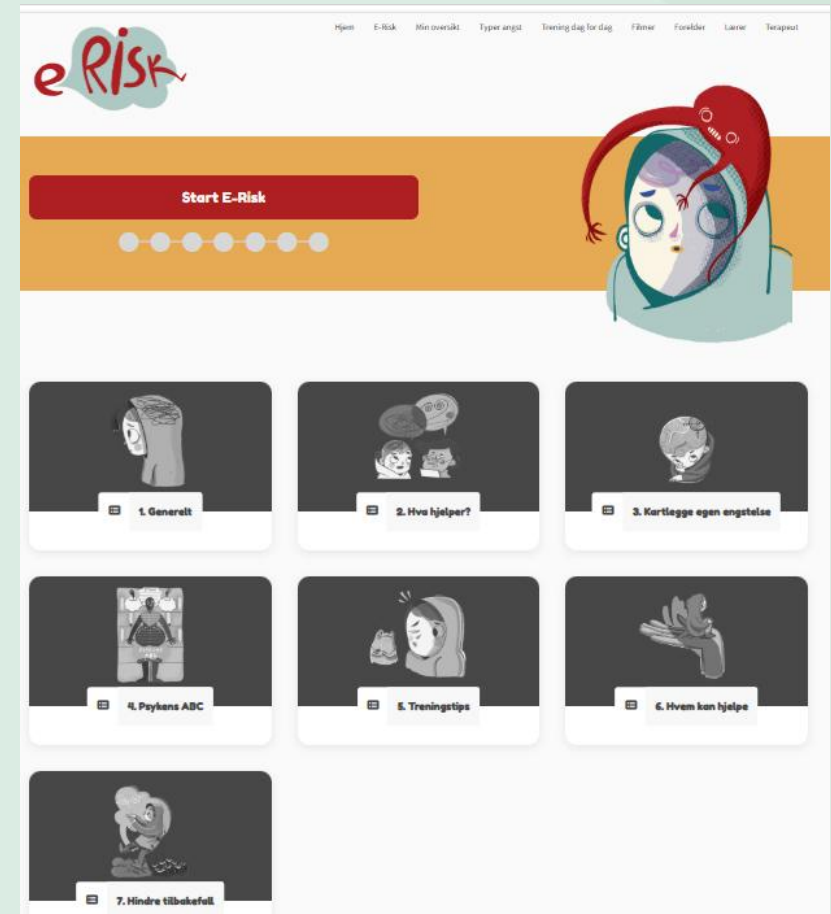
Slår tilbake mot utspill om kravstore foreldre: – Bør se på foreldre som en ressurs

Ståle Kalkvik i Foreldreutvalget for grunnskolene mener skolen bør se på foreldre som en ressurs.

▶ Lytt til artikkelen • 3 min

Empatiske bjørnetjenester

5. Større ulikhet og økt mangfold

Debatt

Ung

Podcast

Jobb

☰

Kadir Kahar og Luis Santiago på Frelsesarmeens slumstasjon i Oslo pakket matposer til trengende brukere i hjemmehjelpstjenesten i fjor. Behovet øker. (Foto: Stian Lysberg Solum, NTB)

Forskjellene mellom rik og fattig øker i Norge

I Norge liker vi å tro at det ikke er stor forskjell på folk, men dette stemmer ikke. Tvert imot har ulikhetene økt de siste årene. Og det spiller en rolle hvem foreldrene dine er.

Steinar Brandslet

JOURNALIST

NTNU

PUBLISERT 10.03.2023 - 13:15

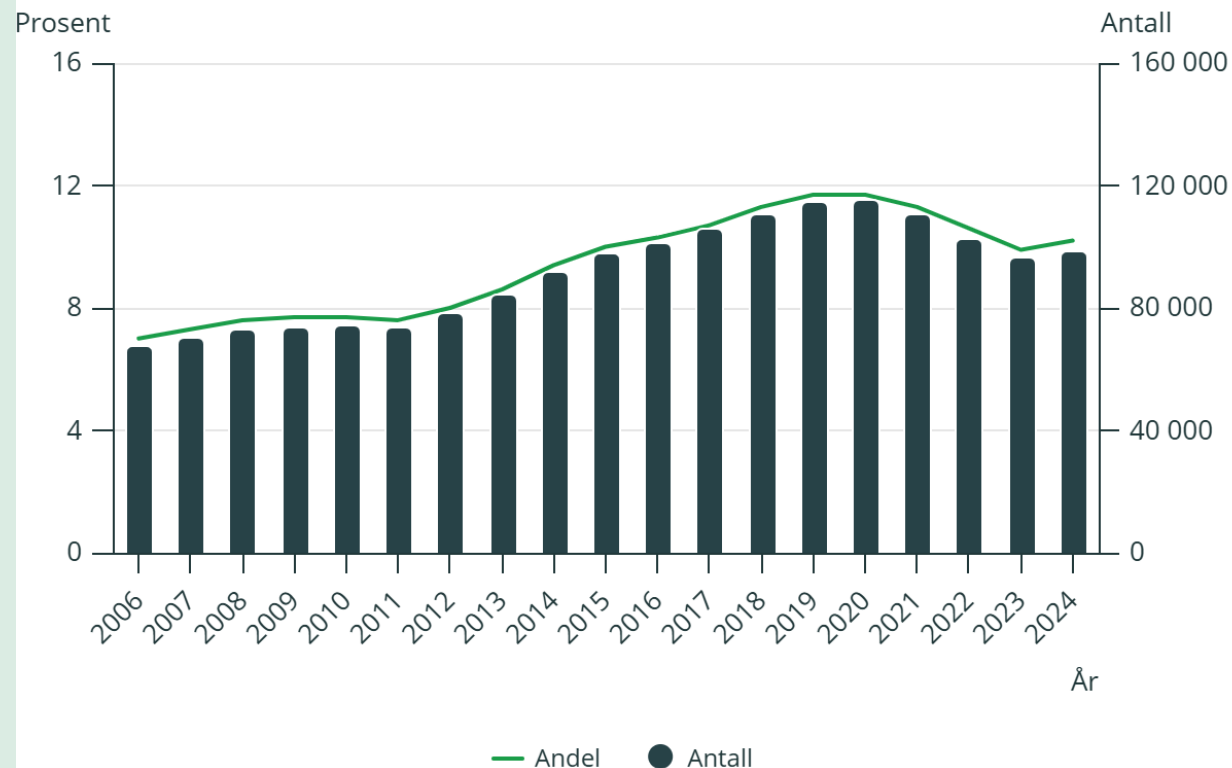
De sosiale forskjellene i Norge har økt siden 2014, viser en ny rapport. [Helse- og omsorgsdepartementet](#) bestilte rapporten.

Folk som strever med fattigdom, lever kortere enn rike. Ungdom av foreldre med lav sosialøkonomisk status sliter oftere psykisk. Folk med kort utdanning røyker fem ganger så mye som dem med lang utdanning.

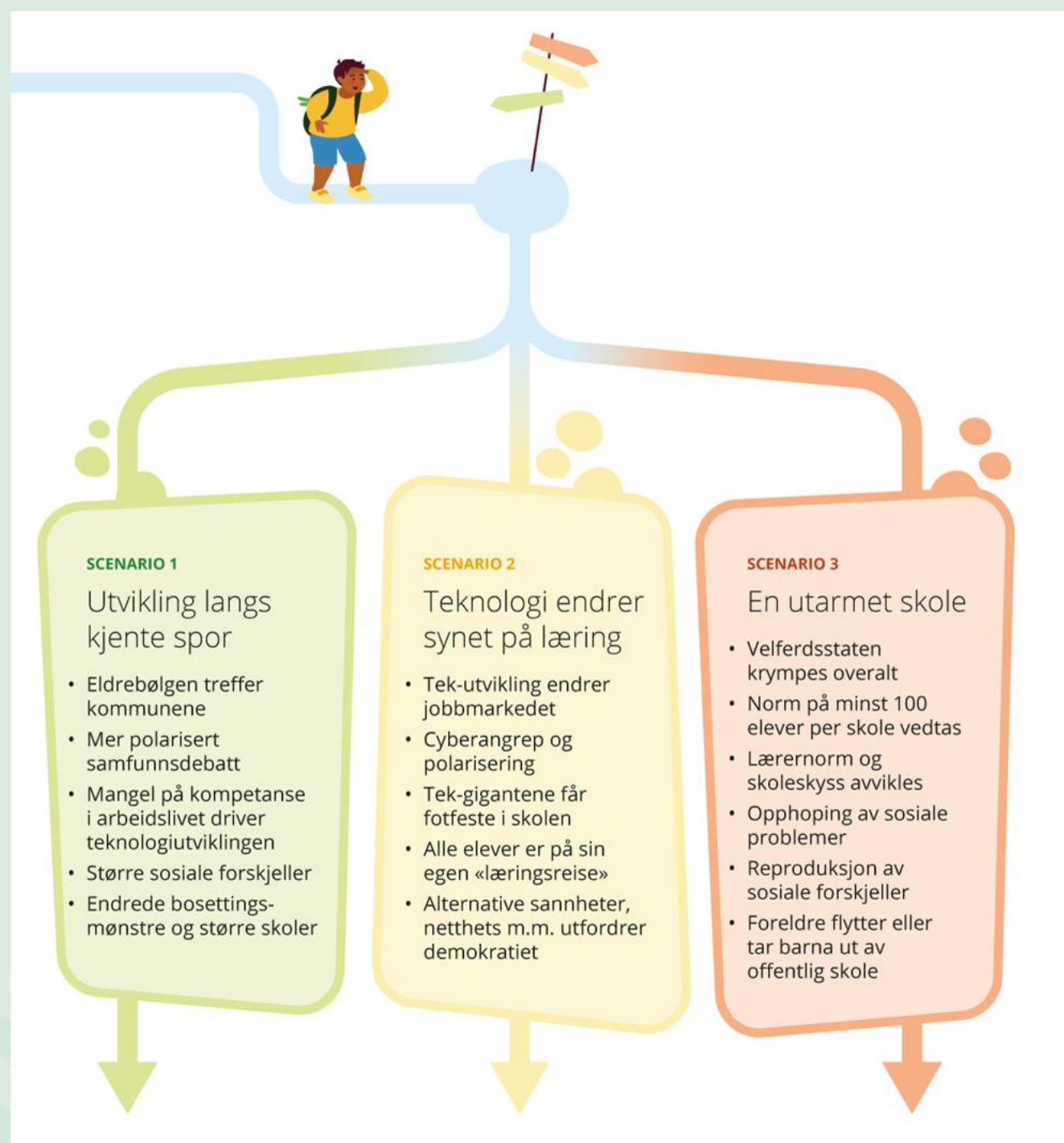
Men dette er bare noen av de mange ulike områdene der folk med lite penger og utdanning har det dårligere enn dem som har mer. Tendensen er heller ikke god.

– Til tross for politiske ambisjoner om å redusere sosiale forskjeller i helse og livskvalitet, har forskjellene mellom folk i Norge økt, slår professor Ottar Ness fast.

Figur 1. Barn under 18 år med vedvarende lav husholdningsinntekt (EU60), 2004-2006 til 2022-2024. Prosent og antall

Kilde: Inntekt og formue for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

DEL 3

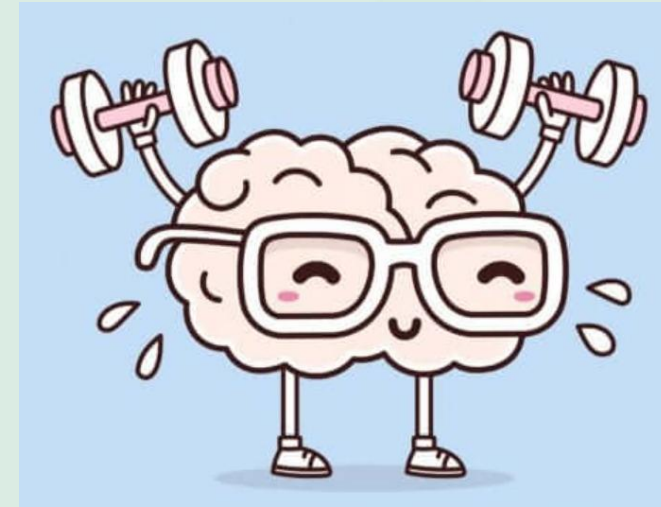
Forutsetninger for å lykkes

- Skolen må ha et innhold som ivaretar både danning og utdanning
- Skolen er kompleks
- En sterk lærerprofesjon og profesjonell skoleledelse er avgjørende
- Fire parter må samarbeide
- Kommunene er forskjellige
- Læring er krevende

Læring kan være krevende

- Grunnleggende behov må være dekket
- Ta hensyn til modning og utvikling
- Læring krever hukommelse, oppmerksomhet og konsentrasjon
- Motivasjon og mestringstro er avgjørende
- Læring forutsetter deltakelse, vedvarende innsats og hvile

- Lærer bedre med et lærende tankesett
- Barn og ungdom i balanse – med kapasitet til læring, når får vi det?
- Jobbe «på lag med hjernen» / hjernevennlig

Utvalget
argumenterer
for at skolen
må jobbe mer
«på lag med
hjernen»

Veksling mellom konsentrasjon og restitusjon:

Utvalget påpeker at elever trenger tilstrekkelig rom for pauser, fysisk aktivitet og skjermfrie avbrekk. Dette er nødvendig for at hjernen skal klare å prosessere informasjon og holde på konsentrasjonen over tid.

(NOU 2026:10, kap. 6.2 *Sentrale forutsetninger for læring i skolen* s. 137-143)

Stand up, hand up, pair up –
utviklingstrekkene , hvilke
tanker har du gjort deg? Del
minst en tanke før du går
videre!

STAND
UP

HAND
UP

=

PAIR UP

=

		
PUT YOUR HAND UP. MIX AROUND THE ROOM.	PARTNER UP WITH A HIGH 5! GREET YOUR PARTNER.	"HELLO!" MAKE EYE CONTACT & LISTEN.
		
"MY CARD SAYS..." BOTH PARTNERS TAKE TURNS TALKING.	IF YOU'RE A MATCH: "AWESOME!" SIT WITH YOUR PARTNER.	IF NOT: "MAYBE NEXT TIME!" REPEAT STEPS UNTIL MATCH IS FOUND.

a free resource from the brown bag teacher

DEL 4

Skolen skal fortsatt ha et bredt mandat: danning og utdanning

Innhold

Fellesskolen

Samfunn

Organisasjon

Elevenes læring og utvikling

- Gjøre læreplanene tydeligere
- En mer helhetlig skoledag for de yngste
- Styrke dannelsesoppdraget
- Øke timetallet i de praktiske og estetiske fagene
- Styrke leseopplæring, matematikkfaget og demokratiopplæringen
- Ruste skolene og elevene til å møte ny teknologi gjennom et nasjonale program for digital læring og dannelse
- Øke kvaliteten og tilgangen på læremidler

Gjøre læreplanene tydeligere, ikke full reform

- Tydeliggjøre kjerneelementene, det faglige innholdet, og gjøre innholdet mer trinnrelevant.
- Tilpasse bedre til alder og modning
- Utvikle alderstilpasset støtte og veiledningsmaterieell for systematisk arbeid med elevenes sosiale læring og utvikling i fagene
- Mye diskusjon om innholdsbaserte eller kompetansebaserte planer
- **Innføre mål for undervisningen**

BRITISH COLUMBIA BC's Curriculum English Français

Curriculum • Competencies • Reporting • Provincial assessments • Literacy Screening • Learning Pathways • Resource Selection •

Home / Curriculum / Physical and Health Education / K

Physical and Health Education K

Background Information • Change Grade • Download •

Core Competencies

Communication • Thinking • Personal and Social •

Big Ideas

Daily physical activity helps us develop movement skills and physical literacy, and is an important part of healthy living.

Learning about ourselves and others helps us develop a positive attitude and caring behaviours, which helps us build healthy relationships.

Knowing about our bodies and making healthy choices helps us look after ourselves.

Good health comprises physical, mental, and emotional well-being.

Content

Learning Standards

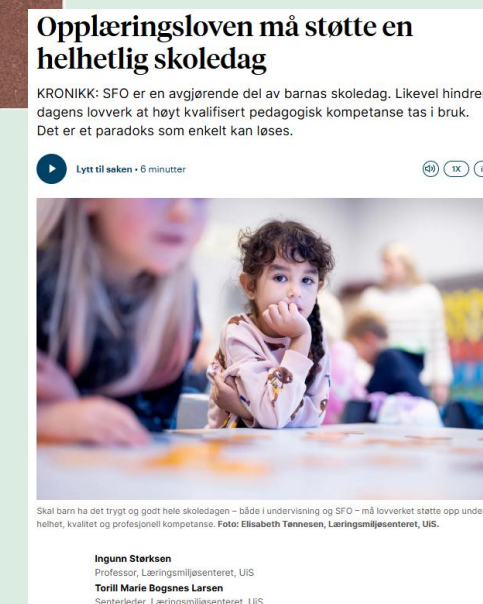
Students are expected to know the following:

- ◆ proper technique for fundamental movement skills, including non-locomotor, locomotor, and manipulative skills
- ◆ how to participate in different types of physical activities, including individual and dual activities, rhythmic activities, and games
- ◆ relationships between food, hydration, and health
- ◆ practices that promote health and well-being
- ◆ names for parts of the body, including male and female private parts
- ◆ appropriate and inappropriate ways of being touched
- ◆ different types of substances
- ◆ hazards and potentially unsafe situations
- ◆ caring behaviours in groups and families
- ◆ emotions and their causes and effects
- ◆ reliable sources of health information

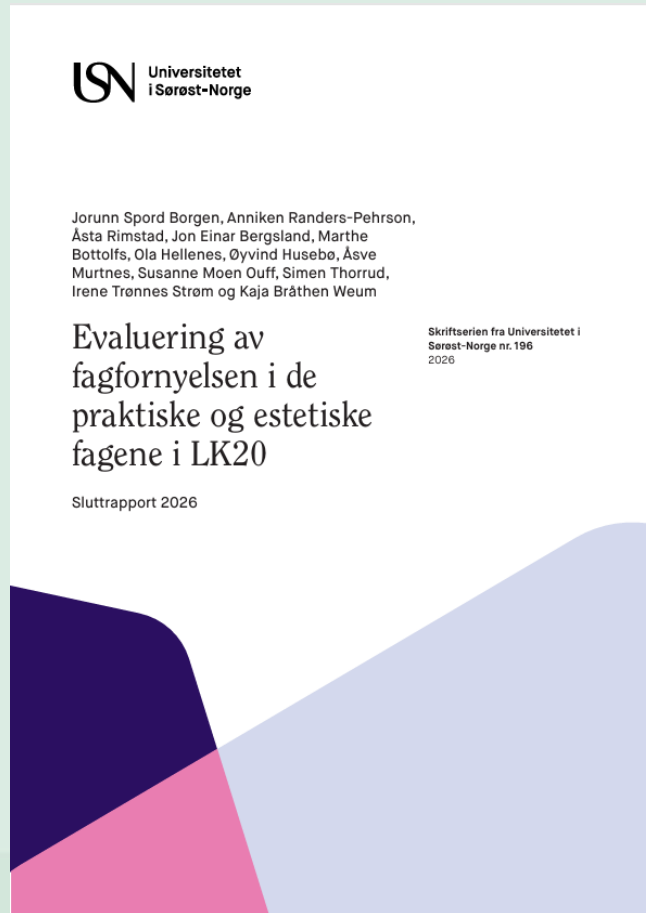
Identify personal skills, interests, and preferences

En mer helhetlig skoledag for de yngste

- Tilpasses barnas utvikling og læringsforutsetninger
- Barne- og hjernevennlig
- Balanse mellom lek, hvile, mer formell læring og fysisk aktivitet
- Integrere de 12 gratis timene på SFO for 1.-3.trinn i skolen
- En ny helhetlig læreplan for 1. og 2.trinn, samskapt plan
- Krav om pedagogisk kompetanse for SFO-leder
- Styrke kompetansen, både gjennom etter- og videreutdanning

Praktisk/ estetiske fag

- utvide timetallet i musikk og mat og helse med til sammen tre–fire uketimer på 3.–7. trinn ved å omdisponere tid fra andre fag
- utvide timetallet i kroppsøving ved å gjøre om to timer fysisk aktivitet til en kroppsøvingstime
- legge til rette for mer lek og fysisk aktivitet de første årene gjennom en ny læreplan for 1. og 2. trinn og en mer helhetlig skoledag
- innføre en ny læreplan for 1. og 2. trinn som skal legge vekt på arbeid med praktiske og estetiske fag
- innføre krav til undervisningskompetanse på barnetrinnet.
- prioritere videreutdanning for lærere i de praktiske og estetiske fagene
- videreføre tilskuddsordning for praktiske læringsarenaer

Demokratisk styrt og profesjonelt drevet fellesskole

- En pakke med tiltak for å styrke lærerrollen og skolelederrollen
- Skjerpe kompetansekrav
- Bedre oppfølging av nyutdannede lærere
- Økt ressurs til kontaktlærerrollen
- Styrke lærerutdanningene
- Styrke systemet rundt skoleledere og kommuner, inkl. Statsforvalterrollen

Bare en lærer er en lærer

- Finnes ikke lærere uten godkjent utdanning. De er ikke lærere.
- Vi ville aldri...
- Læreren er så viktig. Det lærer gjør, måten læringssituasjoner bygges på
- Ca. halvparten har formell kompetanse i praktisk/ estetiske fag
- Må anerkjennes og løftes.

Fellesskolens rolle i samfunnet

- Sikre skolens økonomi
- Beholde lærernorm til ny ressursnorm er på plass
- Styrke samarbeid med foreldre
- Skolens helsefremmende og forebyggende funksjon
- Styrke samarbeid med laget rundt og med frivilligheten
- Utarbeide veileder til bruk i arbeid med skolestruktur

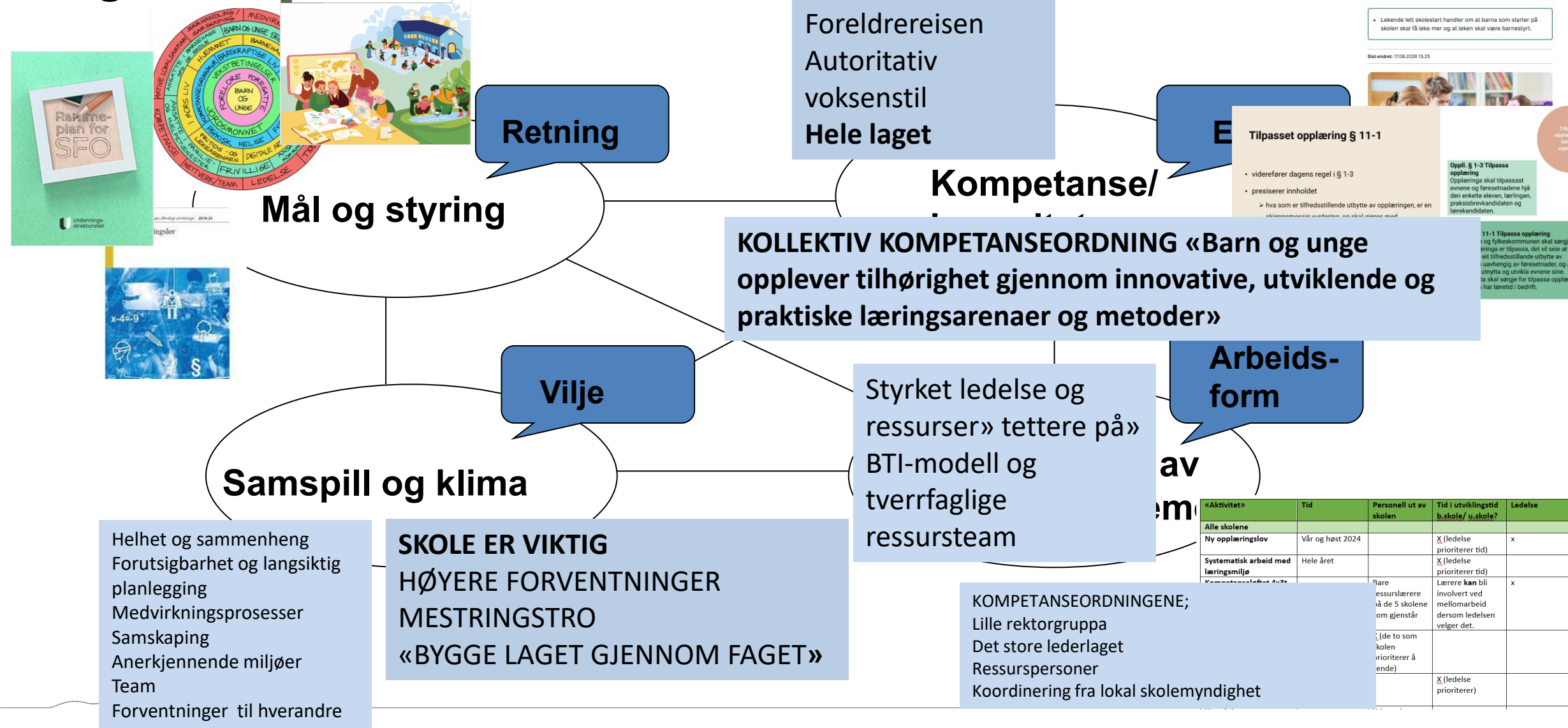

Hvordan oversette rapporten til egen kommune, barnehage og skole?

Finne balansen mellom styring og autonomi

Tydelige hjørneflagg, men handlingsrom

Hvordan omsette rapporten til egen kommune, barnehage og skole?

Skoleregler, hjørneflagg

- Elever, lærere, foreldre, ledere og andre ansatte/ ressurspersoner involvert i prosesser. Forankres også i SU
- Positive formuleringer, ikke negasjoner
- Beskrivelser av det en ønsker å se, ikke forbud/det du ikke skal gjøre
- Sier noe om utstyr, inkl. mobiltelefoner/ digitale enheter, hjemmearbeid og bærekraft
- Har fokus på læringsmiljø, hvordan trenger vi å ha det for å lære best mulig, altså arbeidsforholdene
- Hvordan organiserer vi elevdemokratiet
- Skal de gjelde bare for elevene? Tjene som forpliktelse for alle involverte? JA!

SKOLENES VIRKSOMHETSPLAN/ UTVIKLINGSPLAN

Skal planlegge baklengs, FOR
LÆRING

Skal bygge på helhetlig plan for
oppvekst

Skal være etapper i
å nå mål i helhetlig

oppvekst og i læring

Skal ta med metod

modelleres i kompe

egne utviklingspros

Skal lage læringslo

også inneholder ev

tilbakemeldingssys

ansatte

PLANLEGGING

E I FJØR:

Hele Færder....

...leker

....leser

....synger

....er fysisk aktive

...skaper/ er kreative

... og lekemiljøet.
... så sju nettverk med et økt søkelys på avdelings-
... og rammeplanen i praksis. I tillegg har de satt
... økt for økt kvalitet på overgangsarbeid.
... re i skolen er med på lederutvikling i Færder,
... for nettverket er laget i samarbeid. Hver juni
... nneropplæringskurs for barnehage, SFO og
... stene.
... ng er flagget i nettverket, ledere får tilbud om
... rev heies fram. Det samme gjelder for dem som
... for i skolefritidspedagogikk.

Styring og autonomi

Tydelige hjørneflagg, men handlingsrom

 HOLD STØ KURS

**ELEVENES
LÆRING,
TIME FOR TIME,
DAG FOR DAG**

Pisa-krisen: Skole-Norge advarer mot politisk ordkrig

Skole-Norge ønsker et bredt forlik fremfor mer politiker-krangel om skolen.
Eks.skolestadsråd Guri Melby (V) støtter initiativet.

LEDER FOR LEDERNE: Mona Søbyskogen er leder i Skolelederforbundet - og en av brevskriverne. Foto: Skolelederforbundet

Et skolepolitisk forlik?

Fire milliarder mer årlig, er det veldig mye?

Ordning	Anslått kostnad for staten
Midlertidig kutt i drivstoffavgifter (2026)	ca. 3,3 mrd. kr regjeringen
Norgespris (opprinnelig anslag)	ca. 3,8 mrd. kr per år inyheter
Norgespris (nyere anslag)	6-11+ mrd. kr, potensielt betydelig mer ved høye strømpriser inyheter +2

www.fellesskoleutvalget.no

• DAG 2

A large decorative graphic composed of many hexagons arranged in a honeycomb pattern. The hexagons contain various nature photographs: mountains, lakes, fields, and forests. The colors transition from cool blues and greys in the upper left to warm yellows and browns in the lower right.

Barnehage- og skole konferansen

15. – 16. September.2026
Hamar
Scandic Hamar

SAMARBEIDSFORUM

Janne Hedegaard
Hansen

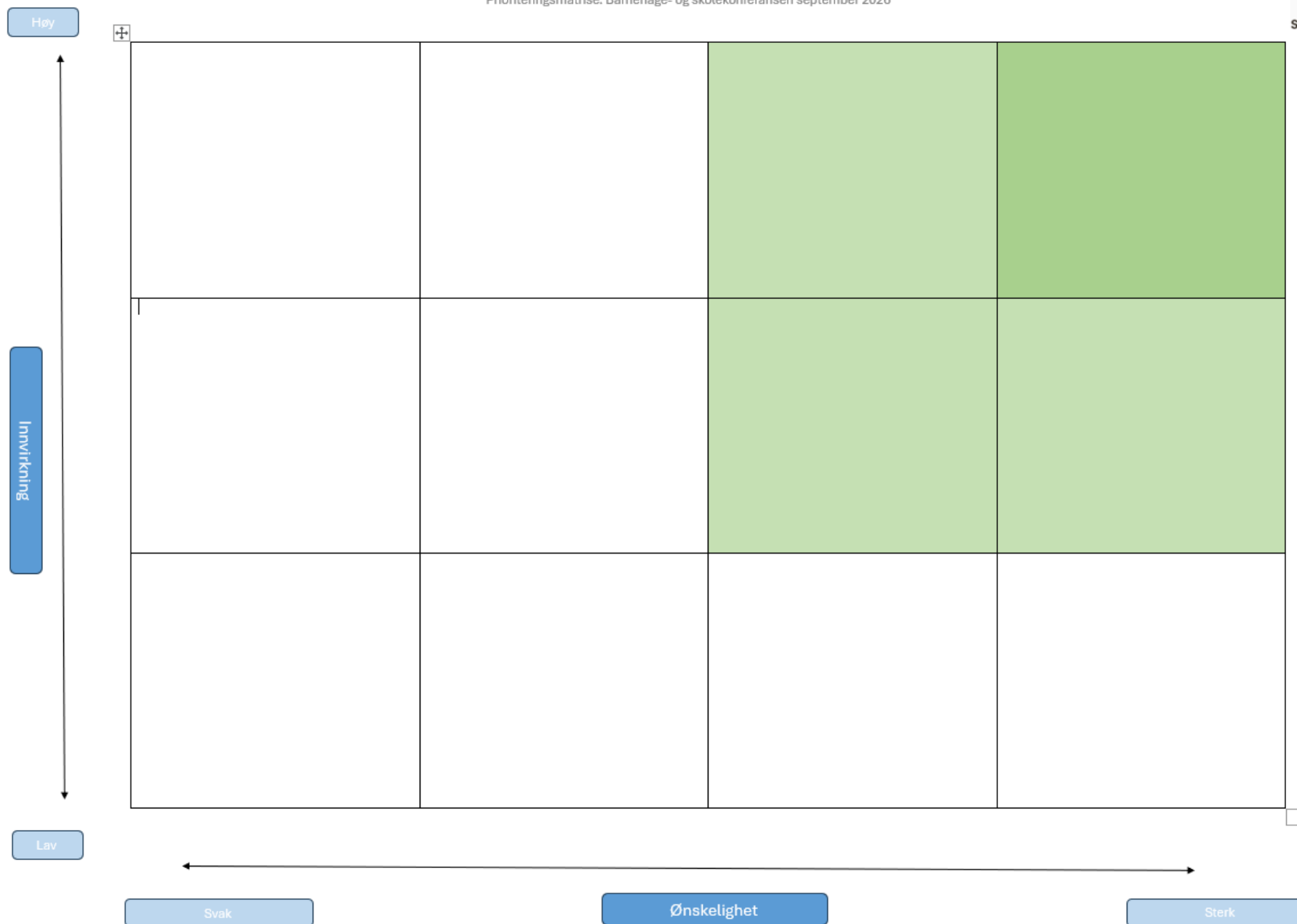
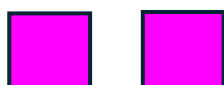
Hilde Schjerven

Ingrid Lund

Thomas Nordahl

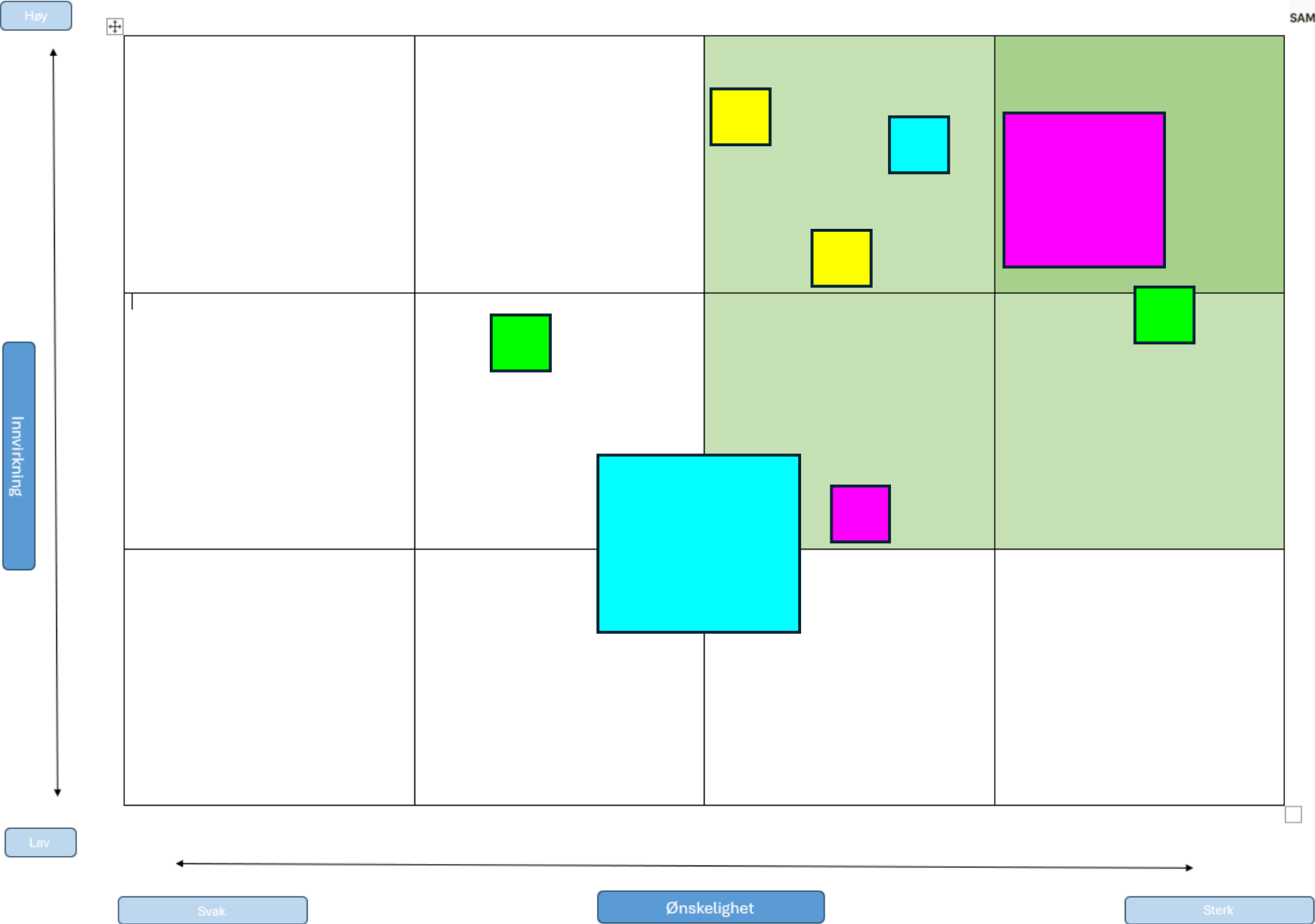
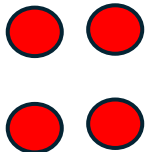

Janne Hedegaard
Hansen

Hilde Schjerven

Ingrid Lund

Thomas Nordahl

Måltid med 1-åringer på avdeling Spira

En praksisfortelling fra Kongsvinger kommune og
Kongsvingerregionen i partnerskap med SePU

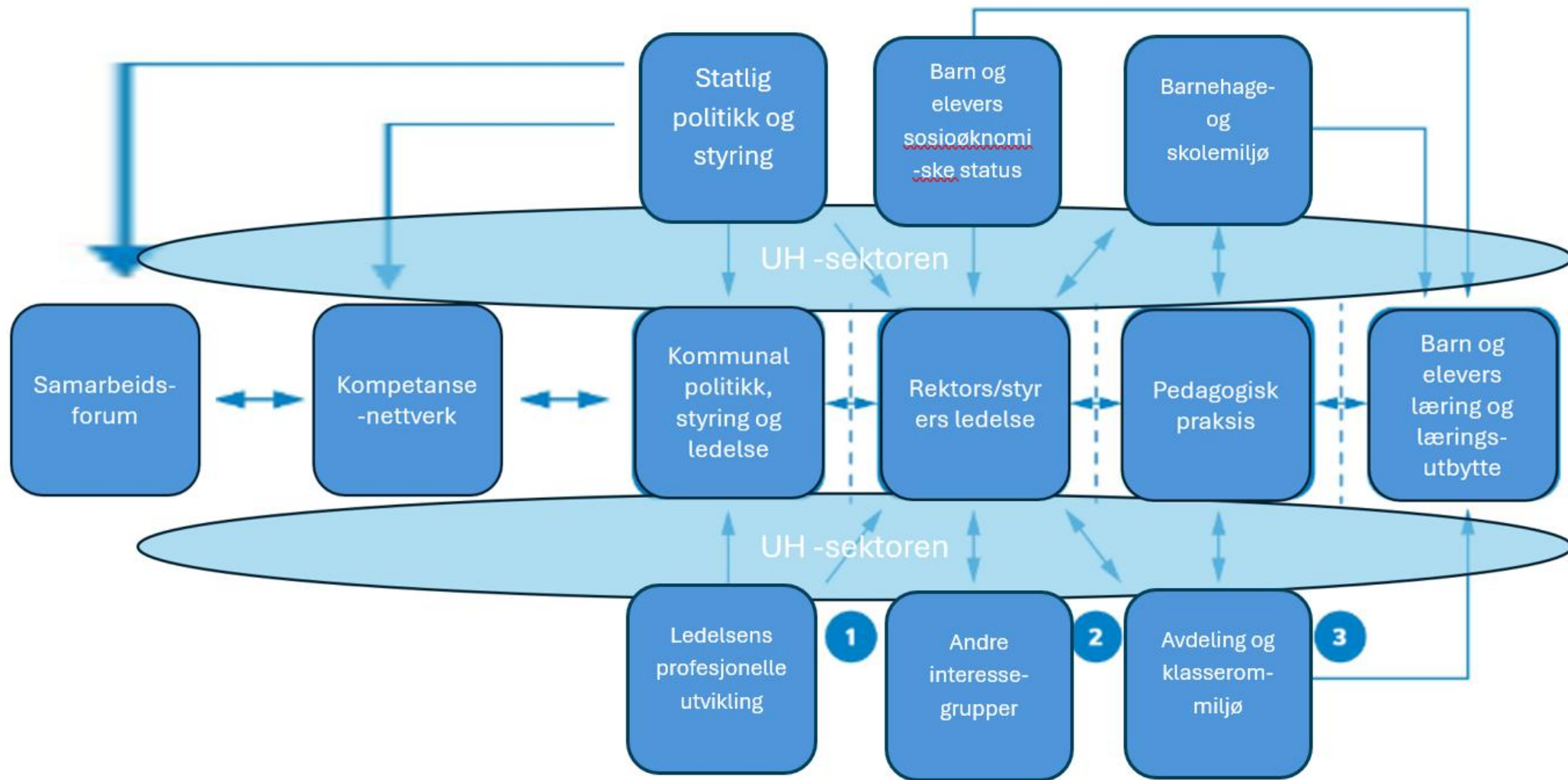
Innlandets barnehage- og skolekonferanse 2026

Pedagogisk vandring

Hva og hvorfor

Verdikjeden og partnerskapet – bruke verdikjeden

Hva så vi?

Figur 1.1 Den pedagogiske verdikjeden (tilpasset fra Louis et al., 2010)

Tilpasset til samarbeidsforum 19.06.2025

Måltid med 1-åring

Kjennetegn – utarbeidet av avdelingen , PPT og SePU

VI FORBEREDER OG SKAPER RO

- Vi har gjort klart bestikk, kopper, mat og navnede plasser
- Vi forbereder barna med ord og tegn før de skal sette seg
- Vi starter med sang og avslutter måltidet med tegnet for ferdig på samme måte hver dag

VI ER TIL STEDE

- Vi sitter sammen med barna rundt bordet
- Vi følger med, ser alle og fanger opp behov og initiativ
- Vi gir dem tid

VI SNAKKER TIL BARNA MED RESPEKT

- Vi har øyekontakt, smil og korte setninger barna forstår
- Vi snakker rolig og vennlig
- Vi sier hva barnet kan gjøre- istedenfor hva de ikke skal gjøre

VI STØTTER OG BEKREFTER

- Vi ser og roser ønsket atferd
- Vi deler barnas glede og bruker barnas navn
- Vi viser omsorg gjennom ord, blick og kroppsspråk

VI VEILEDER MED TRYGG HÅND

- Vi stopper uønsket atferd rolig og respektfullt
- Vi ser bak barnets handling og bekrefter følelsene

VI LEGGER TIL RETTE FOR MESTRING OG LÆRING VED HJELP AV FELLESSKAP OG SAMSPILL

- Vi oppmunttrer barna til å prøve selv
- Vi hjelper når det trengs
- Vi bruker språk og tegn aktivt under måltidet

Trygghet, glede og fellesskap rundt bordet

Pedagogisk analyse for avdeling Spira

Problemstilling

«Hvorfor bruker de ansatte så mye tid på å opprettholde ro og orden i barne-gruppa?»

Mål for avdelingen

Tilnærmet lik faglig praksis hos ansatte i rutinesituasjoner

Målområder kommune

Barnehage

- Læringsmiljø
- Språk, kommunikasjon og tekst
- Antall, rom og form
- 21. århundrets ferdigheter
- Gjennomføring i videregående skole

Skole

- Læringsmiljø
- Leseferdigheter
- Regneferdigheter
- 21. århundrets ferdigheter
- Gjennomføring i videregående skole

Fra innsatsområde til mål og strategi

Syssette og skape:

“ *Flest mulig i Kongsvinger fullfører videregående skole* ”

- **Være en aktiv skole/barnehageeier og barnehagemyndighet** i en datadrevet og dokumentert kultur for læring hvor hovedinnsatsområdene skal være språk og regneferdigheter samt inkluderende barnehage og skolemiljø

Leve og bo

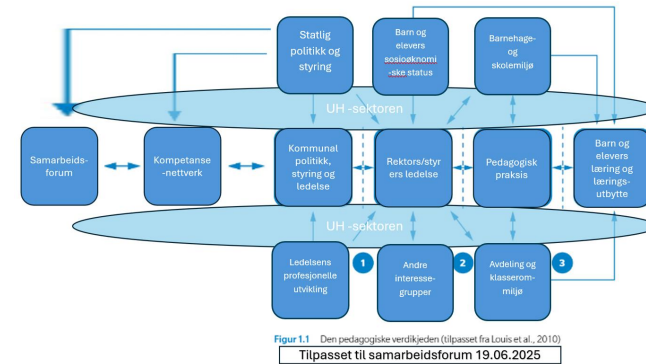
“ *Kongsvinger har et trygt og godt oppvekstmiljø for barn og unge som fremmer trivsel og læring* ”

- **Styrke kvalitetsarbeidet** i barnehage, skole og SFO som grunnleggende og viktige arenaer for læring, mestring og trivsel

Samfunnsoppdrag

- «...i samarbeid og forståing med heimen opne dører mot verda og framtida...»
- **Sektormål barnehage:**
 - Inkluderende leke- og læringsmiljø
 - Tidlig innsats
 - Kompetanseutvikling
 - Samarbeid med hjemmet

Kapasitetsbyggende aktiviteter

- Regionale heldagsmøter hver måned. Forberedes av arbeidsgruppe.
- Workshop – regionale, tverrfaglige 3-4 pr. år.
- Læringskaravane, valg av problemstilling for pedagogisk analyse innenfor enhetens målsetting basert på enhetens data.
 - Videre bearbeiding på avdelings-/trinnivå
 - Veiledning fra SePU
 - Videreutvikling i prosess på enhetsnivå, avdelings-/trinnivå
- Pedagogisk vandring – med representasjon fra SePU
- Lederutviklingsprogram (nytt fra høsten)

Kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling i barnehage og skole:

Kvalitetsutvikling eller forbedringsarbeid:

Fremstilles i ulike faser. Fasene vil i praksis overlappe hverandre, gå i sløyfer, evalueres og gjentas

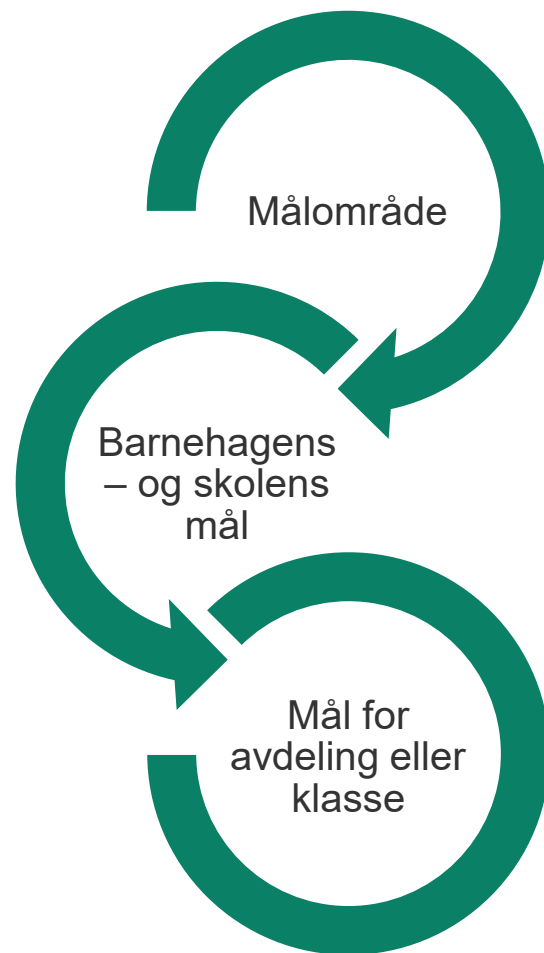

Fra samfunnsoppdrag til avdeling og klasserom

«Kvaliteten ligger i arbeidet mellom treffpunktene»

- «...opne dører mot verda og framtida...»

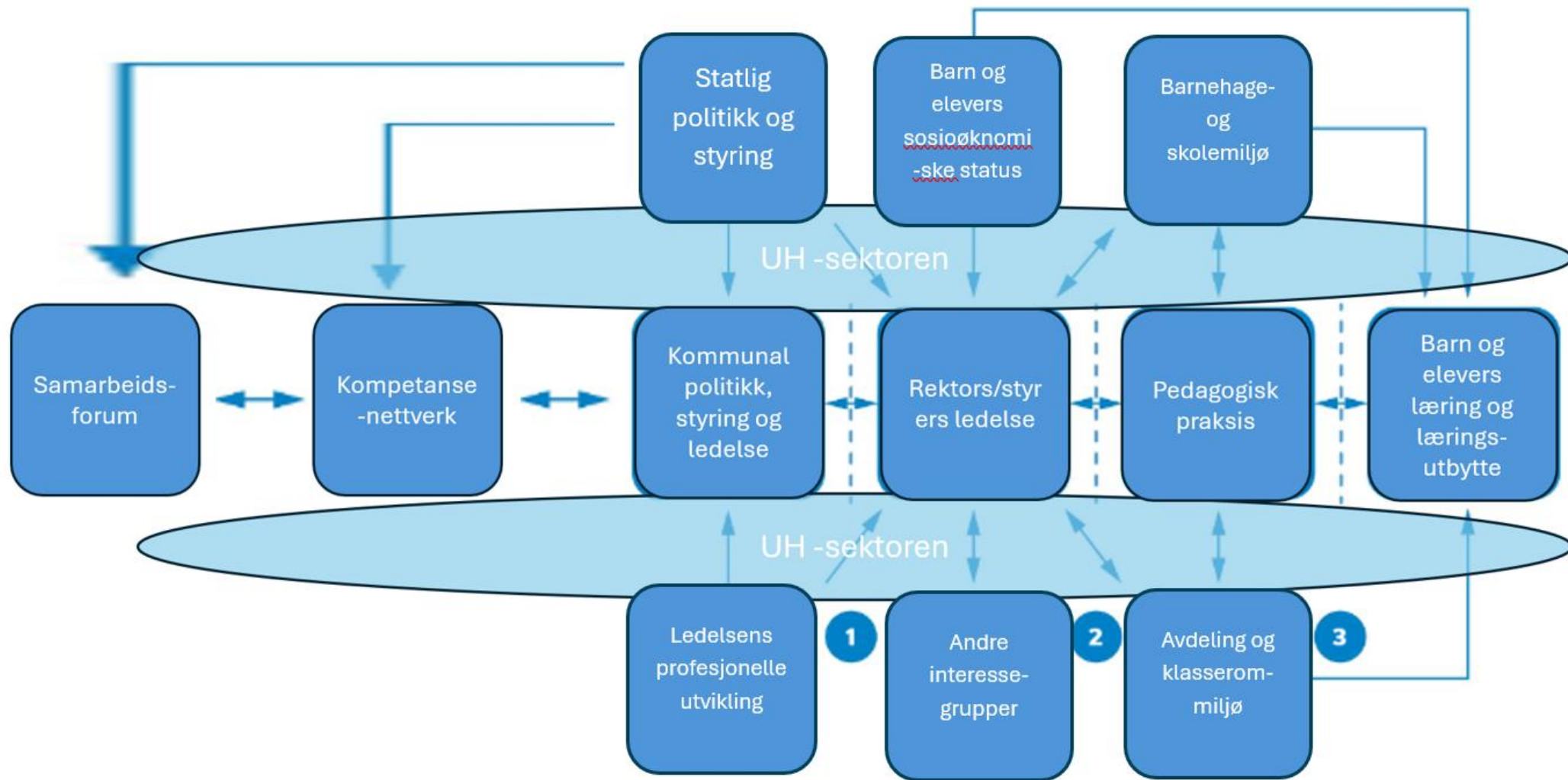
Data fra T-undersøkelser eller lokale kartlegginger

Kommuneplanens samfunnsdel

Pedagogisk analyse – med fokus på evaluering

Kjennetegn på god praksis

Figur 1.1 Den pedagogiske verdikjeden (tilpasset fra Louis et al., 2010)

Tilpasset til samarbeidsforum 19.06.2025

Refleksjonsoppgaver

- Hvilke erfaringer har du/dere med faktorer som fremmer eller hemmer kollektivt arbeid med fellesskapende praksis i din barnehage, skole eller kommune?
- Hvordan kan ledelse, samarbeid og organiseringsformer påvirke arbeidet med fellesskapende praksis?

Siste beskjeder

- Snorer fra Universitetet leveres når dere går ut.
- A3 arkene med lapper legges frem. IKKE BLAND MED ALT ANNET.

A large decorative graphic composed of many hexagons arranged in a honeycomb pattern. The hexagons contain various nature photographs: mountains, lakes, fields, and forests. The colors transition from cool blues and greys in the upper left to warm yellows and browns in the lower right.

Barnehage- og skole konferansen

15. – 16. September.2026
Hamar
Scandic Hamar

SAMARBEIDSFORUM

Individet, fellesskapet og allmennpedagogikk

Innlandets utdanningskonferanse

16.09.26

Innhold

- Situasjonen og status for norsk grunnutdanning
- Forhold mellom individet og fellesskapet
- Tilnærminger til pedagogisk forskning og lærerutdanning
- Hvorfor og hva er allmennpedagogikk?

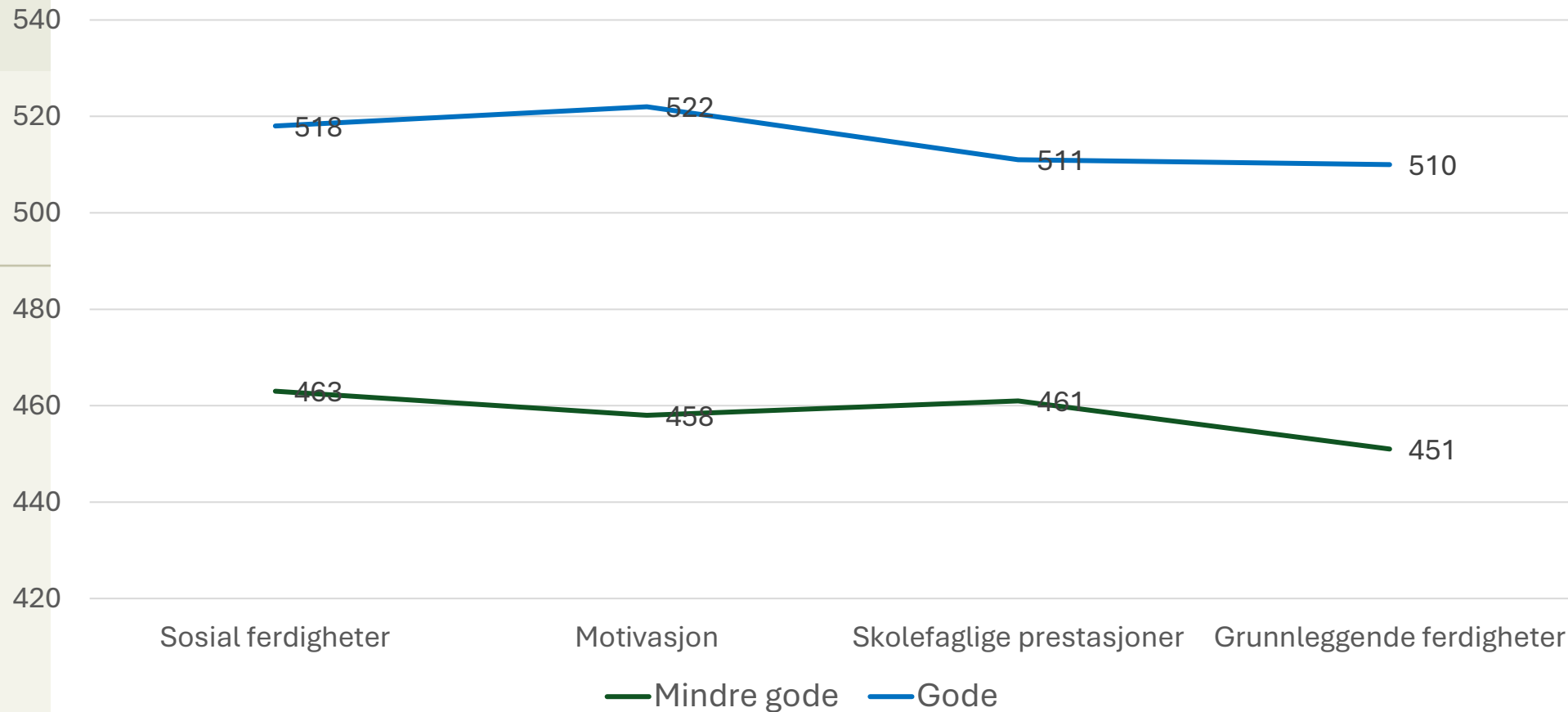
Situasjon og status for norsk grunnopplæring

Riksrevisjonen - Dokument 3:17 (2025–2026)

«Det er kritikkverdig at norsk skule har ikkje har utrusta fleire elevar med gode grunnleggjande ferdigheiter.»

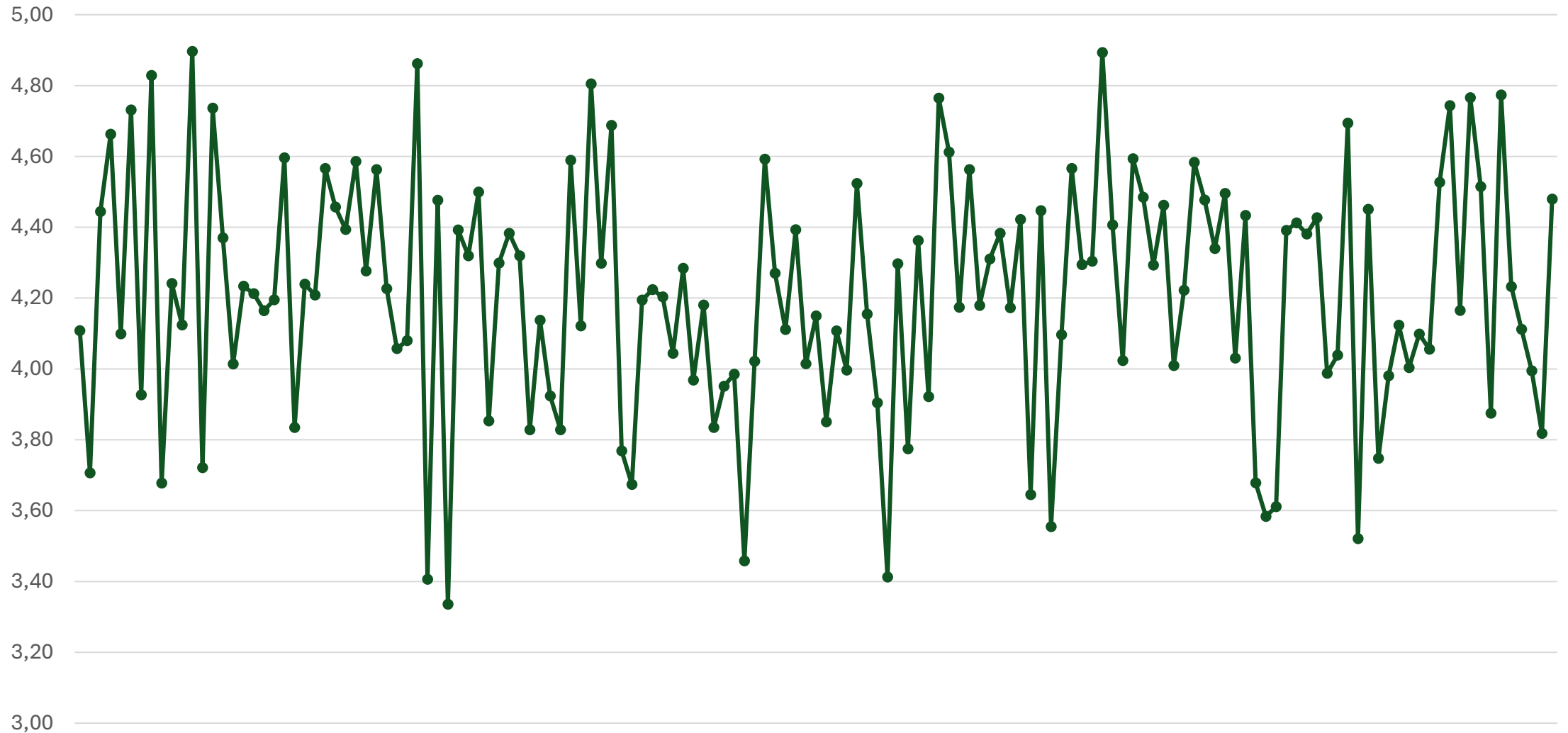
«Staten og kommunane har ikkje lykkast med å motverke at norsk skule er ein del av ei negativ internasjonal utvikling, og lese og rekneferdigheitene til elevane er meir svekte i Noreg enn i samanliknbare land.»

Barn på 1. trinn i grunnskolen fra «gode» og «mindre gode» barnehager

Stor variasjon mellom barnehager

Språklige ferdigheter

PISA 2025 (publisert 08.09.26)

- Tilbakegangen fra 2015 er i lesing og regning er på 50 – 60 poeng. Det utgjør minst halvannet skoleårs læring.
- 15-åringene i 2025 skårer dårligere enn 14-åringene ville prestert i 2015. De har mistet mer enn et skoleår
- Andelen lavt presterende:
 - Lesing 34 % (15 % i 2015)
 - Matematikk 38 % (17 % i 2015)
- Kjønnforskjeller; 41 % av guttene er på laveste nivå i lesing.
- Norge er markert for utvalgsusikkerhet fordi fritaksprosenten er for høy. 10,4%. Kravet fra OECD er at det ikke skal være høyere enn 5 %

Nasjonale prøver 2025/26 (2022/23)

	Lesing	Regning
5 trinn (nivå 1)	28,6 (22,6)	27,9 (25,2)
8 trinn (nivå 1 og 2)	34,7 (29,0)	34,1 (29,6)
9 trinn (nivå 1 og 2)	22,7 (18,8)	21,5 (18,0)

7,2 % av elevene fritatt fra å delta på nasjonale prøver (aldri vært høyere fritaksprosent)

Nasjonale prøver - Innlandet

	Engelsk	Lesing	Regning
Nasjonalt	50	49	49
Innlandet	49	48	48
Nasjonalt (andel % nivå 1)	24,2	28,6	27,9
Innlandet (andel % nivå 1)	28,2	29,0	30,6
8. trinn			
Nasjonalt	51	49	49
Innlandet	49	48	47
Nasjonalt (andel % nivå 1 + 2)	24,9	34,6	34,1
Innlandet (andel % nivå 1 + 2)	31,8	38,0	40,2

Drøfting

- I skoleåret 2020/21 skåret Innlandet omtrent likt med det nasjonale snittet på nasjonale prøver på 5. og 8 trinn, dvs 50 poeng. Hvordan kan vi forklare at Innlandet har hatt større tilbakegang enn landet forøvrig?

Overgang grunnskole – videregående opplæring

- Andel elever som fullfører og består videregående opplæring pr. skoleår er stadig synkende. Det samme er fullført og bestått etter seks år.
- Vi har sett på data på elevnivå de siste fem årene og fulgt ca 35 000 elever i Akershus. Følgende **risikofaktorer fra grunnskolen** reduserer markant sannsynligheten for fullføre og bestå videregående opplæring:
 - Elever uten grunnskolepoeng, nå 8 % av elevene i Norge. Av disse fullfører og består 16 % vgo. Starter ofte med fritak fra nasjonale prøver
 - Fritak, ikke vurdering og karakteren 1 i et eller flere fag (21 % av elevene)
 - Matematikk framstår som det er mest risikabelt å å mangle ferdigheter i
 - Mer enn 10 % fravær i grunnskolen fortsetter som høyt fravær i vgo
 - Individuelt tilrettelagt opplæring i grunnskolen (10,8 % av elevene på 10 trinn)

Om manglende grunnleggende ferdigheter hos elevene

«Det blir lettere å påvirke, lyve og styre folk inn i en bestemt retning. Ser man det fra det perspektivet, undergraver dette hele samfunns-systemet vårt. Av hensyn til demokratiet har vi ikke råd til at 25 prosent av menneskene våre ikke kan lese og skrive»

Professor Dick Harrison, Universitet i Lund. Khrono, 10.09.26

«Individet og fellesskapet»

Problemstillinger

- Hva kjennetegner ressursbruk, undervisningspraksis, læringsresultater og elevenes trivsel i de ulike kommunene?
- Hvordan erfarer lærere, skoleledere, skoleeier og PPT i skolen ulike utfordringer i skolens hverdag knyttet til forholdet mellom fellesskapet og individuell tilrettelegging?
- Hvilke nasjonale og lokale betingelser tilknyttet lovverk, skoleeierskap og samarbeid med andre eksisterer og hvilke sammenhenger har det med lærere og lederes oppfatninger og pedagogiske praksis?
- I hvilken grad finnes det mønstre og sammenhenger mellom strukturelle betingelse, pedagogisk praksis og elevenes læring og trivsel, og hvordan kan disse mønstrene eventuelt forklares?

Utvalg

- Tre kommuner relativt like mellomstore kommuner i Norge
- To barneskoler og en ungdomsskole i to av kommunene og 6 barneskoler og 2 ungdomsskoler i en kommune.

Forskningsdesign – fem tilnærminger

1. Kvantitative analyser av tilgjengelige datakilder tilknyttet både rammefaktorer (GSI), elevundersøkelsen (Elevens stemme), nasjonale prøver o.l.
2. Dokumentanalyser av både nasjonale læreplaner, lovverk og lokale plandokumenter
3. En spørreundersøkelse med lærere som informanter
4. Intervjuer av skoleeier, PP-tjeneste, skoleledere, lærere
5. Observasjoner av undervisning og sosial deltagelse på ulike arenaer i skolehverdagen - elevperspektiv

Ressursbruk ut fra årsverk i grunnskolen –nasjonalt (GSI)

	2004/05	2014/15	2024/25
Antall elever	620 700	619 000	631 300
Årsverk til ordinær undervisning	37 451	38 953	42 899
Årsverk ITO, særskilt språk o.l	10 375	11 860	13 900
Årsverk assistenter	5 563	8 166	12 418
Totalt årsverk til elevrettet arbeid	53 389	58. 979	69 217
Prosentandel til ordinær undervisning	70 %	66 %	62 %
Årsverk ledelse og annet enn undervisning	9 420	11 553	12 389

Kommune 1	2015/16	2021/22	2024/25	2025/26
Antall elever	2 927	2 856	2 834	2 857
Årsverk til ordinær undervisning	170	180	188	187
Årsverk ITO, særskilt språk o.l.	46	35	42	41
Årsverk assistenter	31	38	48	46
Totalt årsverk til elevrettet arbeid	247	253	278	274
Prosentandel til ordinær undervisning	69 %	71 %	68 %	68 %
Antall elever per årsverk, undervisning	11,9	11,3	10,2	10,4
Årsverk ledelse og annet enn undervisning	50	46	53	58
Antall elever per årsverk, ledelse	58,5	62,1	53,5	49,3
Årstimer til ITO, særskilt språk o.l.	33 238	25 266	30 111	28 738
Antall årstimer ITO per elev	11,4	8,8	10,6	10,1

Kommune 2	2015/16	2021/22	2024/25	2025/26
Antall elever	1 900	1 777	1 697	1 632
Årsverk til ordinær undervisning	137	117	116	104
Årsverk ITO, særskilt språk o.l.	23	38	45	53
Årsverk assistenter	27	42	54	55
Totalt årsverk til elevrettet arbeid	187	197	215	212
Prosentandel til ordinær undervisning	73 %	59 %	54 %	49 %
Antall elever per årsverk, undervisning	10,2	9,0	7,9	7,7
Årsverk ledelse og annet enn undervisning	33	35	40	45
Antall elever per årsverk, ledelse	57,6	50,8	42,4	36,3
Årstimer til ITO, særskilt språk o.l.	16 363	26 866	33 136	37 728
Antall årstimer ITO per elev	8,6	15,1	19,5	23,1

Intervjuer av skoleledere og lærere

- **Elevenes forutsetninger**

- Det er en økt individorientering der enkeltelevers behov dominere. Det er mange elever med kortere oppmerksomhetsspenn, økt sårbarhet, atferdsutfordringer, manglende robusthet og vansker med å tilhøre fellesskapet. "
- Dette bidrar til bruk av individuelle avtaler og tiltak som kan gå på bekostning av fellesskapet. Balansen mellom individet og fellesskapet har endret seg

- **Lærere og leders kompetanse**

- Lærere og ledere opplever at kompetansen ofte ikke strekker til i møte med de komplekse sammensatte behov elevene har. Manglende kunnskap og verktøy gjør at erfaring/utdanning ikke alltid kan omsettes i effektive tiltak. De ansattes opplevelse er at de mangler spesialpedagogisk kompetanse.
- Lærere bruker mye tid på å veilede fagarbeidere/assistenter med lav kompetanse
- Det er påfallende hvor lite det snakkes om undervisning i fag og elevenes faglige læring

Intervjuer forts.

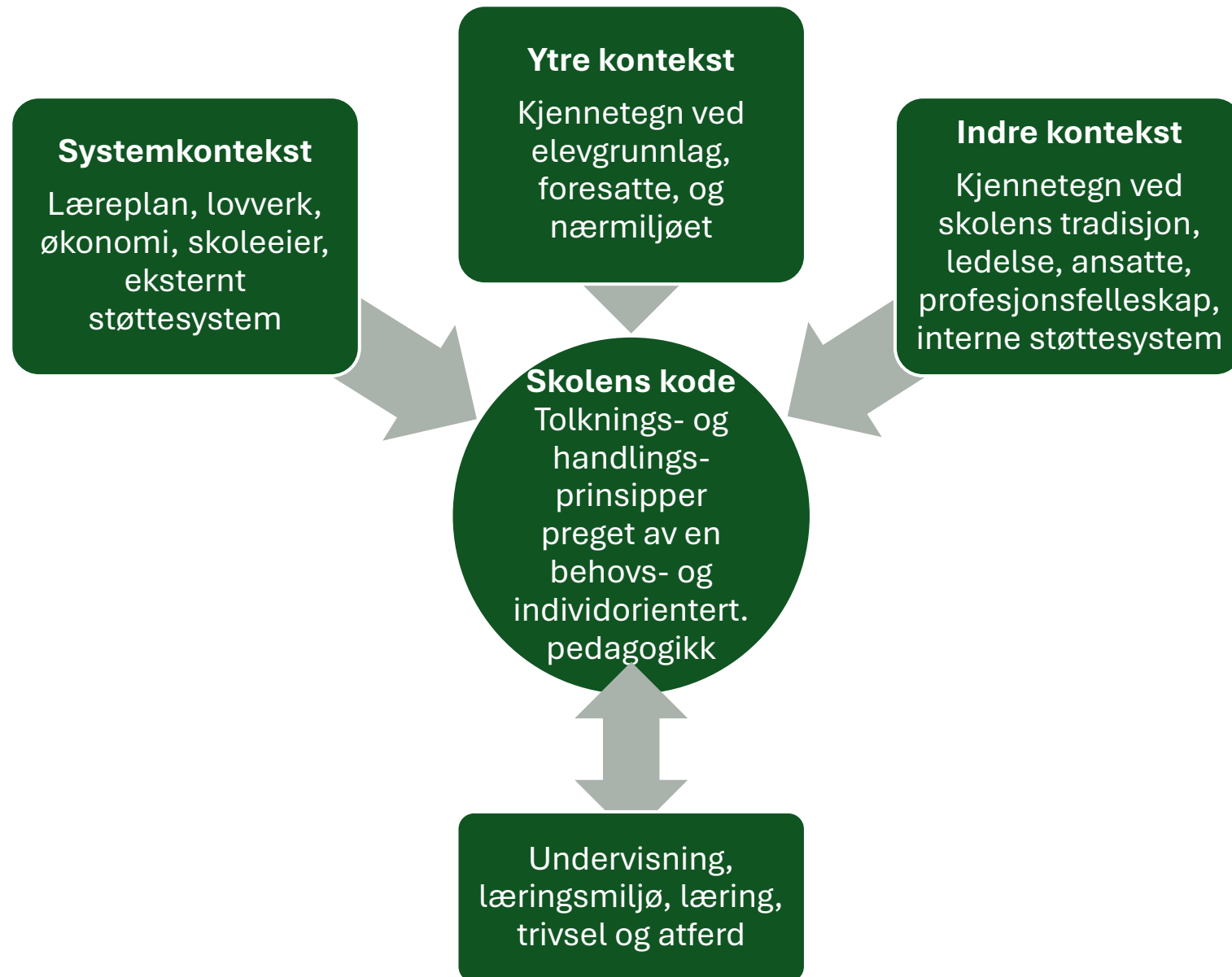
- **Samarbeid med foresatte**

- Alle skolene beskriver samarbeidet med foresatte som tidkrevende og krevende. En gjennomgående utfordring er at foresatte i stor grad etterspør og presser på individuelle tilpasninger for egne barn, uten fokus på helheten og fellesskapet.
- Mange lærere bruker mye tid på dialog med foreldre gjennom ulike kanaler som telefon, sms, mail og Teams. Denne dialogen kan for noen foregå langt utenfor egen arbeidstid. Få om noen skoler som har retningslinjer for dette.
- Men med flertallet av foreldre er det et godt og konstruktivt samarbeid.

- **Samarbeid med andre**

- Det er særlig PPT og BUP som oppleves å ha et sterkt individfokus der de argumenterer for elevenes behov for individuell tilrettelegging uten forståelse for hvordan dette kan gjennomføre i fellesskapet
- Lærerne opplever at skoleledelsen er tilgjengelig, men at det gir liten grad av oppfølging og hjelp. Lærerne støtter seg mer på kollegaer
- Både skoleledelsen og lærerne uttrykker at det er lite dialog, veiledning og støtte fra skoleeier.
- Rettighetsorientering fra Stasforvalter gir en juridisk dreining av skolen

Kontekstuelle betingelser og skolens kode

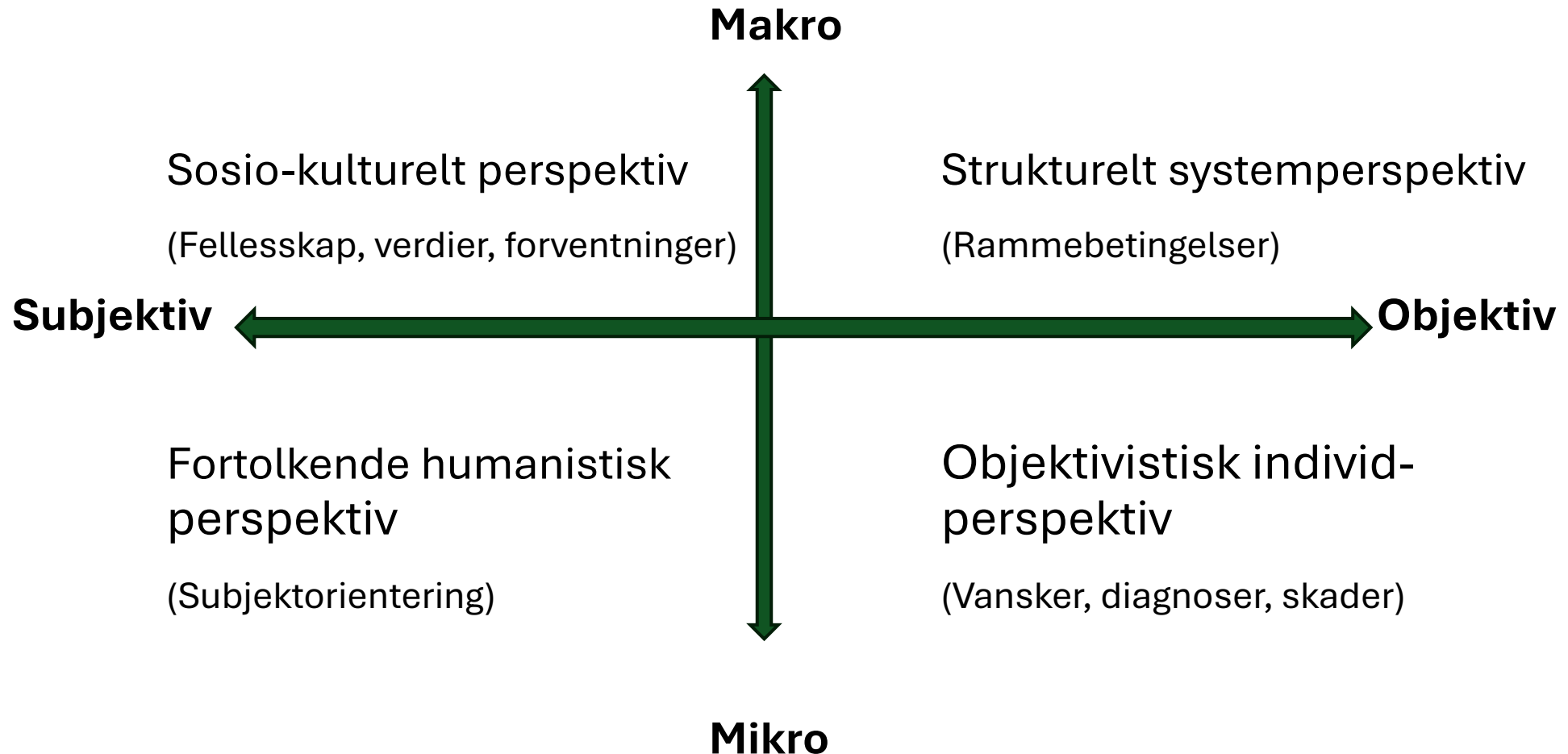

Utviklingstrekk og pedagogiske responser

- Vekt på elevens subjektive opplevelser og foreldres bekymringer med tilhørende bruk av individuelle avtaler
- Anvendelse av juridiske individuelle rettigheter knyttet til retten til et trygt og godt skolemiljø, ITO, personlig assistanse o.l
- Fritak for karakterer
- Laget rundt eleven med fokus på det enkelte barn og ikke det pedagogiske miljøet
- Flere diagnoser med tilhørende medisinerings
- Stor økning i andel assistenter
- Mer aktivitetsorientert pedagogikk, lek og uteskole
- Mer ressurser og flere voksne, men ikke nødvendigvis lærere

Pedagogiske utfordringer	Individ- og behovsorienterte tiltak
Elevene viser og uttrykker mistriivsel i skolehverdagen	Gir støtte til og anerkjenner elevenes opplevelser, fjerner ubehag og møte behov
Elevene føler presset og stresset i undervisningen	Redusere krav og forventinger til elevene og lag individuelle avtaler som ikke avsluttes eller evalueres
Elevene viser engstelse og lite robusthet og beskyttes av foresatte	Det gjøres avtaler om å slippe det som er utfordrende (unnvikelser)
Manglende mestring og progresjon i læring hos elever	Sakkyndig vurdering med påfølgende individuelt tilrettelagt opplæring ofte med bruk av assistenter
Elevene viser lav motivasjon og kjeder seg på skolen	Det realiseres aktivitetsorientert undervisning, uteskole, lek i skolen o.l.

Ulike parallelle og konkurrerende paradigmer

Tilnærminger til pedagogisk forskning og lærerutdanning

Riksrevisjonen i Sverige

Riksrevisjonen i Sverige har nylig påpekt store mangler ved Skolverkets og andre utdanningsmyndigheters tiltak for å sikre at opplæringen er basert på evidensbaserte pedagogiske metoder.

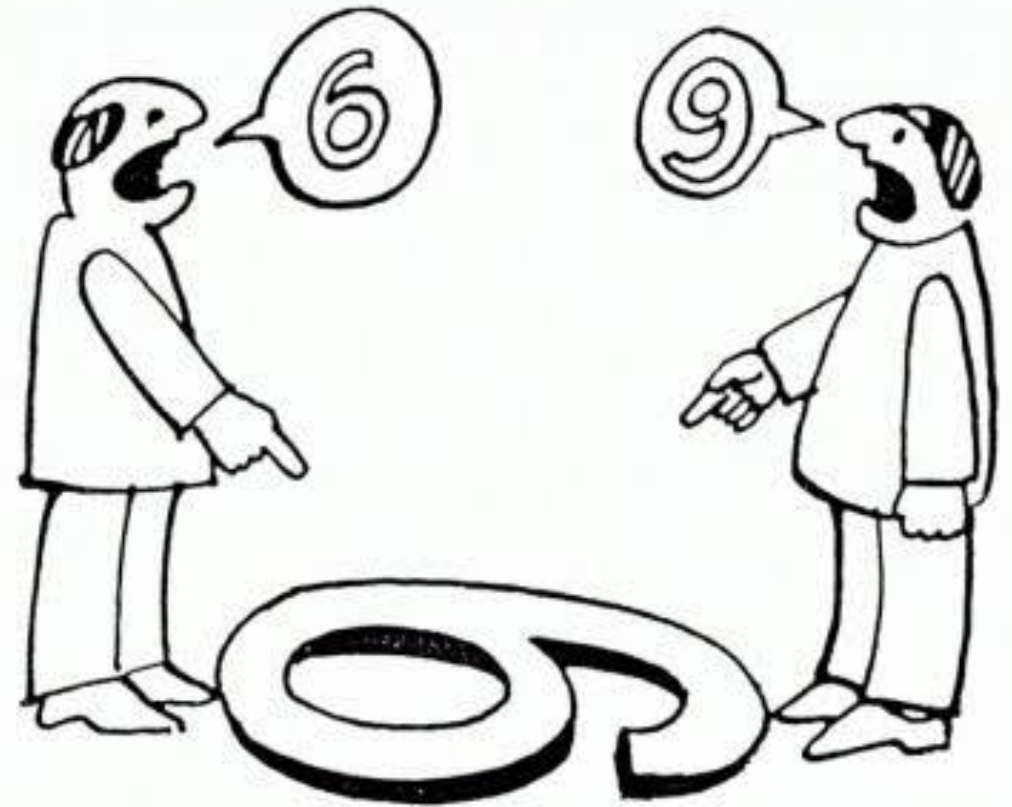
Det er verdt å merke seg at det er Riksrevisjonen, og ikke forskere innen pedagogikk og utdanningsvitenskap, som har fremhevet denne mangelen.

Dette ser ut til å ha skyldtes at flertallet av forskere på dette feltet, av ideologiske årsaker, har valgt å se bort fra forskningsresultater som har vist evidensbaserte, vellykkede undervisningsmetoder.»

Professor Bo Rotstein

Lærerutdanning, forskning og pedagogikk

- UH-sektoren kan ikke lengre fritas for ansvar for utvikling i grunnskolen med henvisning til akademisk frihet. Sektoren viser en moralsk fra-kobling.
- Den pedagogiske forskningen er dominert av kvalitative og konstruktivistiske tilnærminger med tematiske områder som ikke fanger utfordringene i barnehagen og skolen

Lærerutdanning, forskning og pedagogikk (forts.)

- Ingen av 30 phd-avhandlinger innen doktorgradsprogrammet «Utdanningsvitenskap» ved Universitet i Innlandet de siste fem årene har læring tilknyttet språkutvikling, grunnleggende ferdigheter og skolefag som tema.
- I stedet et relativt ensidig fokus på det subjektivitet, mangfold, identitet, partikularitet o.l.. Dette framstår like mye som politisk aktivisme som akademisk forskning.
- Tilnærmingen bygger for mye på ikke-empiriske strukturelle teorier som postkolonial undertrykkelse, strukturell rasisme, kjønnsmakt, posthumanisme o.l. Teorier og tilnærmingsmåter med liten relevans for praksisfeltet

Opplevd trivsel og akademisk læring – en meta-analyse

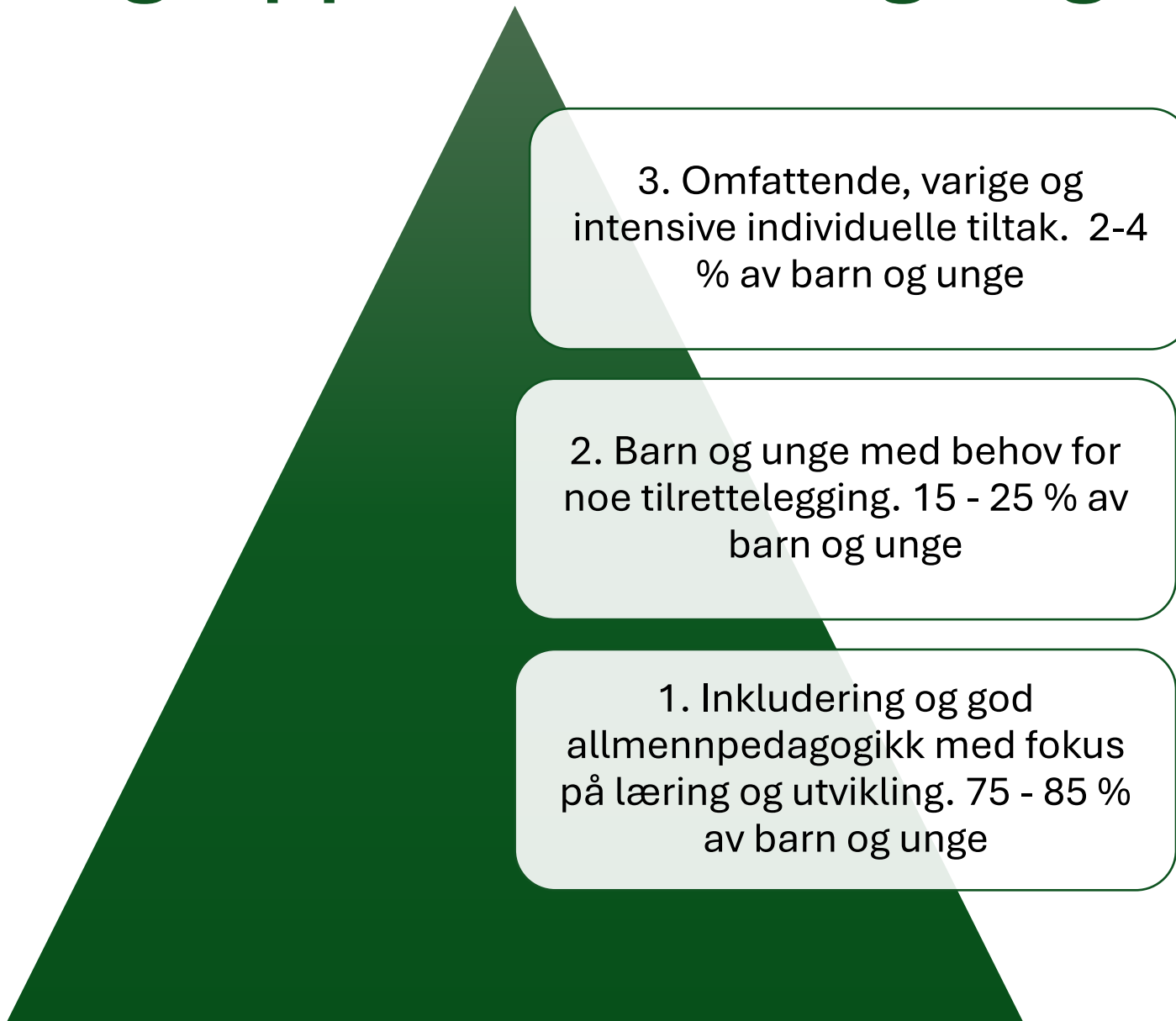
- Opplevd trivsel defineres her som en følelse av velvære og et fravær av ubehag.
- Av 457 studier er 47 inkludert i meta-analysen ut fra klare forskningsbaserte kriterier. 39 000 elever er med i de inkluderte studiene.
- Gjennomsnittlig korrelasjon mellom opplevd trivsel og akademiske prestasjoner er 0,164. Det innebærer en maksimalt forklart varians på 2,7 %.
- Dette er innen pedagogisk forskning en liten og relativt betydningsløs sammenheng.
- Trivsel og læring bør være to mål i skolen, men de har lite med hverandre å gjøre.

«High academic achievement does not always result in better quality of life and being bad at school do not automatically mean someone cannot be happy»

Bucker, S. et. al.: Subjective well-being and academic achievement. *Journal of Research in Personality* 74 (2018) 83-94

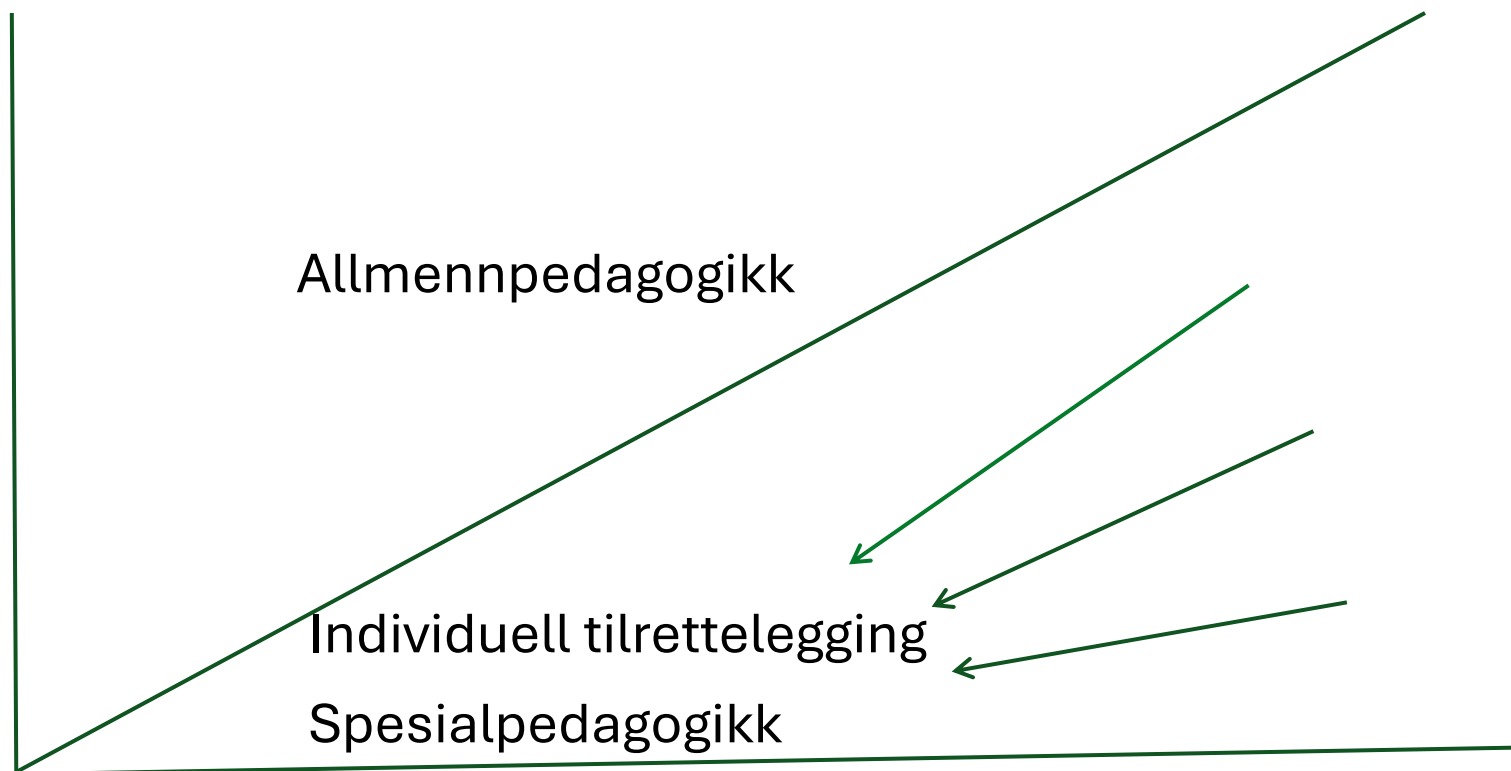
Hvorfor og hva er allmennpedagogikk

Ulike grupper av barn og unge

Behovet for allmennpedagogikk

- Kvalitativt god allmenn pedagogikk vil redusere andelen av barn og unge på nivå 2 og 3 og vil bidra til å styrke felleskapet i barnehage og skole.
- Allmennpedagogikk kan betraktes som læreres grunnleggende ferdigheter
- Allmennpedagogikk er av betydning for alle barn og unge uavhengig av deres forutsetninger, bakgrunn, alder og aktiviteter/fag.
- Kvalitativ god allmennpedagogikk virker også på tvers av avdelinger/klasser, barnehager/skoler og kommuner
- Allmennpedagogikk vil bidra til å styrke lærernes autoritet og kollektive mestringstro.

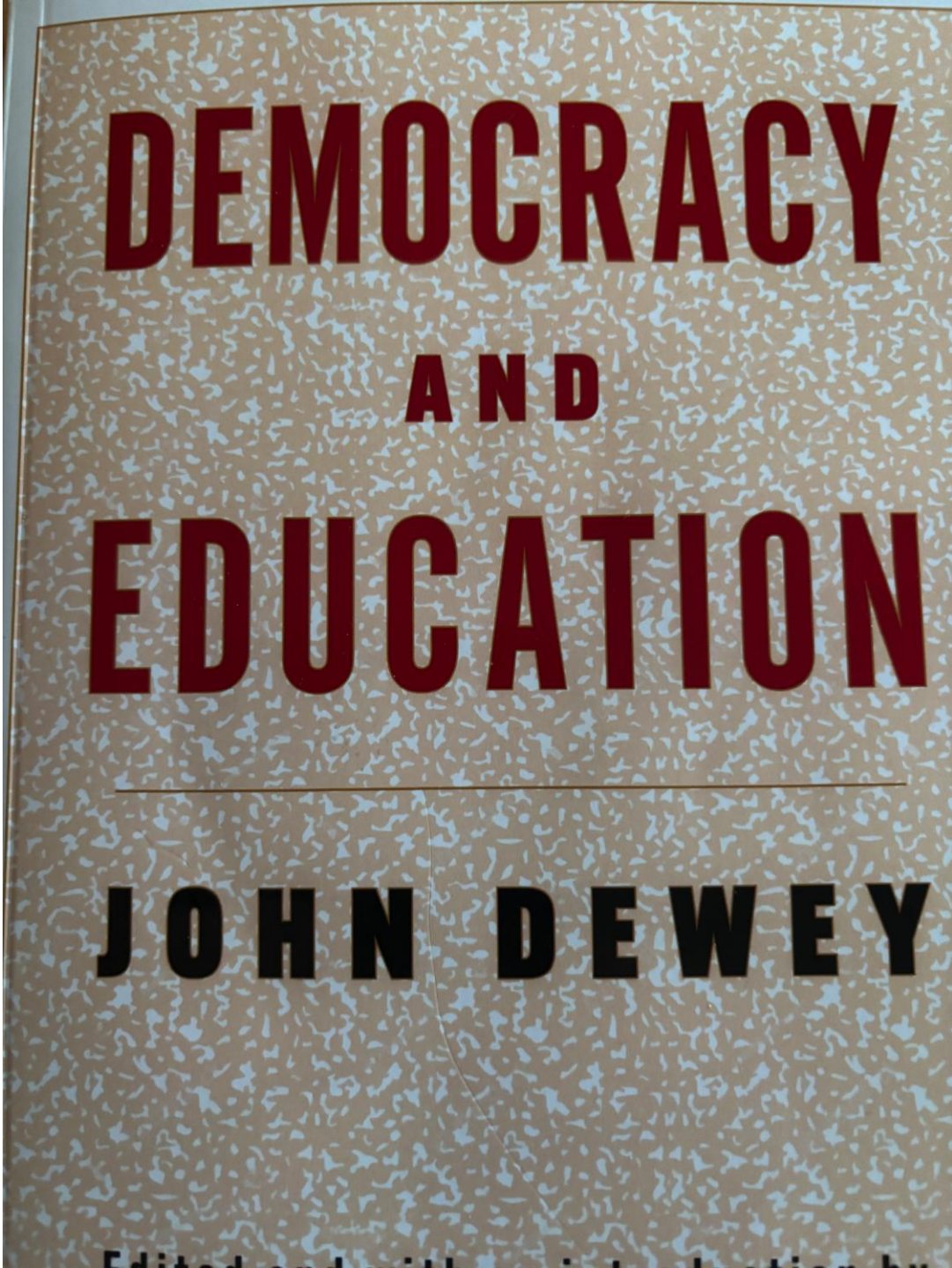
Premisser for allmennpedagogikk

1. Allmennpedagogikk må knyttes til en felles interesse som skal deles av alle i barnehagen og skolen
2. Allmennpedagogikk må være forankret i rasjonalitet
3. Allmennpedagogikk må bygge på forskningsbasert kunnskap knyttet til barn og unge sin læring og utvikling
4. Allmennpedagogikk må knyttes til betydningen av fellesskapet i barnehagen og skolen
5. Allmennpedagogikk må bygge på felles verdier og en faglig innholdsorientert pedagogikk som går på tvers av det situerte og lokale
6. Allmennpedagogikken må bygge på en asymmetrisk og støttende posisjonen i forholdet mellom lærere og barn/elever
7. Allmennpedagogikken må uttrykke høye forventinger og krav om forpliktende deltakelse i felleskap

Allmennpedagogikk må knyttes til en felles interesse som skal deles av alle i barnehagen og skolen

Om utdanning skal fungere for å utvikle fellesskap i samfunnet må pedagogiske institusjoner dekke to grunnleggende premisser eller forutsetninger:

1. De sosiale prosessene og pedagogiske aktivitetene som foregår der må bygge på felles interesser som deles av alle som er en del av institusjonene.
2. Videre må deltakerne i institusjonene samhandle med hverandre, og deltakerne må også samhandle og dele interessene med de som er utenfor de pedagogiske institusjonene.

The image shows the front cover of the book 'Democracy and Education' by John Dewey. The cover has a textured, light brown background. The title 'DEMOCRACY AND EDUCATION' is printed in large, bold, dark red capital letters. Below the title, the author's name 'JOHN DEWEY' is printed in bold, black capital letters. At the very bottom, there is a line of smaller text that reads 'Edited and with an introduction by' followed by a name that is partially cut off.

DEMOCRACY AND EDUCATION

JOHN DEWEY

Edited and with an introduction by

Oppgave

- Hva er den felles interessen i barnehage og skole?

Allmennpedagogikk må være forankret i rasjonalitet

Rasjonalitet

- Innen deler av pedagogikken vektlegges barnets egenverdi, det usikre i pedagogisk virksomhet, lek o.l. som udiskutable ideologiske standpunkt.
- Rasjonalitet slipper dermed bare i begrenset grad til i diskusjoner om pedagogikk og utdanning
- Rasjonalitet er helt avgjørende om allmennpedagogikken skal fungere

Eksempel på irrasjonalitet: Gert Biesta sitt syn på læring

- Læring er et nyliberalt effektivitets- og konsumbegrep og kan brukes på hva som helst, f.eks. en robotstøvsuger.
- Læring kan ikke tilrettelegges mot definerte læringsmål
- Men læreren kan forstyrre eleven slik at de framstår som subjekter

Dette er etter min mening irrasjonelt fordi det er rent ideologiske og empirifraværende påstander. Det er ontologi og ikke epistemologi

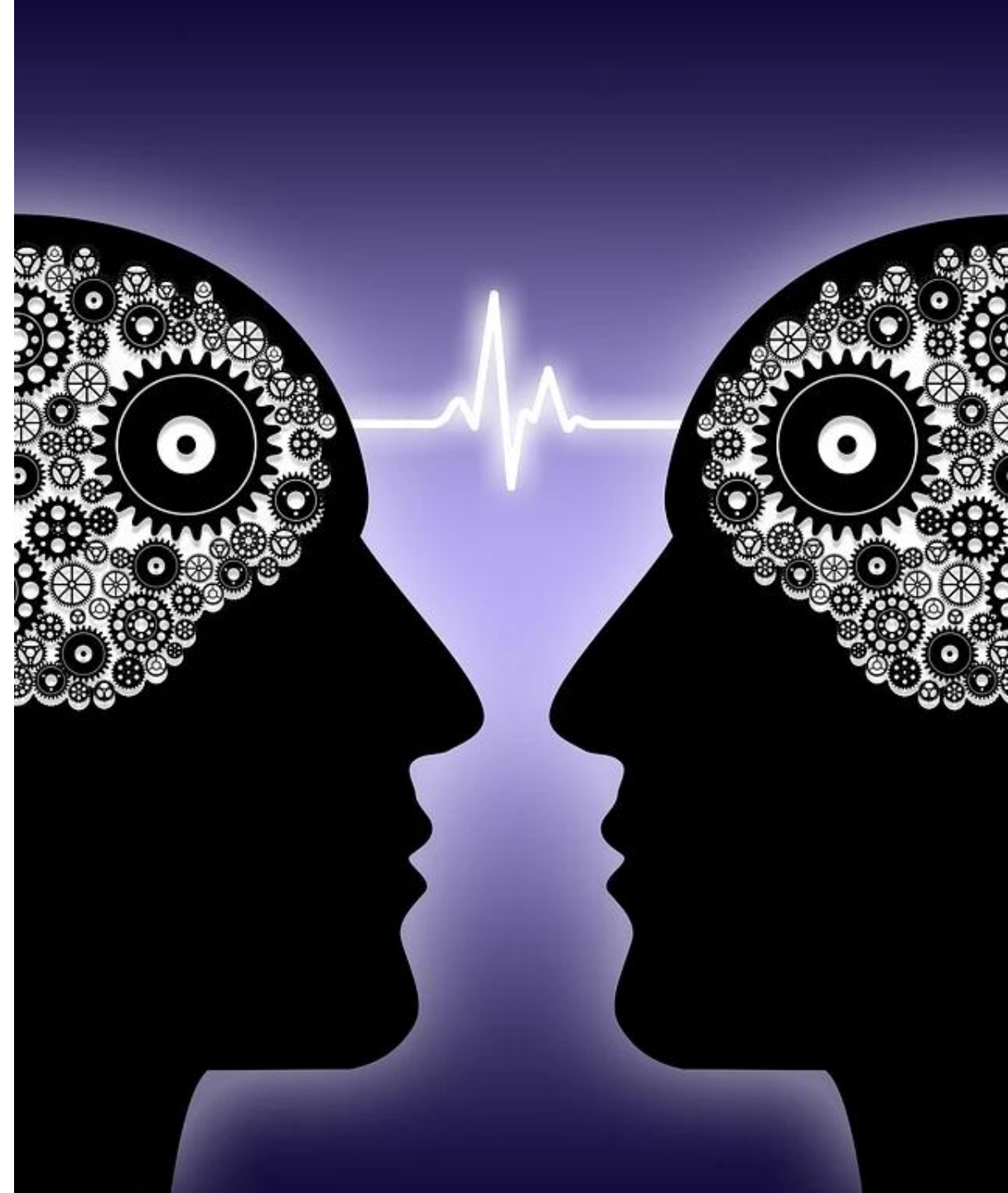
Pedagogiske valg må bygge på et rasjonelt
fundament

**Allmennpedagogikk må bygge på
forskningsbasert kunnskap om
læring og pedagogisk praksis**

Omfavn kognitiv likhet i læring

(Mccrea et. al. 2025)

- Forståelsen av de grunnleggende likhetene i hvordan vi alle lærer et kraftfullt fundament for allmennpedagogikk.
- Dette prinsippet anerkjenner at prosesser i læring som - hvordan vi retter oppmerksomheten, bearbeider informasjon og bygger forståelse – er bemerkelsesverdig like på tvers av individer.
- Kort sagt er måten vi lærer på er mer lik enn forskjellig.
- Dette gjør det oss i stand til å utforme grunnleggende pedagogisk praksis for et bredt spekter av barn og unge

Effekten av individuelle (unnnvikende) tilnærminger (Hattie, 2024)

Tiltak/tilnærming	Effektstørrelse (Cohens d) God effekt over 0,4
Voksenavhengighet	- 0,24
Trivselsorientert tilnærminger	0,08
Avslapping (visualisering, dyp pust, sansestimulering o.l.)	0,16
Prokastrinering (utsettelsesatferd)	- 0,41
Ansvar for egen læring	0,03
Bakgrunnsmusikk	0,08
Aktiviteter som mål i seg selv (bli ferdig)	0,00
Individuelle nettbrett/PC	0,16

Hva vet vi generelt om læring?

- Læring foregår i hovedsak best gjennom deltagelse i et sosialt miljø som kontinuerlig stimulerer og utfordrer barn, unge og voksne kognitivt, motorisk, sosialt og personlig
- All læring krever anstrengelse og hard arbeid gjennom trening, repetisjon, øvelse, analyse og forståelse
- Læring vil nødvendigvis fremme en form for ubehag og opplevelse av å ikke være dyktig nok. Du vil mislykkes og oppleve nederlag.
- Det er ingen enkeltfaktor i form av en arbeidsmåte, en pedagogisk strategi, et organiseringsprinsipp o.l. som kan løse eller fjerne denne erkjennelsen av læring.

Restitusjon er viktig, men det forutsetter at du
har trent

iNN

Universitetet
i Innlandet

Ignaz Philipp Semmelweis (1818–65).

Ignaz Semmelweis

Ungarsk lege som arbeidet ved fødeavdelingen på sykehuset i Wien på 1840-tallet. Han oppdaget at langt flere kvinner døde av barselfeber på avdelingen der leger og medisinstudenter jobbet, enn avdelingen der jordmødre jobbet.

Da han innførte håndvask med klorkalk før undersøkelser, falt dødeligheten dramatisk. I kildene beskrives reduksjoner fra rundt 12-14% til omtrent 2-3 %.

Spørsmål: Globalt sett har 30 år gamle menn gått gjennomsnittelig 10 år på skole. Hvor mange år har kvinner på samme alder gått på skole?

- a) 9 år ☒
- b) 6 år
- c) 3 år

8 % rett

a) 33% b) 33% c) 33%

Spørsmål: Hvor stor andel av alle jenter i lavinnteksland fullfører i dag grunnskole?

- a) 20%
- b) 40%
- c) 60% ☒

5 % rett

“Det mest utfordrende er ikke at vi av og til tar feil. Det mest utfordrende er når måten vi undersøker på, gjør at praksisen vår alltid får rett”.

Ta med dere argumentene, refleksjonene, kunnskapen og de nye relasjonene fra disse dagene tilbake til møtet med barn og elever. Innlandet gjør mye bra. Men fremover er kanskje ikke det viktigste spørsmålet hva vi har gjort, men hvordan praksisen vår bidrar til at barn og unge lykkes!

